

Ольга Хорошковська, Наталія Палій

УКРАЇНСЬКА МОВА

Усний курс

1

Ольга Хорошковська, Наталія Палій

УКРАЇНСЬКА МОВА

для загальноосвітніх навчальних закладів
з навчанням румунською мовою

Усний курс

1 клас

*Рекомендовано Міністерством освіти і науки,
молоді та спорту України*

Львів
Видавництво «Світ»
2012

УДК 811.161.2(075.2)
ББК 81.411.1я7
Х82

*Рекомендовано Міністерством освіти і науки, молоді та спорту України
(наказ МОНмолодьспорту України від 07.02.2012 р. № 118)*

Видано за рахунок державних коштів. Продаж заборонено

Експертизу здійснював Інститут педагогіки НАПН України

Умовні позначення

– Завдання на урок.

– Розкажи...

– Послухай...

– Розучіть і розіграйте...

– Розглянь...

– Попрацюйте в парах...

Увага!

Текстовий матеріал призначений для учителя.

Хорошковська О.

Х82 Українська мова для загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням румунською мовою. Усний курс : підручник для 1 класу / О.Хорошковська, Н.Палій. – Львів : Світ, 2012. – 160 с. : іл.

ISBN 978-966-603-735-3

**УДК 811.161.2(075.2)
ББК 81.411.1я7**

ISBN 978-966-603-735-3

© Хорошковська О., Палій Н., 2012
© Чернишева С., Шутурма М.,
ілюстрації, 2012
© Видавництво “Світ”, 2012

ДЕРЖАВНИЙ ГІМН УКРАЇНИ

*Слова Павла Чубинського
Музика Михайла Вербицького*

Ще не вмерла України і слава, і воля,
Ще нам, браття молодії, усміхнеться доля.
Згинуть наші воріженьки, як роса на сонці.
Запануєм і ми, браття, у своїй сторонці.

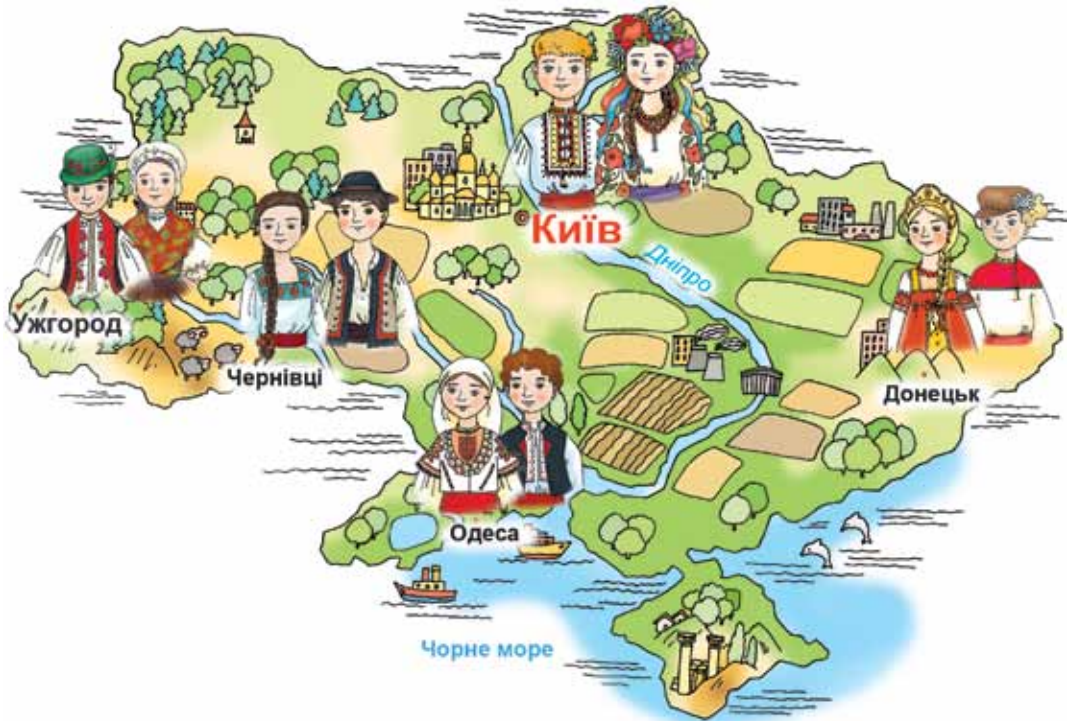
Приспів:

Душу й тіло ми положим за нашу свободу,
І покажем, що ми, браття, козацького роду.

1. Ми живемо́ в Україні

Слухаємо–розуміємо розповідь учителя й тексти, засвоюємо нові слова, вимовляємо звук [йі].

В мене в серці Україна,
Це мій дім, моя родина.
Пóле. Річка. Зéлен гай.
Україна – рідний край.

Українець

Українка

Румун

Румунка

Росіянин

Росіянка

Болгарин

Болгарка

Ми живемо́ в Україні.

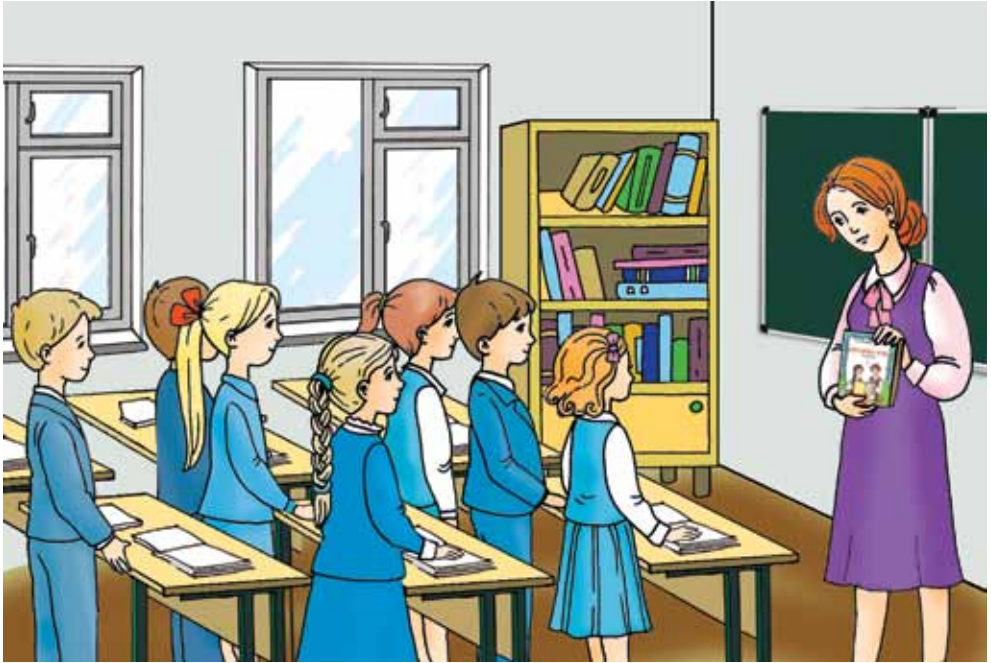
Юрій Шкрумеляк

Ми є діти українські,
Хлопці і дівчата,
Рідний край наш – Україна,
Красна та багата.

2, 3. Ми вивчаємо українську мову

Слухаємо–розуміємо розповідь учителя й тексти, засвоюємо нові слова, вимовляємо звуки [йі], [ськ], розігруємо діалоги.

У нас урoк української мoви.
Ми вивчаємо українську мoву.

Я румун.

Я вивчаю українську мову.

Я румунка.

Я вивчаю українську мову.

Я угорець. Я угорка.
Я вивчаю українську мову. Я вивчаю українську мову.

Ми – діти різних народів.
Ми вивчаємо українську мову.

Розіграйте діалоги за змістом малюнків і поданими зразками.

4, 5. Хто я?

Слухаємо–розуміємо розповідь учителя й тексти, засвоюємо нові слова, вимовляємо звуки [йа], [д'], [х].

Я дівчинка. Я українка.
Менé звуть Окса́нка.

Я хлопчик. Я українець.
Менé звуть Та́рас.

Я дівчинка. Я руму́нка.
Менé зва́ти Міхаéла.

Я хлопчик. Я руму́н.
Менé зва́ти Октавіа́н.

Запитайте одне одного «Хто ти?». Дайте відповіді за поданими зразками.

Я дівчинка.

Ми дівчátка.

Я хлопчик.

Ми хлопчики.

Ми хлопчики і дівчátка. **Ми** діти.

6, 7. Знайо́мство

Слухаємо–розуміємо текст, засвоюємо нові слова, розучуємо вірш, знайомимося за зразком.

– Я Оксáнка.
А як звать тебе́?
– Мене́ звать ... .

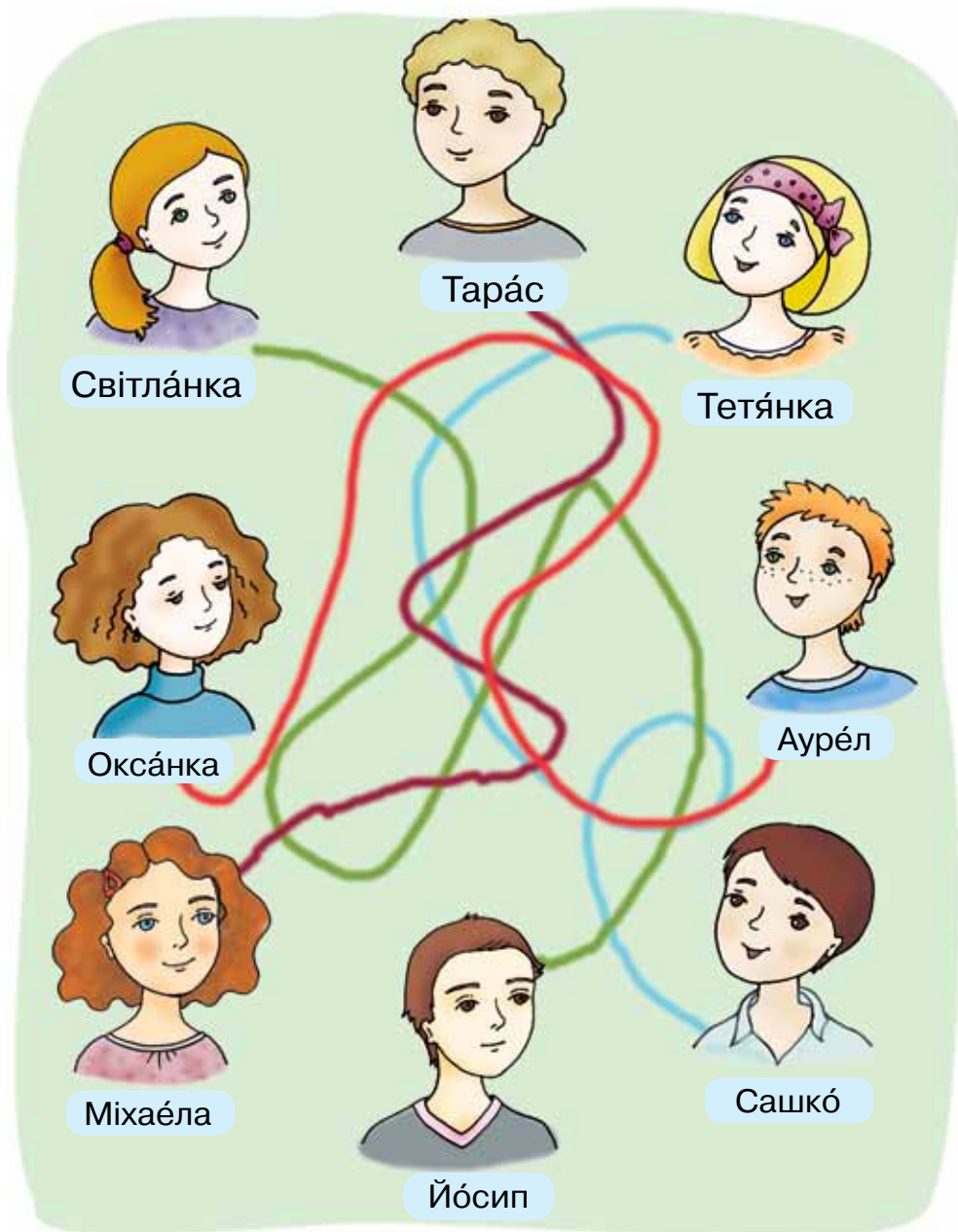
– Я Тарáс.
А як звать тебе́?
– А мене́ звать ... .

Розіграйте сценки знайомства за наведеними вище зразками.

Слухаємо і зачуємо напам'ять вірш «Давайте познайомимось ...».

Розкажіть, хто з ким познайомився, за зразком:
Тарас познайомився **з Міхаéлою**.
Оксáнка познайóмилась з **Аурéлом**.

8, 9. Родина

Слухаємо–розуміємо розповідь учителя й тексти, засвоюємо нові слова і вживаємо їх у мовленні, заучуємо напам'ять вірш.

Це **моя** ма́ма.

Це **мій** та́то.

Це **моя** бабу́ся.

Це **мій** діду́сь.

Я – до́нька, вну́чка.

Я – син, ону́к.

Запитайте одне одного і дайте відповіді за зразком:

– Хто **є** у тебе в родині?

– У мене **є** ма́ма, ... , ...

Розіграйте діалог за наведеним зразком:

– Це хто?

– Це мій брaтик. А в тебе є брaтик?

– Ні, **нема́**. (Так, є). У мене **є** сестричка.

Слухаємо і заучуємо напам'ять вірш А. Костецького «Весело».

10, 11. У Країні Ввічливості

 Слухаємо–розуміємо розповідь учителя й тексти, засвоюємо нові слова і вживаємо їх у мовленні, вимовляємо звук [н':].

Ранок, уранці.

День, удень.

Вечір, увечері.

– Дóброго ранку, мамусю!
– Дóброго ранку, дóнечко!

– Дóброго дня, бабусю!
– Дóброго дня!

– Дóбрый вечір!
– Дóбрый вечір, татусю!

– Добрáніч, синóчку!
– Добрáніч, мамусю!

Розкажи, як вітаються вранці, вдень, увечері.

– Привіт, ... !
– Привіт!

– До побачення, ... !
– На все добре!

– До зустрічі, ... !
– Бувай!

– До побачення, пане ... !
– Бувайте здорові!

Розіграйте сценки вітання і прощання за змістом малюнків і поданими зразками.

12. Вдóма

Слухаємо–розуміємо розповідь учителя й тексти, засвоюємо нові слова, правильно вимовляємо їх і вживаємо у мовленні.

Розкажи за малюнками, хто намальований, що робить.

Розіграйте діалоги за змістом малюнків і зразками:

– Дідусю, пограємо у шахи?

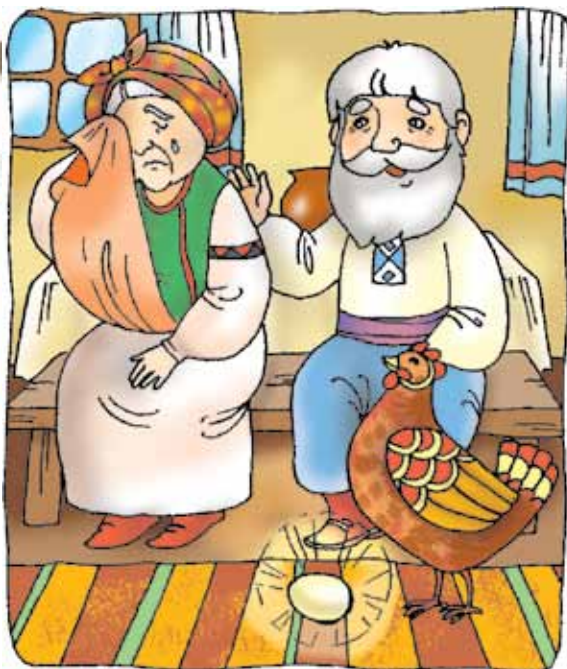
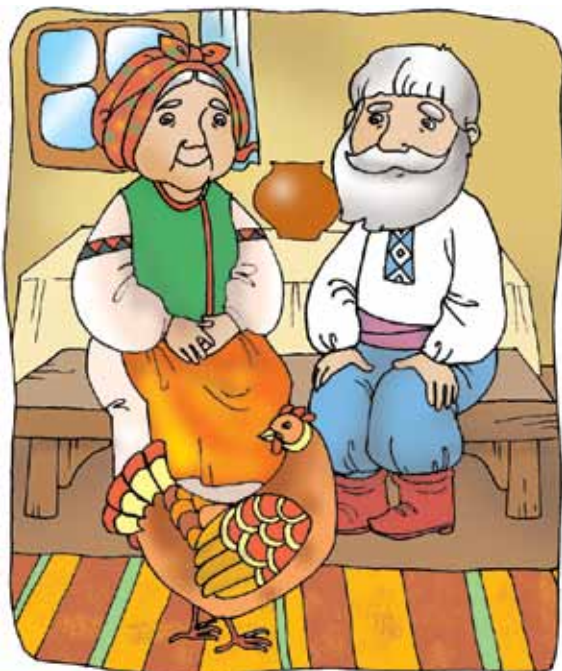
– Сідай, пограємо.

– Бабусю, почитай мені казку.

– Дóбре, внúчко.

13. Кўрочка ряба

! Слухаємо–розуміємо казку, знаходимо малюнки, засвоюємо нові слова, розігруємо.

14, 15. Мої іграшки

Слухаємо–розуміємо розповідь учителя й тексти, засвоюємо нові слова, вживаємо їх у мовленні, заучуємо напам'ять, розігруємо діалоги.

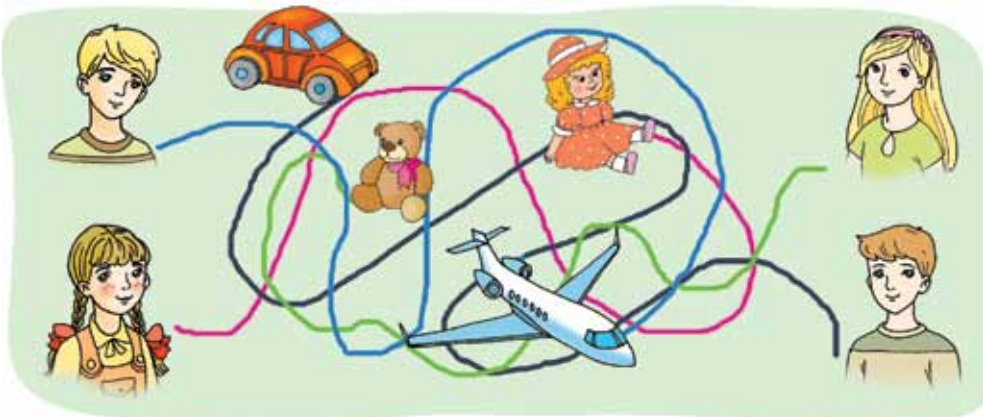

Іграшки – це ... , ... , ... , ...

Запитайте одне одного, що у кого є, а чого – нема, і дайте відповіді за зразком:

- У мене є машинка (лялька), ..., ..., ... А в тебе?
- І в мене є ... (У мене **немає** ...) .

Дай імена дітям. Простеж за лініями, у кого яка іграшка, хто чим грається, і розкажи за зразком:

У ... лялька.

У ... ведмедик.

... грається лялькою.

... грається ведмедиком.

– Дай мені ... .

– ..., візьмі машинку.

– Ні, не дам. Це моє (моя, мій).

– Дякую.

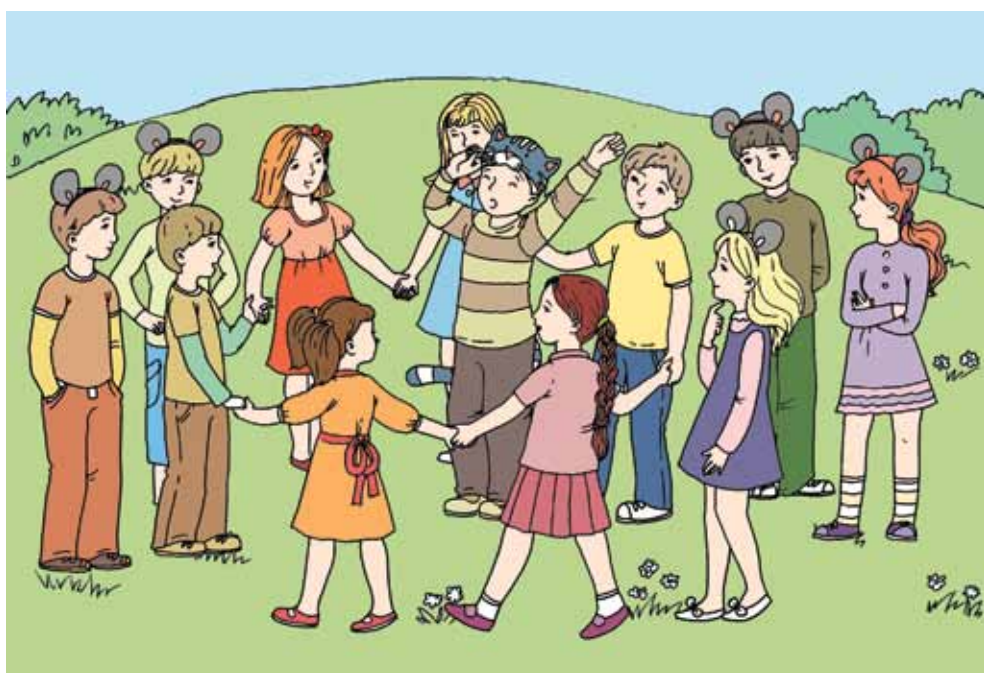
Що тут є?

Слухаємо і заучуємо напам'ять «Колискову».

16. Гра «Кіт і миші»

 Слухаємо–розуміємо правила гри, засвоюємо нові слова, заучуємо напам'ять лічилку, розігруємо гру.

17, 18. У Країні Ввічливості. Чарівні слова

Слухаємо–розуміємо розповідь учителя й тексти, засвоюємо нові слова, зачуємо напам'ять вірш. Розігруємо діалоги.

– ..., візьмі, будь ласка.
– Дякую, ... !

– ..., сідай, будь ласка.
– Дякую!

Розіграйте діалоги за змістом малюнків і зразками.

Розкажи, що було і що сталося. Хто сказав «Вібач»?

- Бабу́сю, дозвольте я допоможу́.
- Про́шу.

- Ону́чку, дай, будь ла́ска, окуля́ри.
- Про́шу!

- ... , візьмі́ м'ячи́к.
- ... !

- ... , ви́бач мені́, будь ла́ска.
- ... .

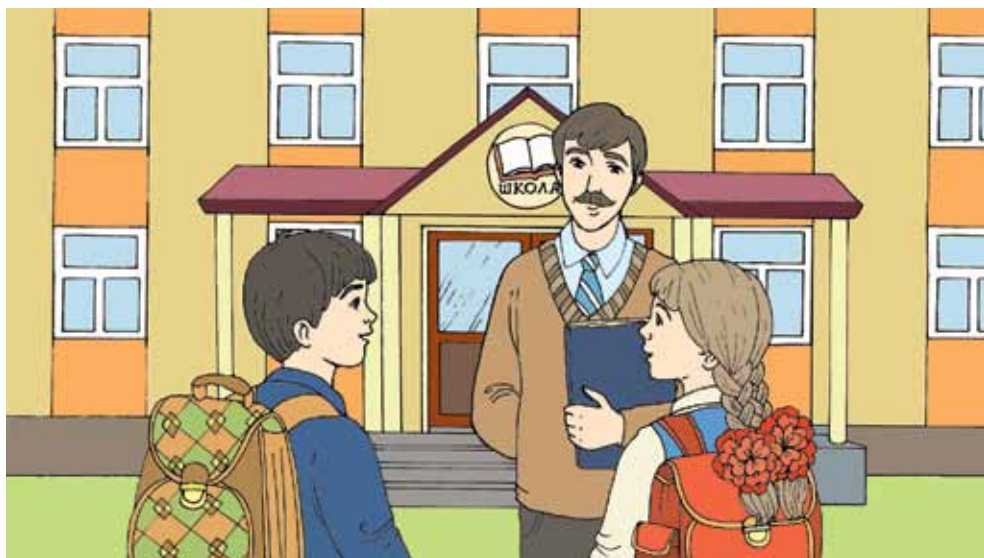

Розіграйте діалоги за змістом малюнків і поданими зразками.

19, 20. Шкóла

! Слухаємо–розуміємо розповідь учителя й тексти, засвоюємо нові слова, розігруємо діалоги.

– Дóбрый день, ...
– Дóбрый день, діти.

Віорéл **за**хóдить **у** шкóлу. Віорéл **ви**хóдить **зі** шкóли.

Розглянь малюнки і розкажи, хто що робить.

Це вчитель.

Це вчителька.

Це вчителі.

Це учень,
школяр.

Це учениця,
школярка.

Це учні,
школярі.

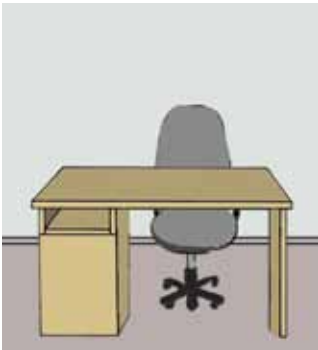
21, 22. Клас

Слухаємо–розуміємо розповідь учителя й тексти, засвоюємо нові слова і вживаємо їх у мовленні, заучуємо напам'ять вірш.

У класі є ... , ... , ... , ... , ...

Стілець **за** стол**ом**. Комп'ютер **на** стол**і**. Ваз**он** **на** вікн**і**.

Що де?

Хто тут? Що тут?

Оберіть якийсь куточок свого класу і запитайте одне одного, що там є. Зразок:

- Що тут є?
- Тут є вікно (дóшка, ша́фа).

Запитайте одне одного «Хто де?» і дайте відповіді за зразками:

Учíteлька
бі́ля сто́лу.

У́чень
бі́ля до́шки.

Учени́ця
за па́ртою.

23, 24. Урoк. Навчання

Слухаємо–розуміємо розповідь учителя й тексти, засвоюємо нові слова і вживаємо їх у мовленні, розігруємо діалоги.

Учителька розповідає.
Учні слухають.

Учителька читає.
Учні слухають.

Учителька запитує.
Учениця підняла руку.

Учениця відповідає.
Учителька слухає.

... читає.

... пише.

... лічить (рахує).

Розкажи за малюнками і зразками, хто що робить.

Розкажіть за малюнками, що роблять учні (учень). Один показує на малюнок і запитує, інший – відповідає, і навпаки.

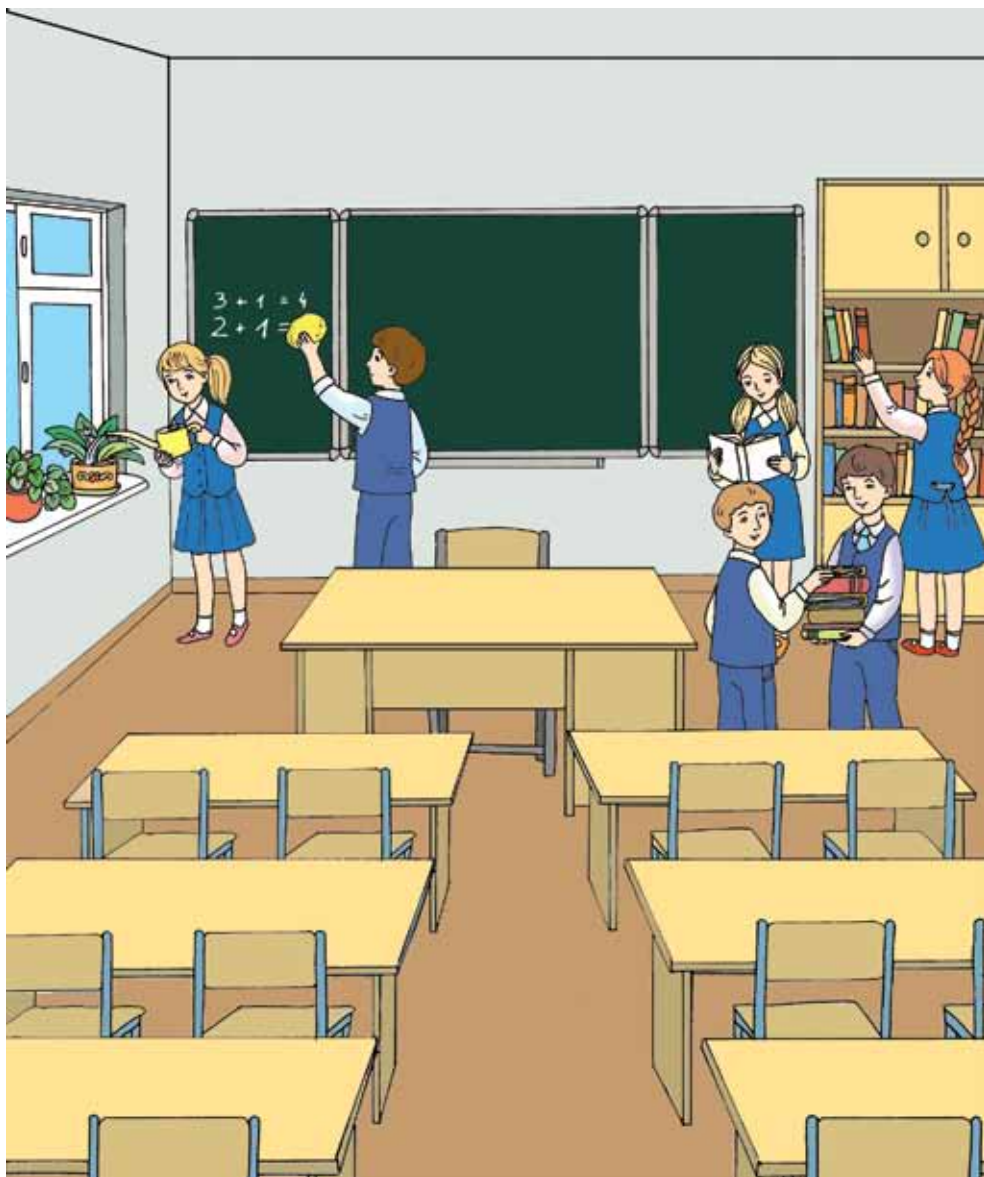
Що де?

25. На перёрві

Слухаємо–розуміємо розповідь учителя й текст, засвоюємо нові слова і вживаємо їх у мовленні, розповідаємо.

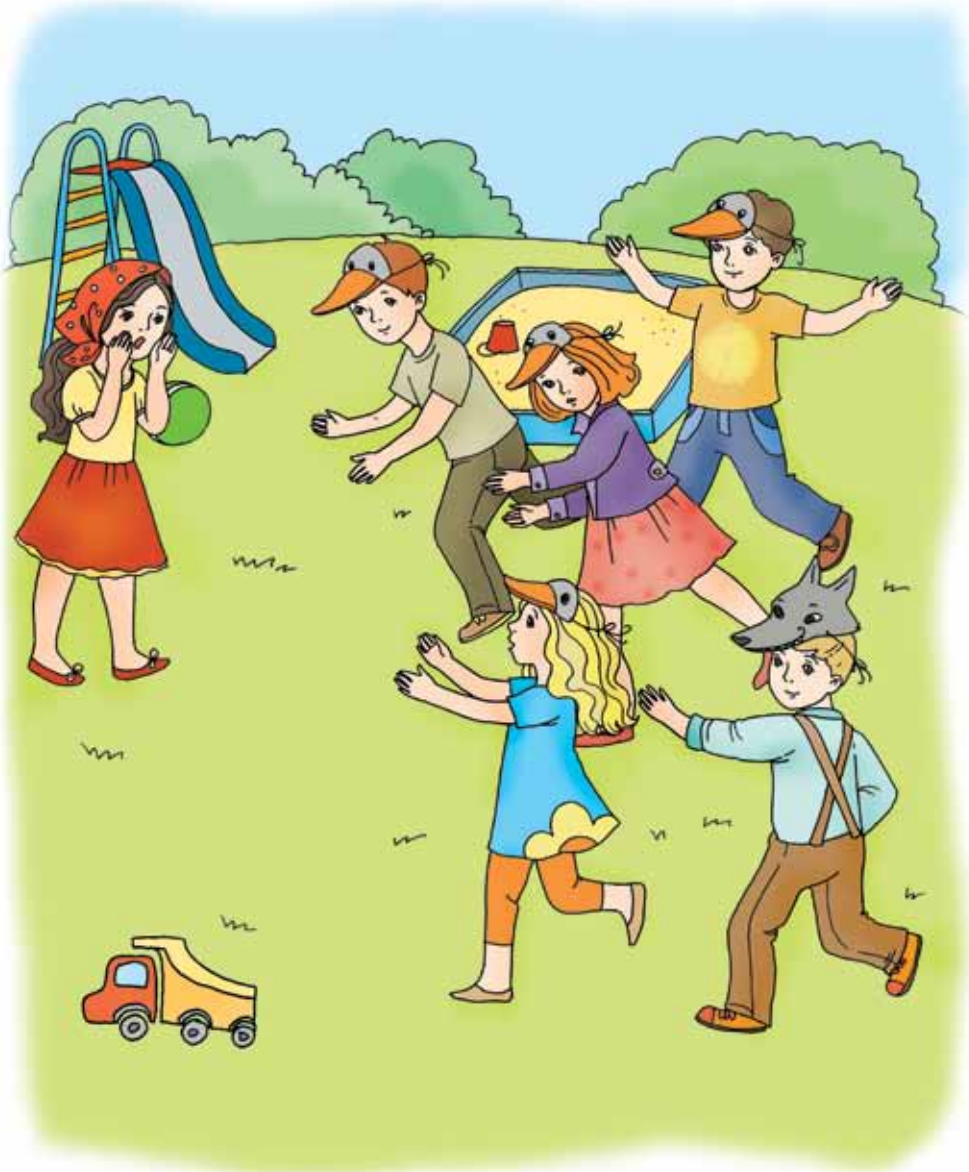

Дай імена дітям і розкажи, хто що робить.

26. «Гу́си, гу́си, до́дому!»

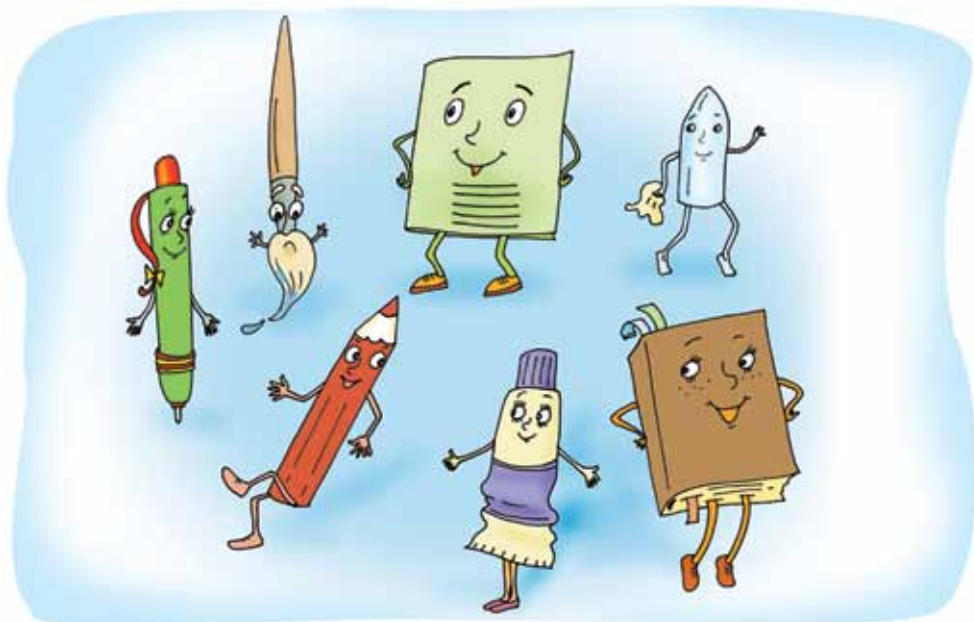
Слухаємо–розуміємо правила гри, засвоюємо нові слова, правильно вимовляємо їх і вживаємо у мовленні, розучуємо гру й розігруємо її.

27, 28. Навчальні речі

 Слухаємо–розуміємо розповідь учителя й текст, засвоюємо нові слова, правильно їх вимовляємо і вживаємо у мовленні, проговорюємо за вчителем, розповідаємо за малюнками.

Навчальні речі – це ... , ... , ...

Дайте імена дітям. Запитайте одне одного, що є у дівчинки (хлопчика), і дайте відповіді.

Стіл – **на** столі́. Стілець – **на** стільці́. Парта – **на** парті́.

Ра́нець – **у** ра́нці. Зо́шит – **у** зо́шиті. Альбо́м – **в** альбо́мі.

Розкажи за малюнками і зразками, що де знаходиться.

Запитайте одне одного, що у кого в портфелі (на парті), і дайте відповіді.

Розіграйте діалоги за змістом малюнків.

29, 30. Лічба́ (1–10)

 Слухаємо–розуміємо розповідь учителя й тексти, засвоюємо нові слова, лічимо, заучуємо лічилку.

1 (оді́н) зо́шит

2 зо́шити

5 зо́шитів

1 (оді́н) оліве́ць

4 олівці́

6 олівці́в

1 (одна́) кни́жка

3 кни́жки

6 книжо́к

1 ...

4 ...

7 ...

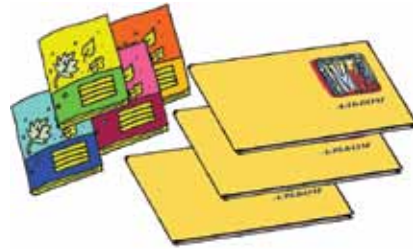
Покажіть на малюнок і запитайте одне одного, **скільки** зошитів, олівців, книжок, ручок, і дайте відповіді за зразками.

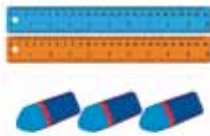
Розгляньте малюнки і побудуйте діалоги: один (одна) показує на малюнок і запитує, скільки чого, інший(-а) – відповідає, і навпаки.

?

?

?

?

Що на столі?

Дайте імена дітям. Розіграйте за малюнком і наведеним зразком діалог:

- ... , візьмі машинку.
- Дякую, ... Грайся самá.

31, 32. Кольорі. Ми маліємо

 Слухаємо–розуміємо тексти, засвоюємо нові слова і вживаємо їх у мовленні, розігруємо діалоги, зачуємо напам'ять.

I ряд

II ряд

III ряд

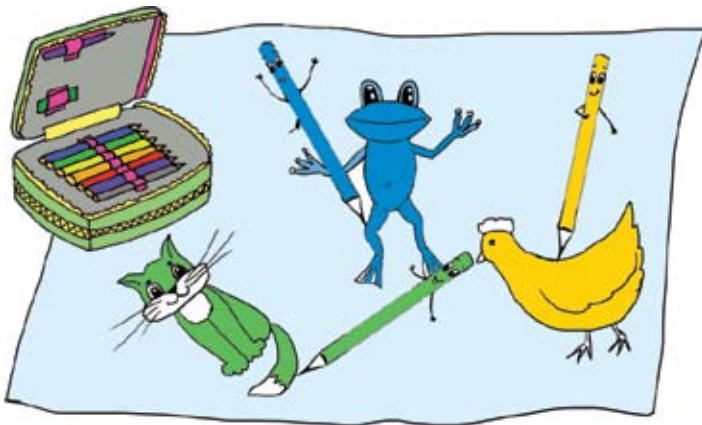
IV ряд

 Фарби якого кольору є в першому ряду? А яких нема у другому ряду? У третьому, четвертому?

 Попросіть одне в одного олівець якогось кольору (зеленого). Розіграйте діалоги за ситуаціями: 1) тобі дали олівець; 2) тобі відмовили, бо олівця такого кольору немає.

 Слухаємо вірш Тамари Коломієць «Кольорові олівці».

  Що не так намалювали олівці? А як треба?

Слухаємо і зачуємо напам'ять вірш Івана Складаного «Соняшник за тином».

Розкажи за змістом малюнка, хто тут і що робить.

Запитайте одне одного «Що ти любиш малювати?», «Чим?» і дайте відповіді за наведеними зразками:

– Що ти любиш малювати?
– Я люблю малювати ... , ...

– Чим ти малюєш?
– Фарбами. А ти?

33, 34. **Осінь**

Слухаємо–розуміємо тексти, засвоюємо нові слова і вживаємо їх у мовленні, розігруємо діалоги.

Сонце **за** хмарами.

Іде дощ.

Опадає лістя.

Які зміни в природі відбуваються восени?

Розіграйте розмову тата і сина за змістом малюнка.

- Який **гáрний** гриб!
- ... , цей гриб **гáрний**, алé отру́йний!

Розіграйте розмову мами і доньки за змістом малюнка і наведеним вище зразком.

35. Людина

! Слухаємо–розуміємо розповідь учителя й тексти, засвоюємо нові слова і вживаємо їх у мовленні.

Чоловік.

Жінка.

Люди.

Хлопчик.

Дівчинка.

Немовля.

🎤 Показуй на малюнок і розповідай за зразком:
Це чоловік, а це жінка.

🔍 🎤 Хто великий, а хто малий?

Розкажи за малюнками і наведеними зразками, хто який (яка).

... дорóслий, а ... малійй.
... висóкийй, а ... низькійй.

... дорóсла, а ... малá.
... висóка, а ... низькá.

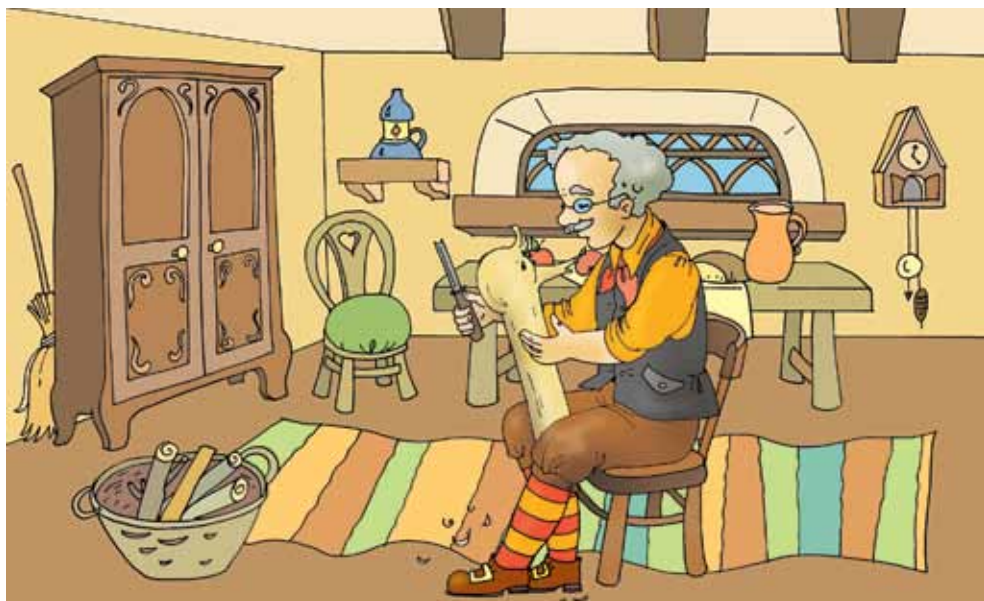
... стáрший, а ... молóдший. ... стáрша, а ... молóдша.

Хто який? Хто що робить?

36, 37. Дерев'яний хлопчик

! Слухаємо–розуміємо казку, засвоюємо нові слова, розповідаємо за малюнками, розігруємо діалоги.

🎤 Розкажи, що вирізав Джеппетто?

🎤 Який ніс у Піноккіо?

Що ще вирізав Джепетто?

Запитайте одне одного, що спочатку вирізав Джепетто, а що – потім, і дайте відповіді.

38, 39. Гігієна

Слухаємо–розуміємо розповідь учителя й тексти, засвоюємо нові слова, розповідаємо за малюнками.

... **чістить** з**у**би.

... **міє** р**у**ки.

... **умивається**.

... **втирає** об**лі**ччя.

... **купається**.

... **розчісує** вол**о**сся.

Дайте імена дітям. Один показує на малюнок і запитує, що робить дівчинка (хлопчик), інший – відповідає, і навпаки.

Слухаємо вірш Андрія М'ястківського «Киця прокидається ...».

Слухаємо і заучуємо напам'ять вірш «Водичко, водичко...».

40, 41. **Óдяг**

 Слухаємо–розуміємо розповідь учителя й тексти, засвоюємо нові слова і вживаємо їх у мовленні.

Óдяг – це ... , ... , ... , ... , ...

Розкажи, що одягають хлопчики, а що – дівчатка.

Запитайте одне одного «Що ти одягнув(-ла) до школи» і дайте відповіді.

Слухаємо і заучуємо напам'ять вірш Наталі Забіли «У нашої Оксаночки».

Слухаємо оповідання Бориса Вовка «Лінива Оленка».

Розіграйте розмову вчительки та Оленки.

Запитайте і розкажіть одне одному, що одягне дівчинка своїй ляльці. Якого кольору?

42, 43. Взутт'я

Слухаємо–розуміємо розповідь учителя й тексти, засвоюємо нові слова і вживаємо їх у мовленні, заучуємо напам'ять вірш.

Взутт'я – це ... , ... , ... , ... , ...

Один показує на малюнок і запитує «Що це?», інший відповідає, і навпаки.

... **у** чобіткі.

... **у** туфлі.

... .. **у** валянки.

Розкажи за малюнками і поданими зразками, хто у що взутий.

Запитайте одне одного «У що ти взутий (взута)?» і дайте відповіді.

Хто що взує? Яке взуття зайве?

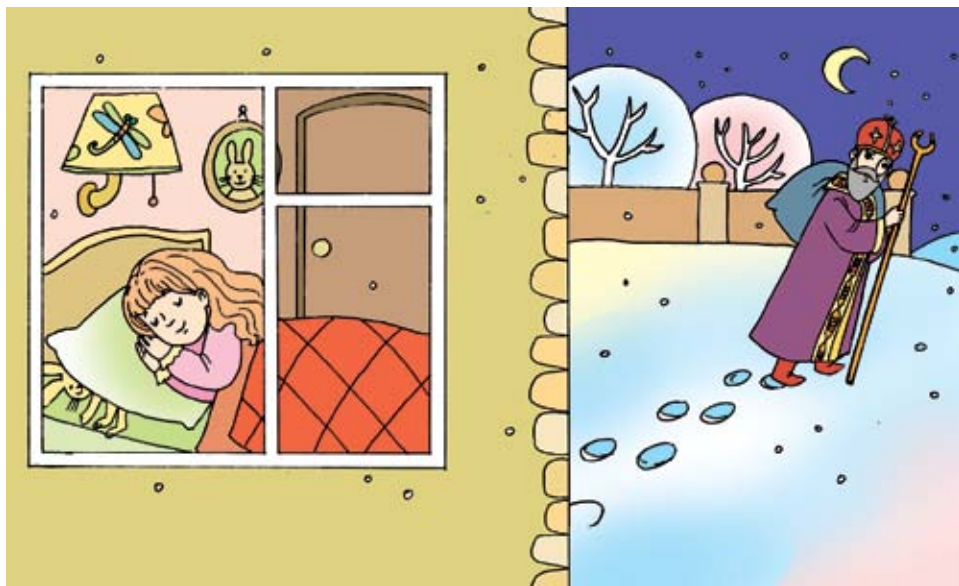
Хто взувається і одягається, а хто – роззувається і роздягається?

Дайте дітям імена. Покажіть на малюнок і запитуйте одне одного «Хто що робить?» і дайте відповіді.

44. Св'ято Миколая

 Слухаємо–розуміємо розповідь учителя й тексти, засвоюємо нові слова і вживаємо їх у мовленні, заучуємо напам'ять вірш.

Кому Святий Миколай приніс подарунок? Який?

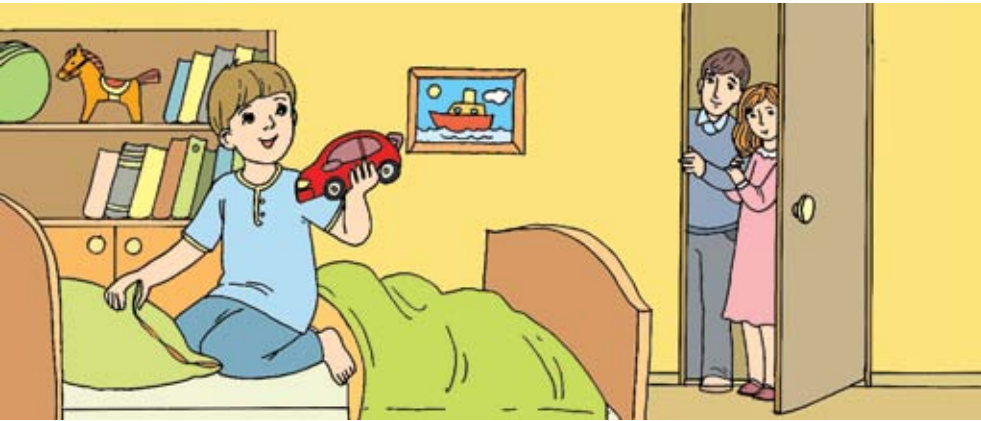
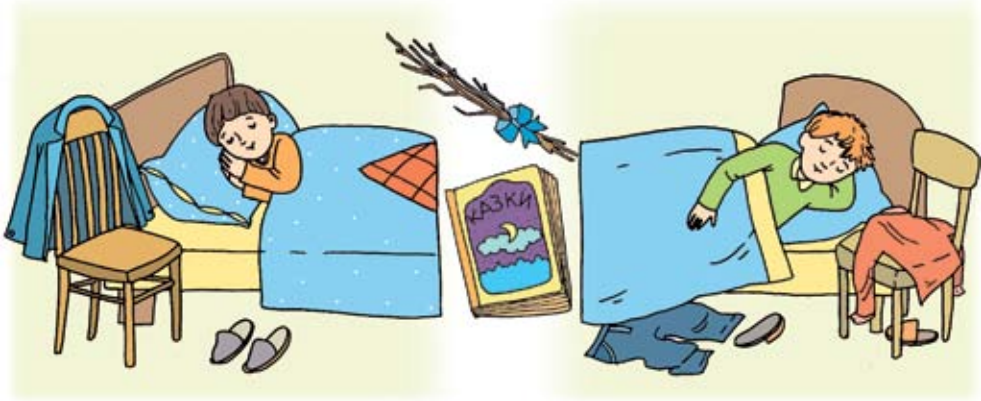
Які подарунки має Святий Миколай для дітей? Який з них хотілося б мати тобі?

Запитайте одне одного, що кому приніс Святий Миколай.

Дай імена дітям. Розкажи, хто який. Кому який подарунок приніс Святий Миколай?

Про що розповідає хлопчик батькам?

Розіграйте діалог між братиком і сестричкою за змістом малюнка.

45, 46. Новий рік

Слухаємо–розуміємо розповідь учителя й тексти, засвоюємо нові слова і вживаємо їх у мовленні, розігруємо діалоги.

Ялінкові прикраси – це ... , ... , ... , ...

Порахуй і скажи, скільки чого.

Розіграйте діалоги: 1) між татом і сином (тато просить подати гірлянду); 2) між мамою і донькою (донька дає мамі кульку).

Слухаємо вірш Анатолія Камінчука «Новорічне свято».

Розкажи за малюнком і змістом вірша, хто прийшов на свято.

Розкажи за малюнками, хто з ким.

47. Різдвяні свята в Україні

! Слухаємо–розуміємо розповідь учителя й тексти, засвоюємо нові слова і вживаємо їх у мовленні, заучуємо напам'ять.

Запитайте одне одного і розкажіть, які колядки і щед-
рівки ви запам'ятали.

48, 49. Зимові розваги

 Слухаємо–розуміємо розповідь учителя й тексти, засвоюємо нові слова і вживаємо їх у мовленні, заучуємо напам'ять вірш, розповідаємо за малюнками.

Що тут?

1. Дайте імена дітям. Запитайте одне одного, хто що робить, і дайте відповіді.
2. Запитайте одне одного «На чому ти любиш кататися?» і дайте відповіді.

Слухаємо вірш Євгена Гуцала «Баба снігова».

Дайте імена дітям. Запитайте одне одного, хто що робить, і дайте відповіді.

Дайте імена дітям. Розіграйте діалог за змістом малюнка і зразком:

- ..., ходімо кататися.
- Зачекай. Я візьму сánкі.

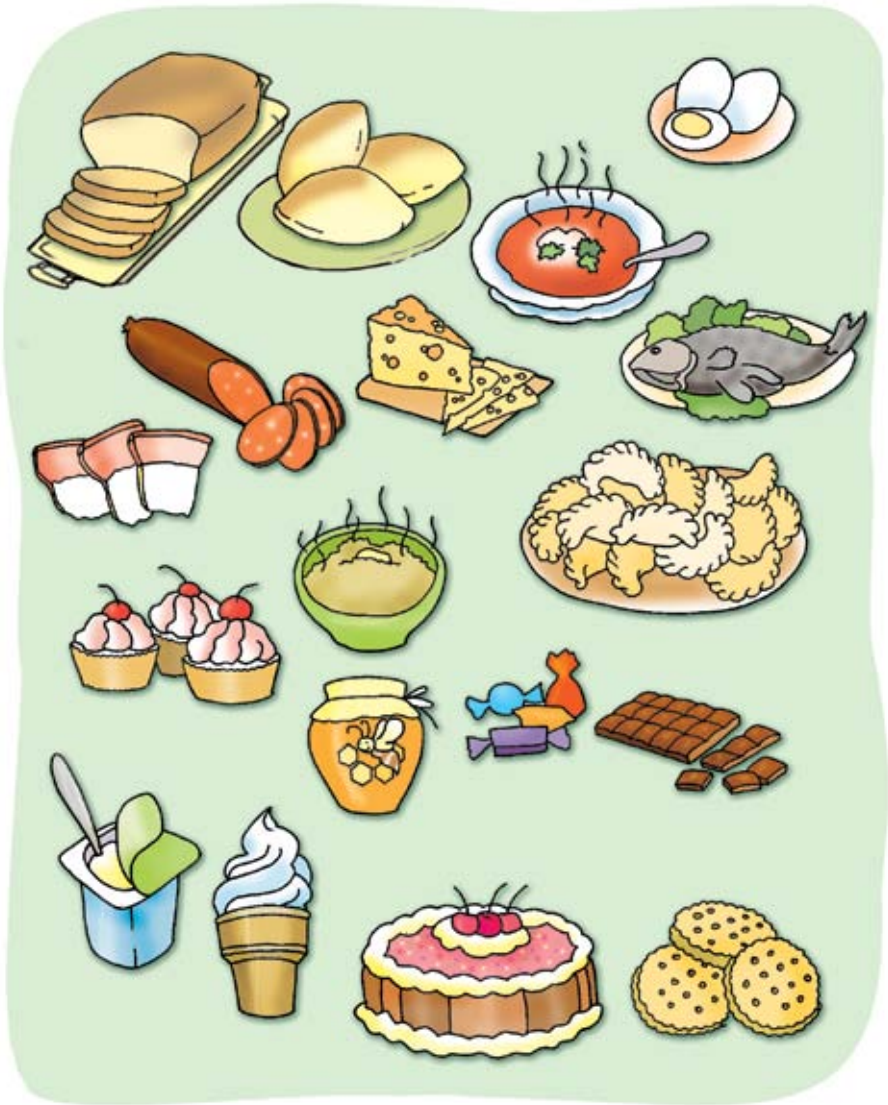

Запроси свого друга (подругу) кататися на ковзанах (санчатах, лижах).

50, 51. Продукти харчування, їжа

Слухаємо–розуміємо розповідь учителя й тексти, засвоюємо нові слова і вживаємо їх у мовленні.

Їжа – це ... , ... , ... , ...

Запитайте одне одного, хто що любить їсти, і дайте відповіді за зразком:

– Що **ти** люби**ш** їсти?

– **Я** люблю їсти ... , ... А **ти** що?

– Що ти їси?
– Я їм ...

– Що вона їсть?
– Вона їсть кашу.

– Що він їсть?
– Він їсть ...

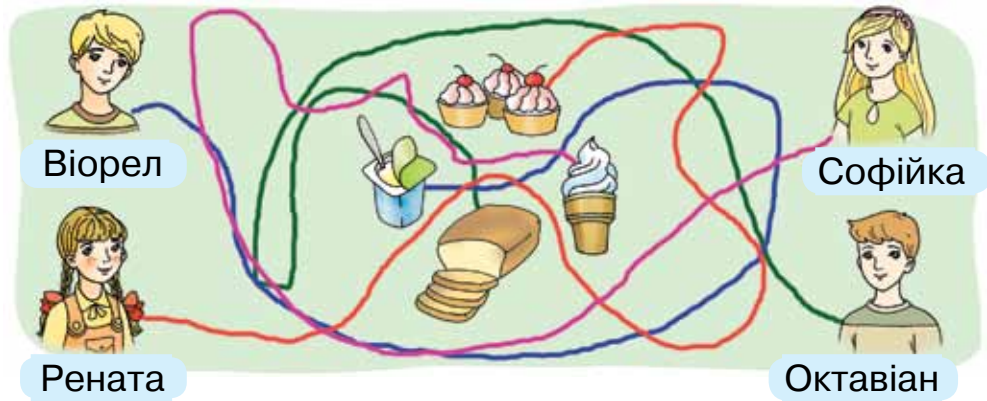
– Що ви їстé?
– Ми їмо́ шоколад.

Розіграйте діалоги за змістом малюнків і поданими зразками.

Розкажи, хто що буде їсти.

52, 53. Пóсуд

 Слухаємо–розуміємо розповідь учителя й тексти, за-
своюємо нові слова, вживаємо їх у мовленні, вивчаємо
напам'ять, розповідаємо.

Пóсуд – це ... , ... , ... , ...

Хто правильно наклав стіл? А хто ні? Що кладуть, а що
ставлять? Де? (посередині, зліва, справа, за).

Запитайте одне одного і дайте відповіді, що де треба по-
ставити і покласти, коли накриваєш на стіл.

Розкажи за малюнками і наведеними зразками, що на (у) чому? Що стоїть, а що лежить?

... **на** таці.

... **на** блюдці....

... **на** столі.

... **лежить** на ... .

... **лежать** на ... .

... **стоїть** на ... .

Розкажи за малюнками і наведеними зразками, що на (у) чому?

Що лежить не на місці? Де треба покласти виделку, а де – ложку? Що зайве, а чого не вистачає?

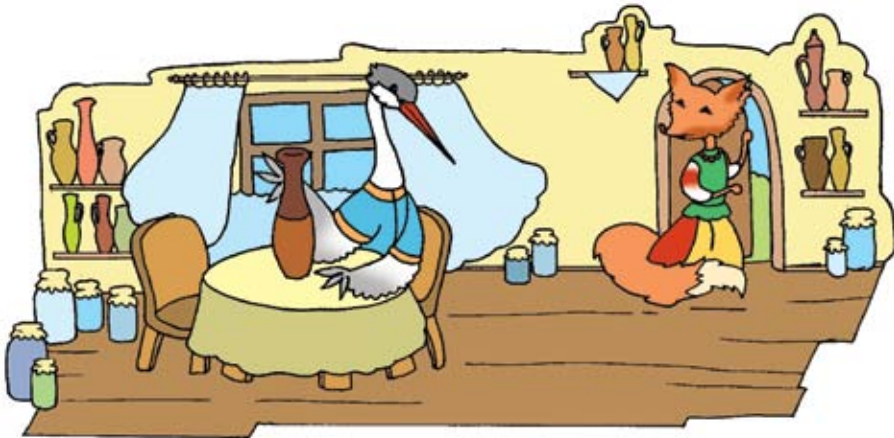
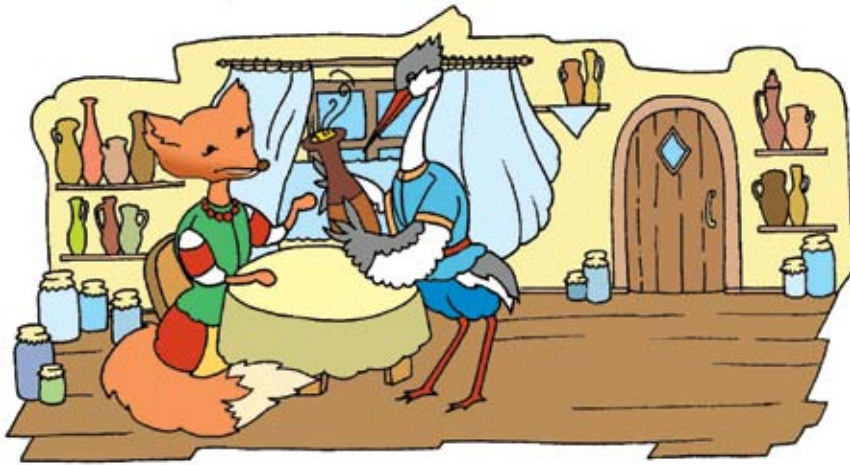
Запитайте одне одного, що чим їдять, і дайте відповідь.

54, 55. Лисиця і журавель

Слухаємо–розуміємо казку, засвоюємо нові слова і вживаємо у мовленні, розповідаємо за малюнками, розігруємо казку в особах.

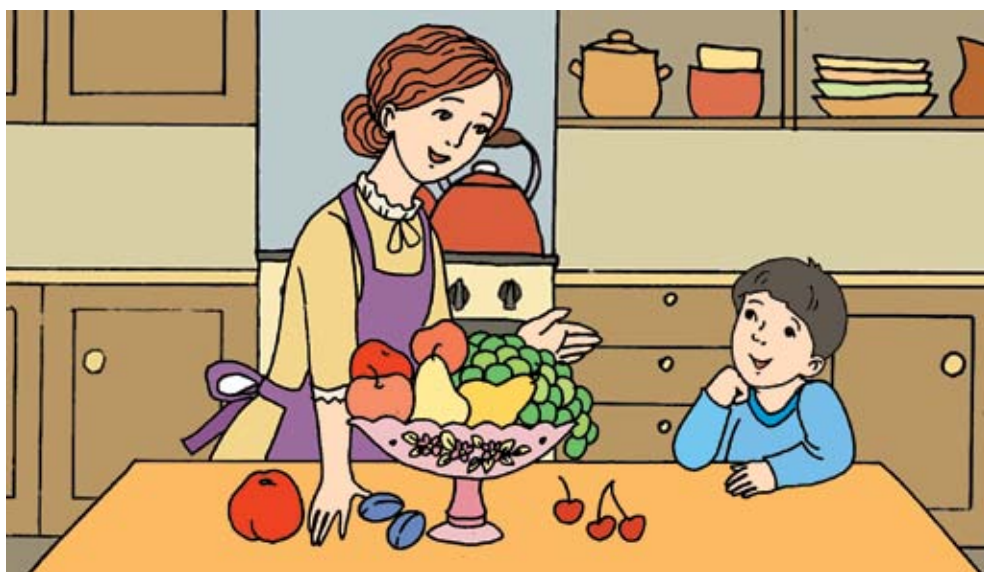
56, 57. Фру́кти

 Слухаємо–розуміємо розповідь учителя й тексти, засвоюємо нові слова і вживаємо їх у мовленні.

Фру́кти – це ... , ... , ... , ...

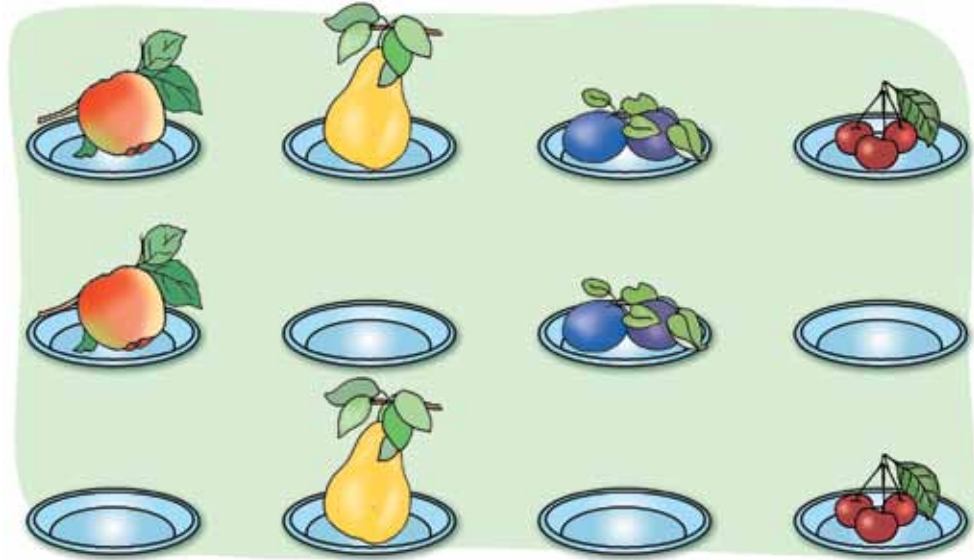
 Покажіть на малюнок і запитайте одне одного «Що це? Яке? (який? яка?)». Один запитує, другий відповідає, і навпаки.

  Розіграйте діалог за змістом малюнка.

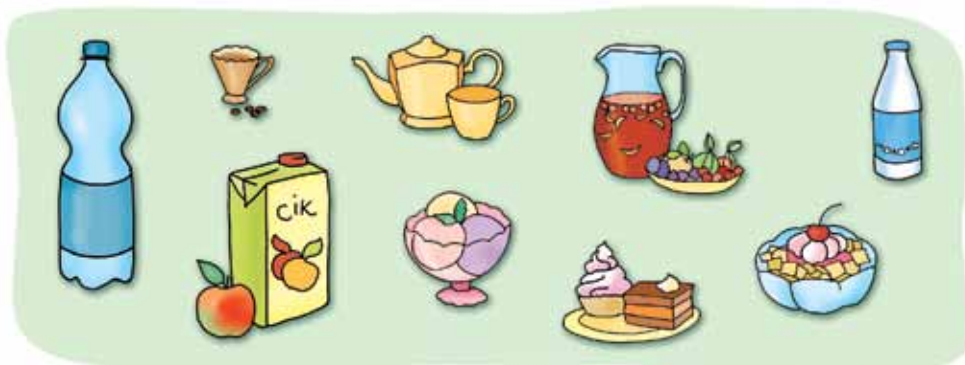
Дайте дітям імена. Запитайте, що у кого, і дайте відповіді.

Розкажи, що є у першому ряду. Що є і чого нема у другому ряду, третьому?

58. Що ми п'ємо?

 Слухаємо–розуміємо розповідь учителя й текст, засвоюємо нові слова і вживаємо їх у мовленні.

Що ми п'ємо? Розкажи за малюнками.

Хто що п'є?

Запитайте одне одного, хто що любить пити, і дайте відповіді.

59. У кав'ярні

Слухаємо–розуміємо розповідь учителя й текст, засвоюємо нові слова і вживаємо їх у мовленні, розігруємо діалог.

Що тут?

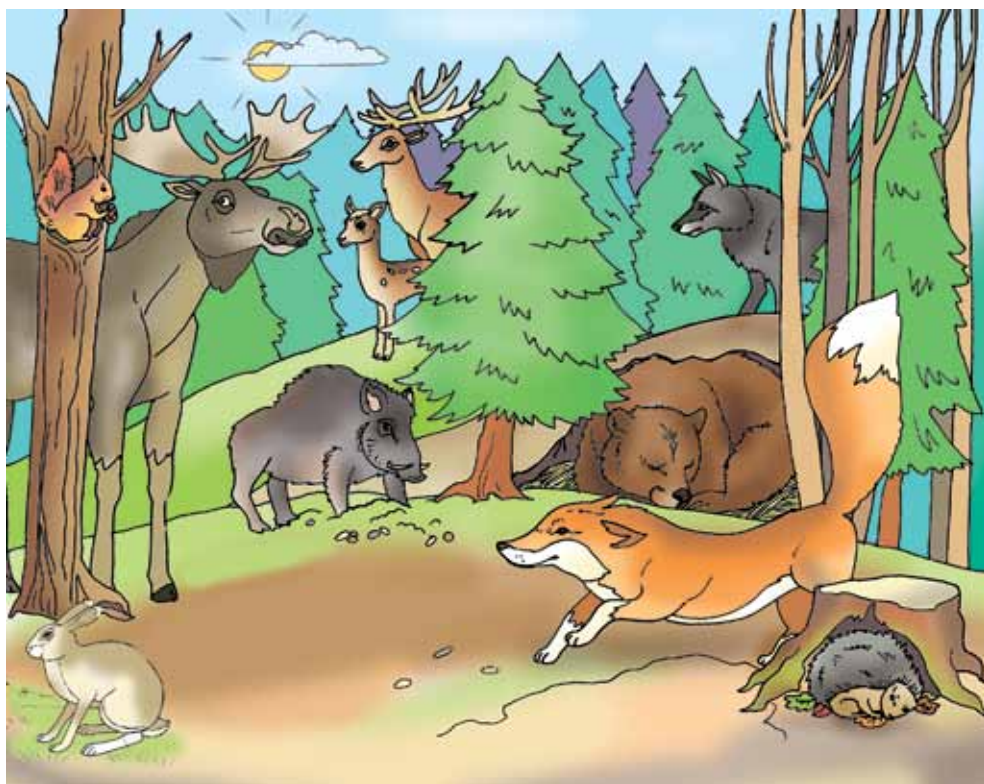

Уявіть, що ви у кав'ярні. Що б ви замовили? Розіграйте сценку «Розмова з офіціантом».

60, 61. Де вони живуть?

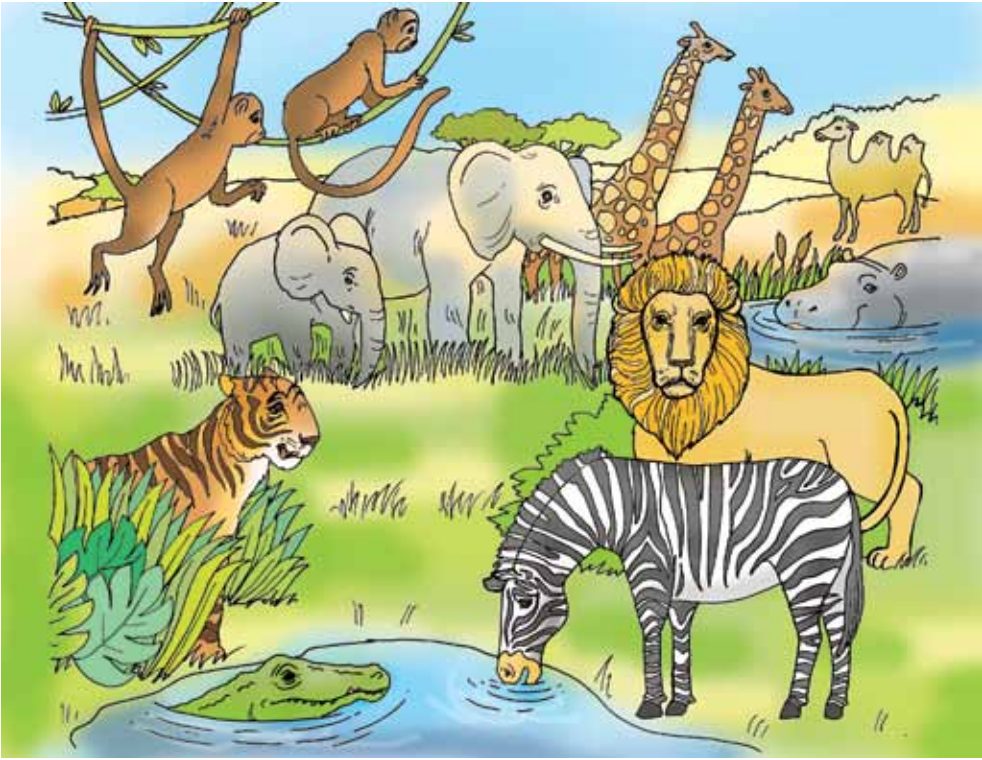
Слухаємо–розуміємо розповідь учителя й текст, засвоюємо нові слова і вживаємо їх у мовленні, заучуємо напам'ять вірш.

Дікі тварини – це ... , ... , ... , ...

Хто тут?

Дікі тварини – це ... , ... , ... , ...
Вони живуть у ... .

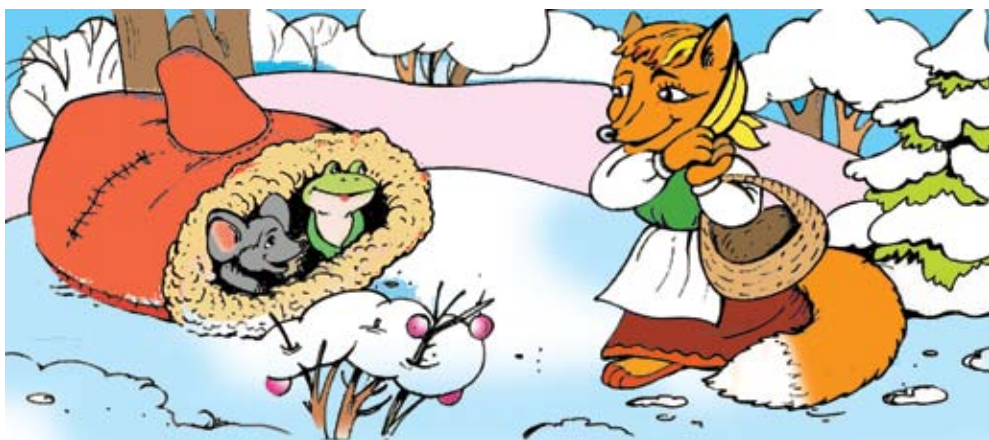

Слухаємо й заучуємо напам'ять вірш Ольги Страшенко
«У зоопарку».

62, 63. Рукавічка

 Слухаємо–розуміємо казку, засвоюємо нові слова і вживаємо їх у мовленні, розповідаємо за малюнками, розігруємо казку в особах.

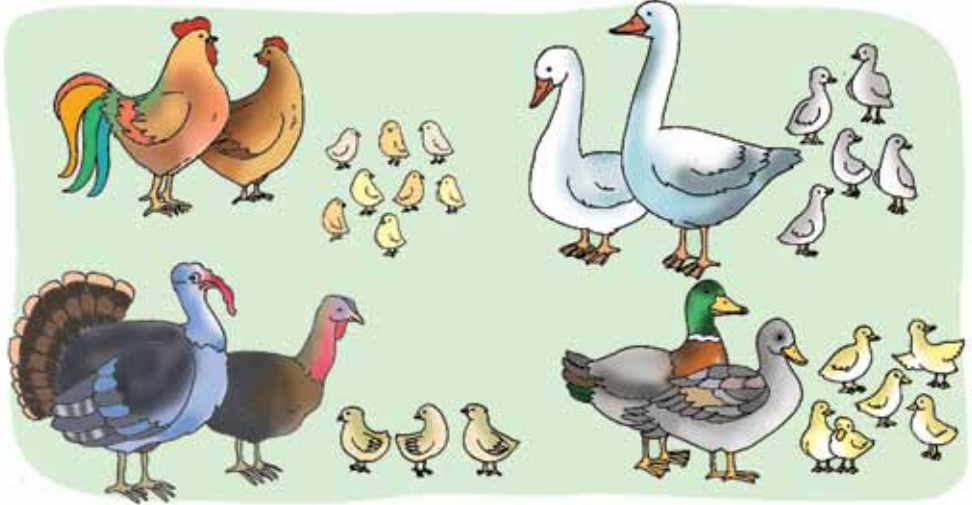

64, 65. Свійська птіця

Слухаємо–розуміємо розповідь учителя й тексти, засвоюємо нові слова і вживаємо їх у мовленні.

Свійська птіця – це ... , ... , ... , ... , ...

Розкажи за малюнками, хто який, у кого хто. Скільки їх?

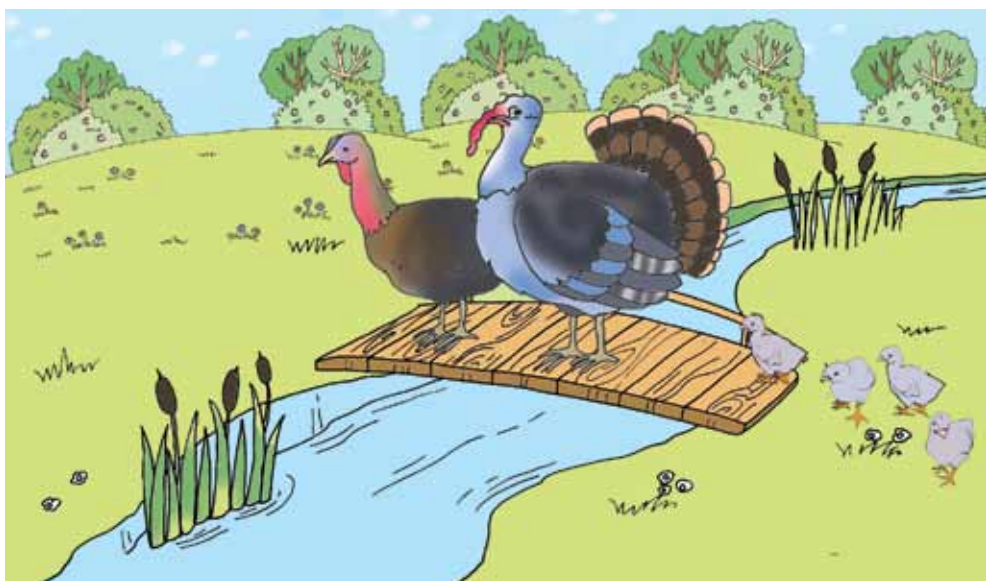

Слухаємо текст «Мар'янчині улюбленці».

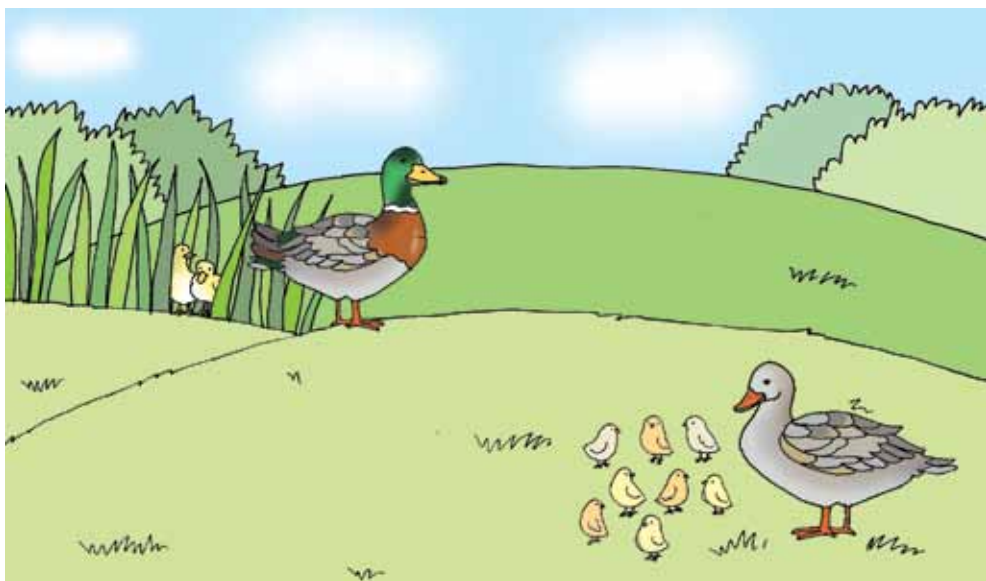

Слухаємо і зачуємо напам'ять вірш «Ішов індик з індічкою ...».

Слухаємо і зачуємо напам'ять вірш Грицька Бойка «Качечка криче».

Порахуй і скажи, скільки кого.

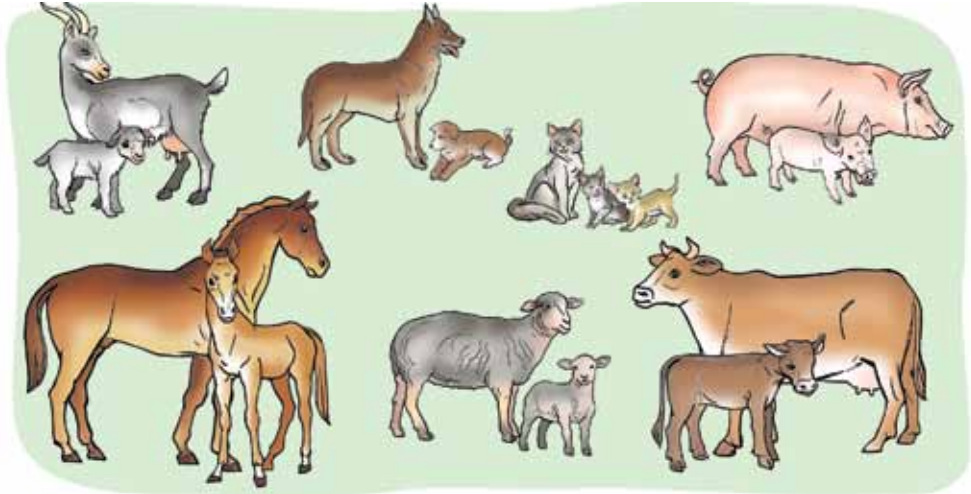

Розіграйте діалог качки і курчат.

66, 67. Свійські тварини

Слухаємо–розуміємо розповідь учителя й тексти, засвоюємо нові слова і вживаємо їх у мовленні, заучуємо напам'ять вірш, розігруємо казку.

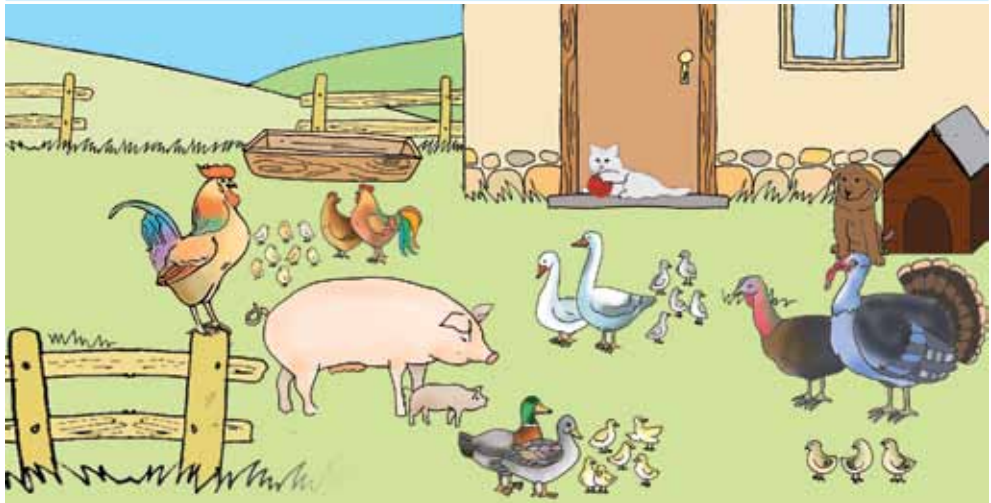
Свійські тварини – це ... , ... , ... , ... , ...

Хто у кого?

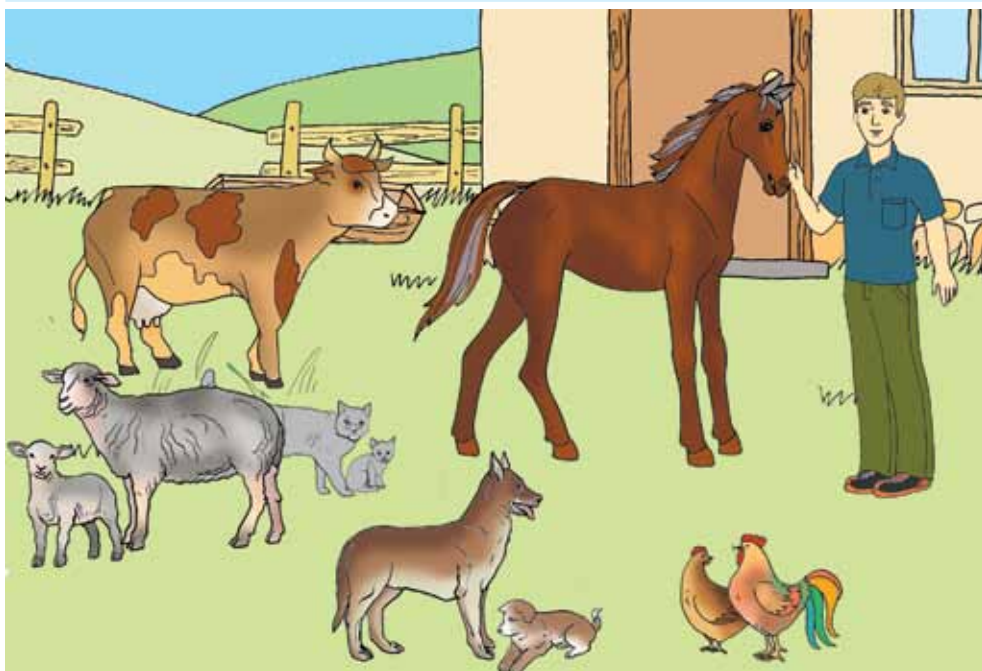
Слухаємо вірш Олени Павленчук «Любить наш півник ...».

Запитай друга (подругу), які тварини є у їхньому домашньому господарстві або у дідуся (бабусі).

Слухаємо казку «Як тварини стали свійськими».

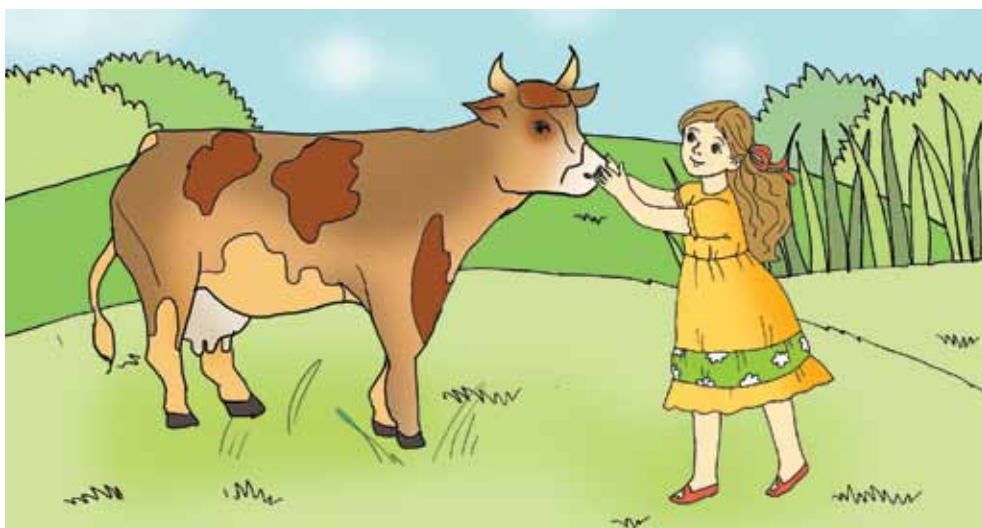
Розкажи, хто намальований.

Розіграйте текст за ролями.

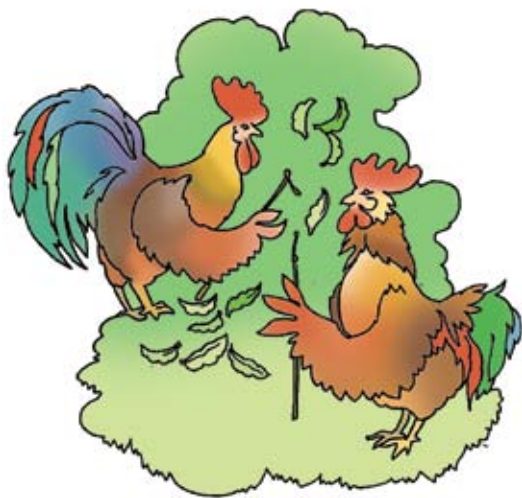

Слухаємо і зачujemo напам'ять вірш «Корівко, корівко...».

68. Два півники

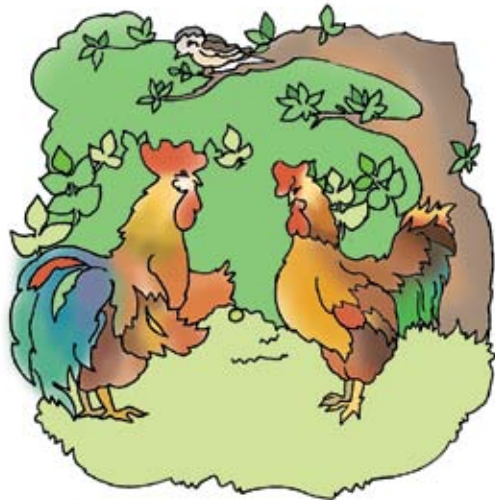
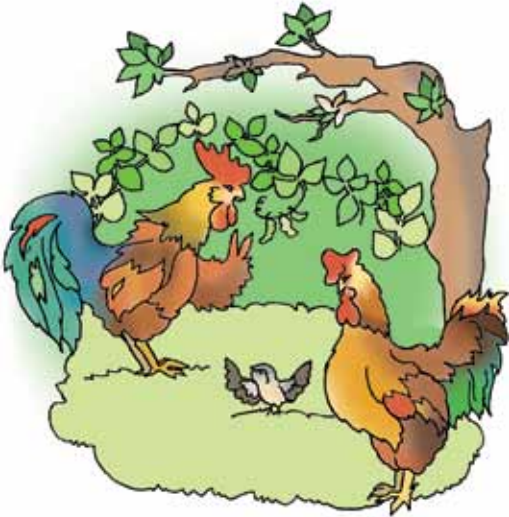
! Слухаємо–розуміємо пісню, засвоюємо нові слова, розу-
чуємо і співаємо пісеньку.

69. Півник з півником дружіли

Слухаємо–розуміємо текст, засвоюємо нові слова і вживаємо їх у мовленні, заучуємо напам'ять уривок вірша.

70. Нaші пернаті друзі

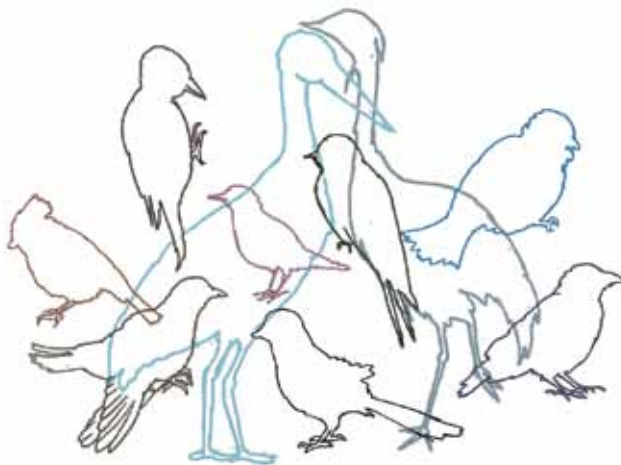
Слухаємо–розуміємо розповідь учителя й тексти, засвоюємо нові слова і вживаємо їх у мовленні, заучуємо напам'ять.

Птахи – це ... , ... , ... , ...

Покажіть на малюнок і запитуйте одне одного «Хто це?».

Хто де ховається?

Розкажи за малюнками, хто де живе.

Слухаємо і зачуємо напам'ять забавлянку «Сорока-ворона».

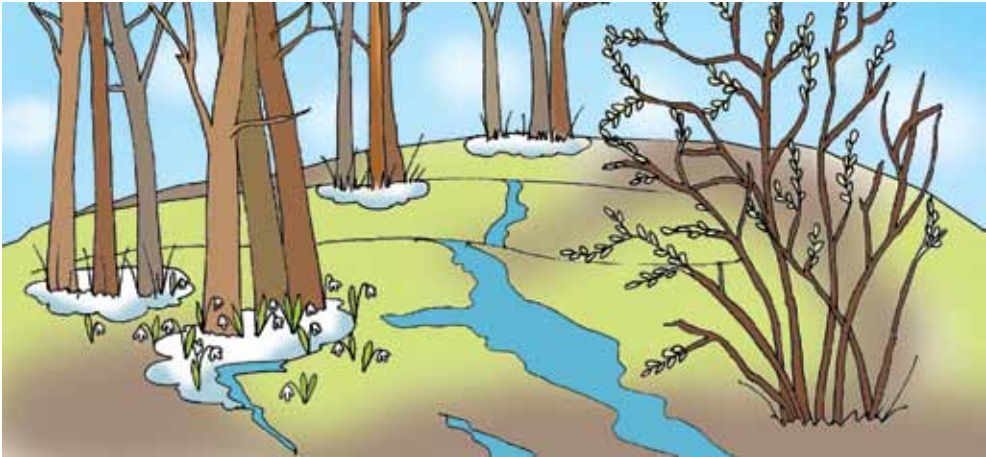

71. Весна прийшла

Слухаємо–розуміємо розповідь учителя й тексти, засвоюємо нові слова і вживаємо їх у мовленні, заучуємо напам'ять вірш.

72. Мамине свято

Слухаємо–розуміємо розповідь учителя й тексти, засвоюємо нові слова і вживаємо їх у мовленні, заучуємо напам'ять.

Розіграйте ролі тата, мами та дітей. Привітайте маму зі святом весни.

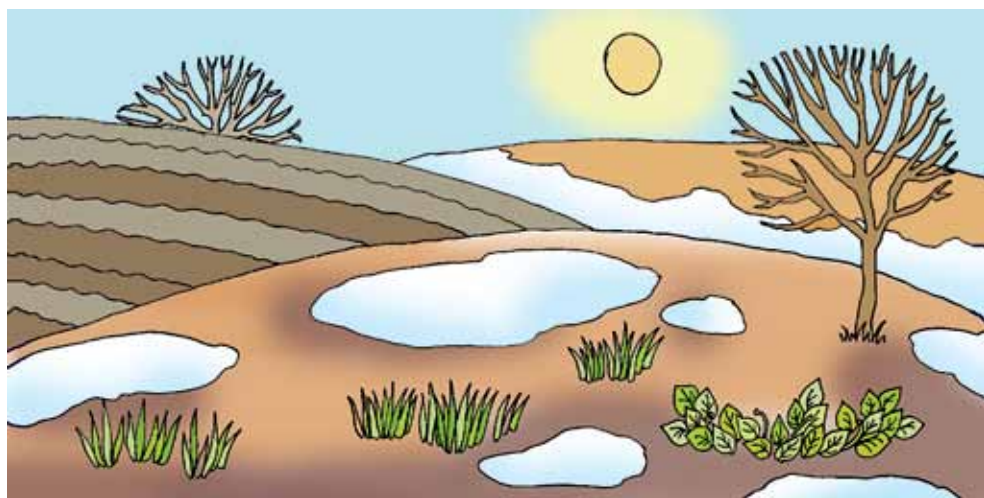
73. Тарас Шевченко – великий український поет

Слухаємо–розуміємо розповідь учителя й тексти, засвоюємо нові слова і вживаємо їх у мовленні, заучуємо напам'ять.

Слухаємо й заучуємо напам'ять вірш Тараса Шевченка «Встала весна».

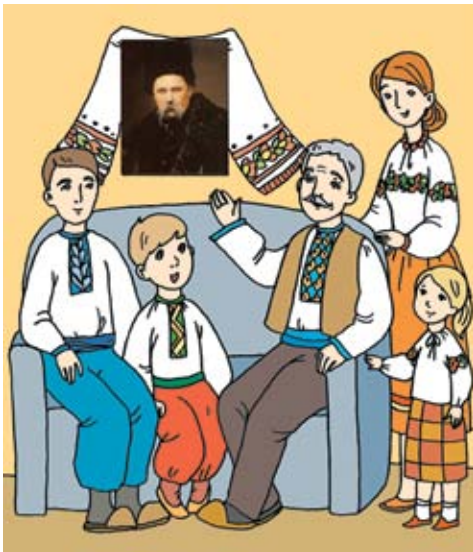

Розкажи, як вшановують Тараса Шевченка у твоїй школі.

Слухаємо вірш «У нашій хаті на стіні ...».

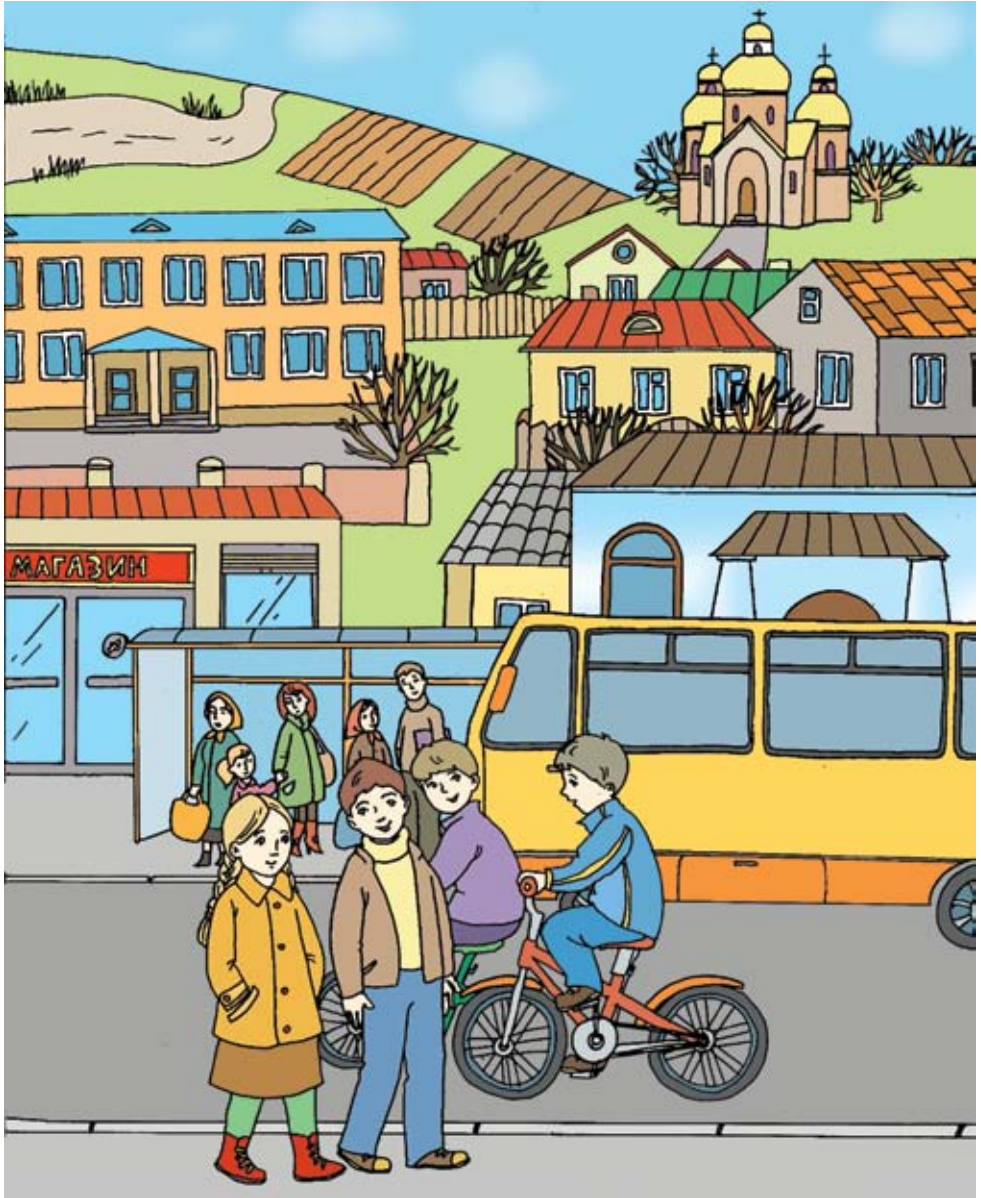

Розкажи, що ти запам'ятав(-ла) про Тараса Шевченка.

74. Наше село. Хата

Слухаємо–розуміємо розповідь учителя, засвоюємо нові слова, розповідаємо за малюнком.

Що є у цьому селі? Хто йде? Хто їде?

Якщо ти живеш у селі, розкажи, яке воно. Що є у селі чи біля нього?

Що тут є?

75, 76. Весна́ в селі́

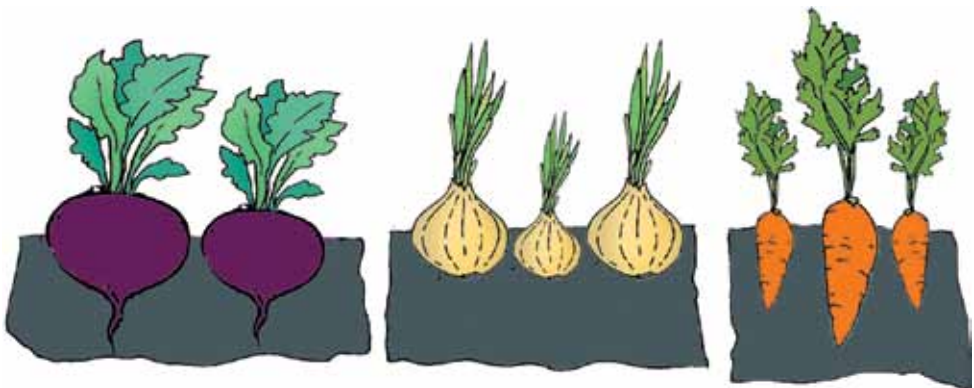
Слухаємо–розуміємо розповідь учителя й тексти, засвоюємо нові слова і вживаємо їх у мовленні, розігруємо діалоги.

Овочі – це ... , ... , ... , ... , ...

Показуйте на малюнок, запитуйте одне одного «Що це? Який? (Яка?)».

Запитайте і розкажіть одне одному, що на малюнку.

Слухаємо і зачуємо напам'ять вірш Романа Заводовича «У городі вже весна».

Що роблять весною в городі?

Розіграйте сценки: 1) мама просить доньку подати насіння моркви (квасолі, буряка, ...); 2) тато просить сина принести води.

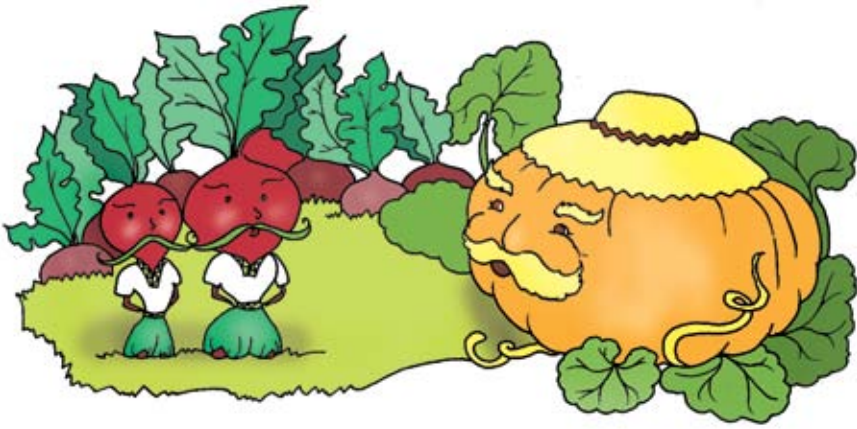

77, 78. Ходить гарбуз по городу

Слухаємо–розуміємо пісню, знаходимо малюнок, засвоюємо нові слова, розігруємо пісню в ролях.

79, 80. Ріпка

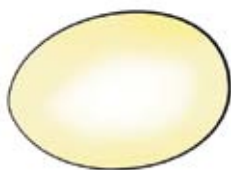
Слухаємо–розуміємо казку, засвоюємо нові слова і вживаємо їх у мовленні, розповідаємо за малюнками, розігруємо казку.

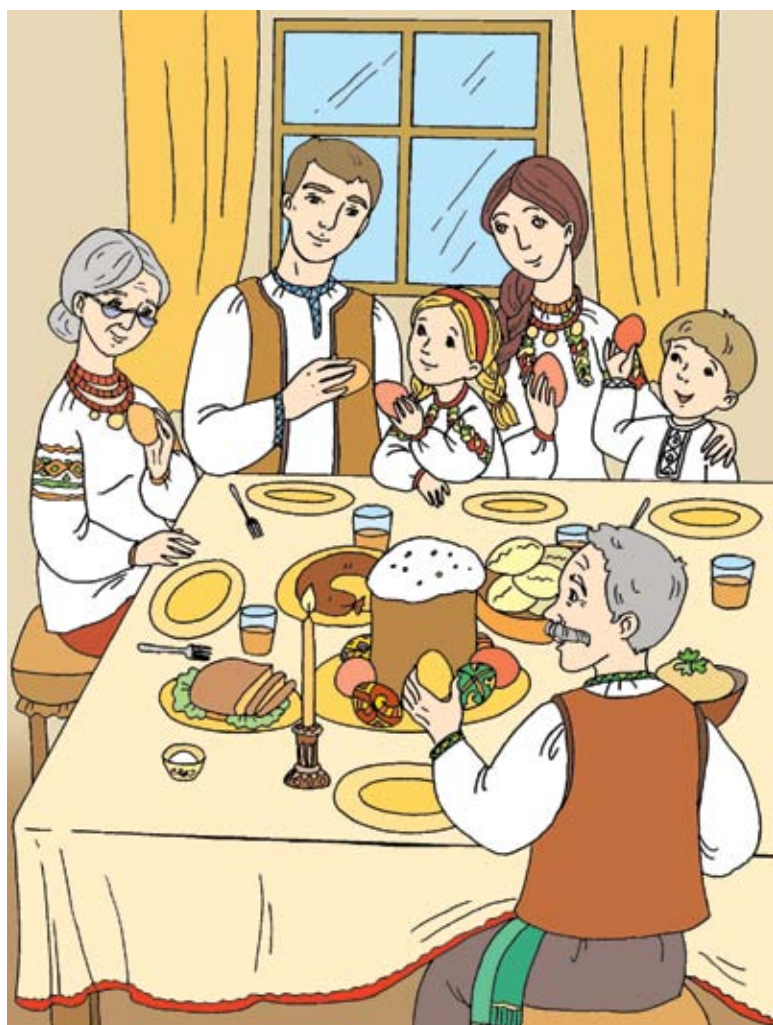

81, 82. Великдень

! Слухаємо–розуміємо розповідь учителя й тексти, засвоюємо нові слова і вживаємо їх у мовленні, розповідаємо за малюнками, зачуємо напам'ять.

Слухаємо і зачуємо напам'ять вірш Катерини Перелісної «Писанка».

Що є на великодньому столі?

Запитайте одне одного, як святкують Великдень у сім'ї кожного з вас, і дайте відповіді.

83, 84. Місто. Транспорт

 Слухаємо–розуміємо розповідь учителя й тексти, засвоюємо нові слова й уживаємо їх у мовленні, розігруємо діалоги.

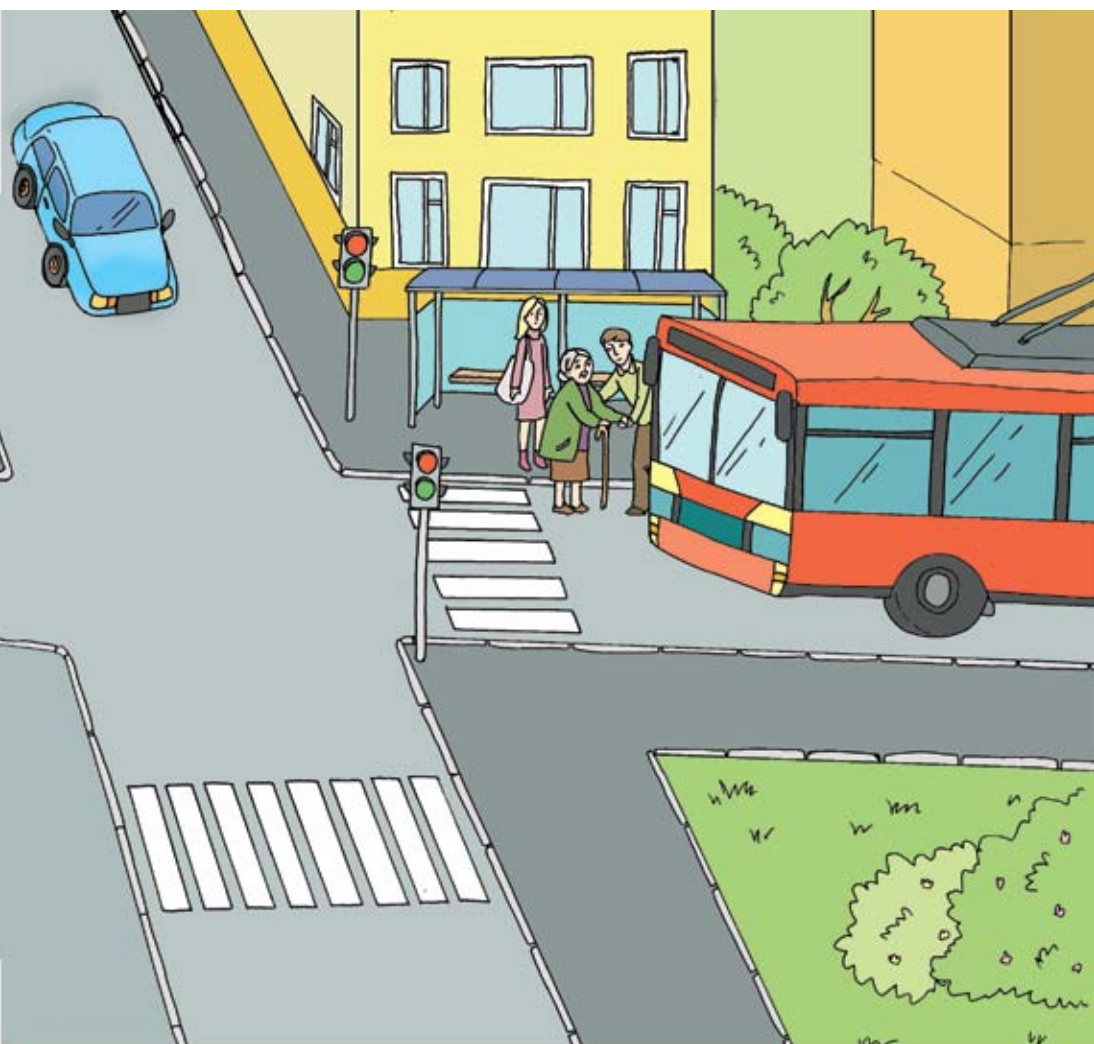

 Які будинки у місті? А в селі? Що ще є у місті? А в селі?

 Про що можуть розмовляти жінка й дідусь? Розіграйте цю сценку.

Транспорт – це ... , ... , ... , ...

Розподіліть ролі й розіграйте сценку: чоловік допомагає жінці зайти у тролейбус, вона дякує.

85. На вулицях міста

Слухаємо–розуміємо розповідь учителя й тексти, засвоюємо нові слова, розігруємо діалоги.

Розіграйте сценку розмови між чоловіком і хлопчиком, який хоче перебігти дорогу.

Розіграйте діалоги **хлопчик – жінка, дівчинка – чоловік.**

86. У транспорті

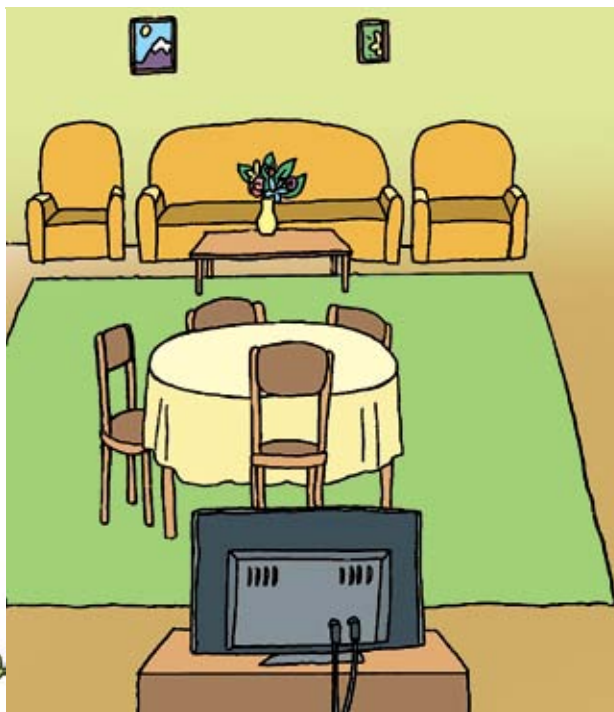
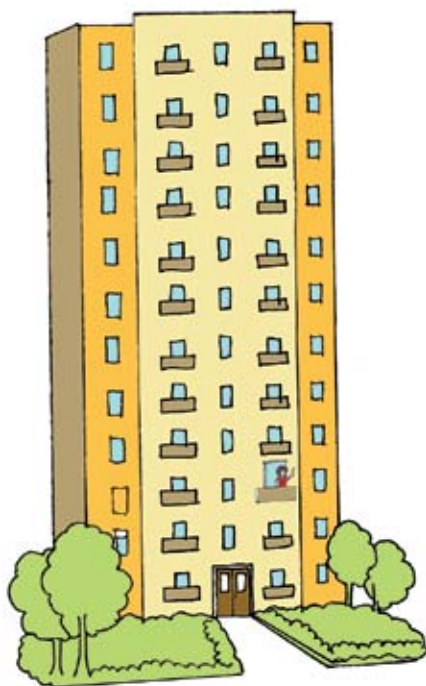
Слухаємо–розуміємо розповідь учителя й тексти, засвоюємо нові слова і вживаємо їх у мовленні, розігруємо діалоги.

Розподіліть ролі й розіграйте сценки: 1) хлопчик купує квиток у кондуктора; 2) жінка просить хлопчика закомпостувати квиток; 3) хлопчик поступається місцем бабусі, бабуся дякує.

87, 88. Будінок. Квартіра. Мэблі

 Слухаємо–розуміємо розповідь учителя й тексти, засвоюємо нові слова і вживаємо їх у мовленні, розігруємо діалоги.

Чи відрізняються міські будинки від сільських? Скільки поверхів має цей будинок? На якому поверсі живе хлопчик?

Мэблі – це ... , ... , ... , ...

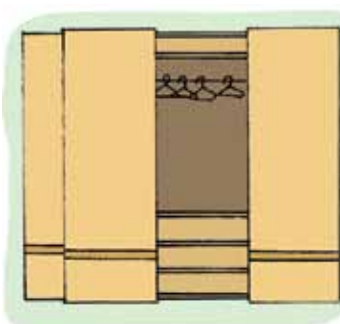
Запитайте одне одного, що є у вашій квартирі (хаті), і дайте відповіді.

Що є у дитячій кімнаті?

Розіграйте сценку зустрічі хлопчиків і запрошення до кімнати.

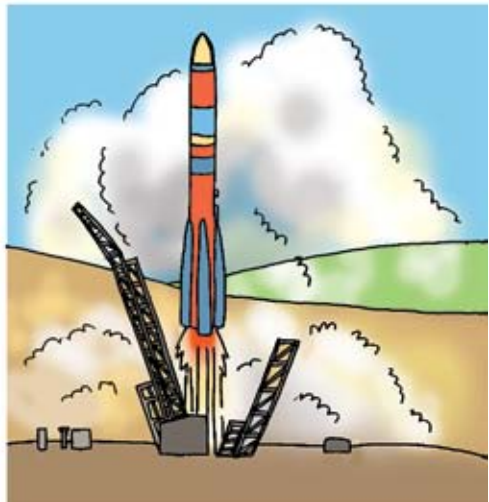
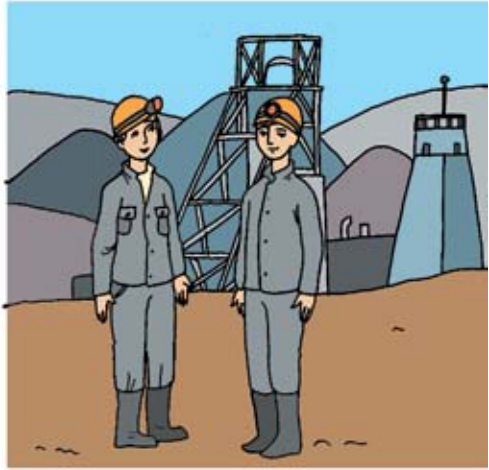

89. Україна – наша Батьківщина. Державні символи

Слухаємо–розуміємо розповідь учителя й тексти, засвоюємо нові слова, розповідаємо.

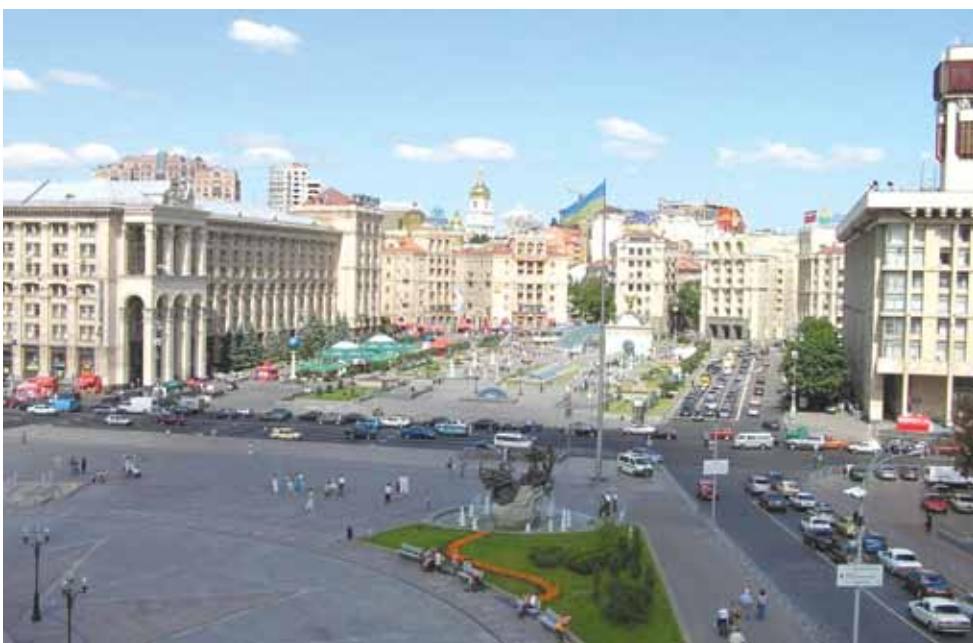

90. Київ – столиця України

Слухаємо–розуміємо розповідь учителя й тексти, засвоюємо нові слова, вживаємо їх у мовленні, розповідаємо.

Розкажи, що ти дізнався(-лася) про Київ.

91, 92. Мій рідний край

Слухаємо–розуміємо розповідь учителя й тексти, засвоюємо нові слова і вживаємо їх у мовленні, заучуємо напам'ять вірш, розігруємо діалоги.

Це Чернівці. Що ти знаєш про це місто?

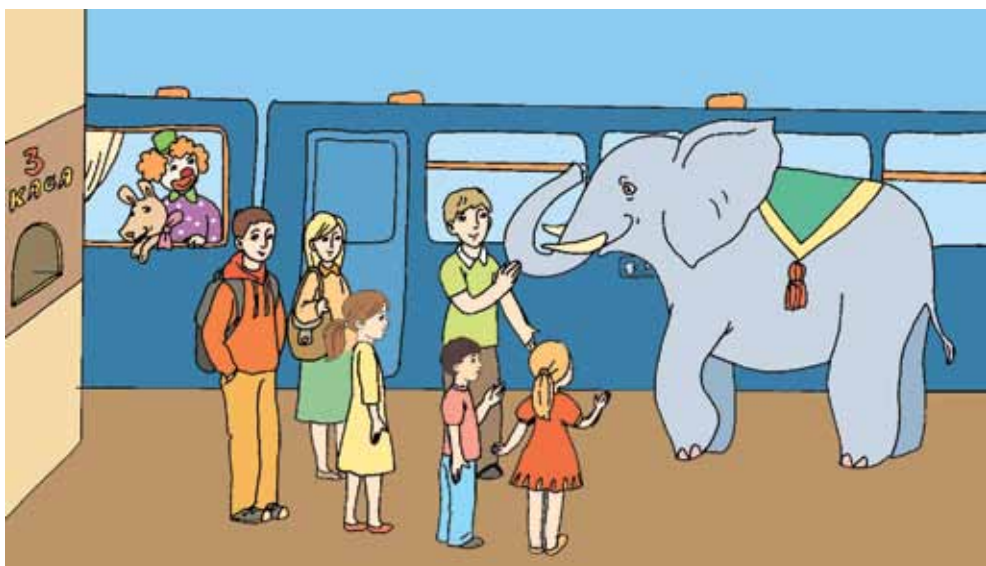
Це Одеса. Що ти знаєш про це місто?

Розкажи про своє село, місто: як воно називається, велике воно чи мале, що в ньому є.

Слухаємо і зачуємо напам'ять вірш Сергія Шаповалова «Слон».

Розкажи за малюнком, хто тут є.

Уяви, що ти з мамою (татом, сестрою, ...) на вокзалі. Там ти зустрів(ла) свого однокласника(-цю). Запитай у нього (неї), куди і з ким він (вона) їде.

93, 94. У гостях у бабусі й дідуся

! Слухаємо–розуміємо розповідь учителя й тексти, засвоюємо нові слова і вживаємо їх у мовленні, розучуємо гру, розігруємо.

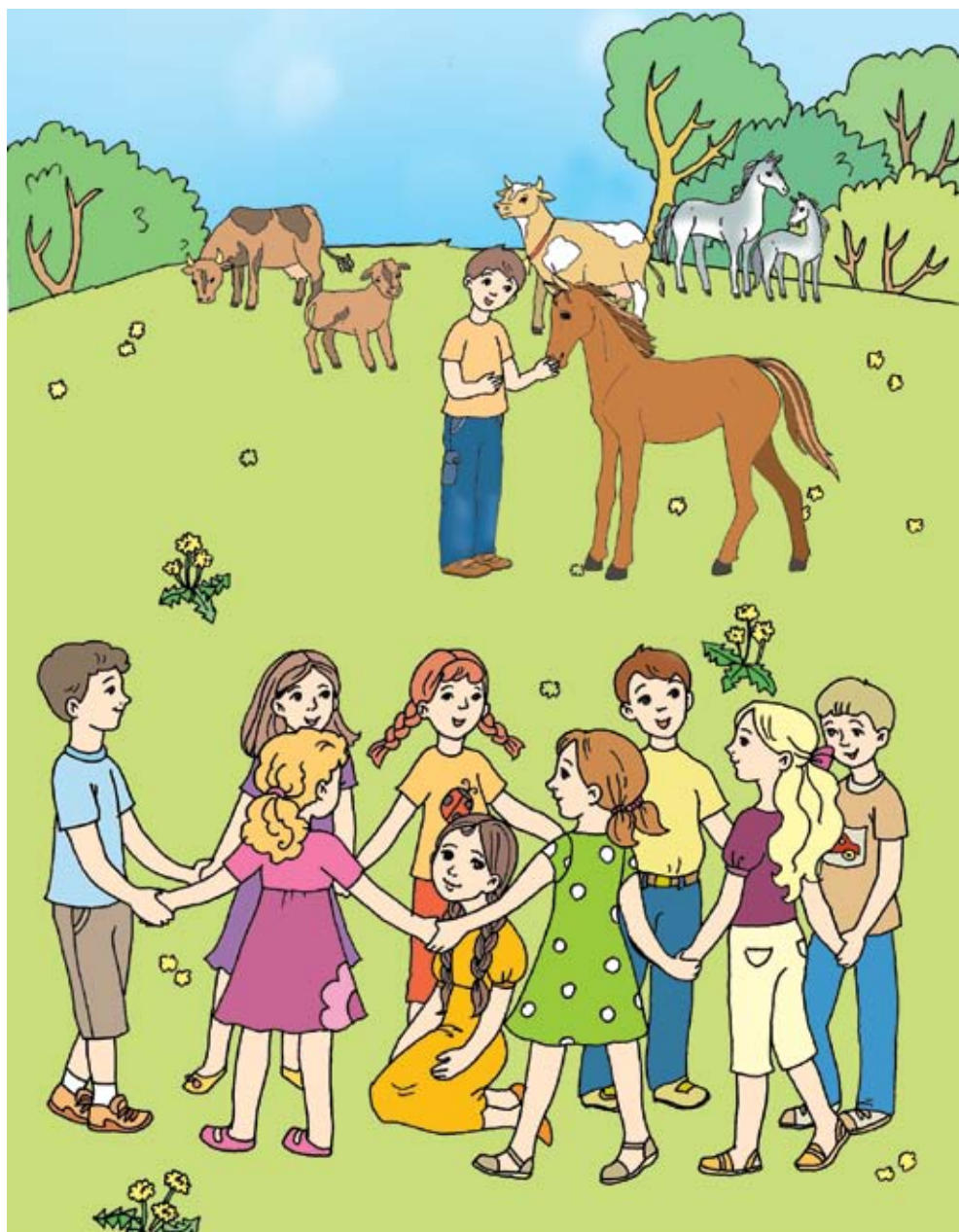
Розкажи, хто куди приїхав. Хто кого зустрічає?

Розкажи, чим бабуся пригощає гостей.

Слухаємо і розучуємо українську дитячу гру «Подольночка».

95, 96. Колобок

! Слухаємо–розуміємо казку, засвоюємо нові слова і вживаємо їх у мовленні, розповідаємо за малюнками, розігруємо.

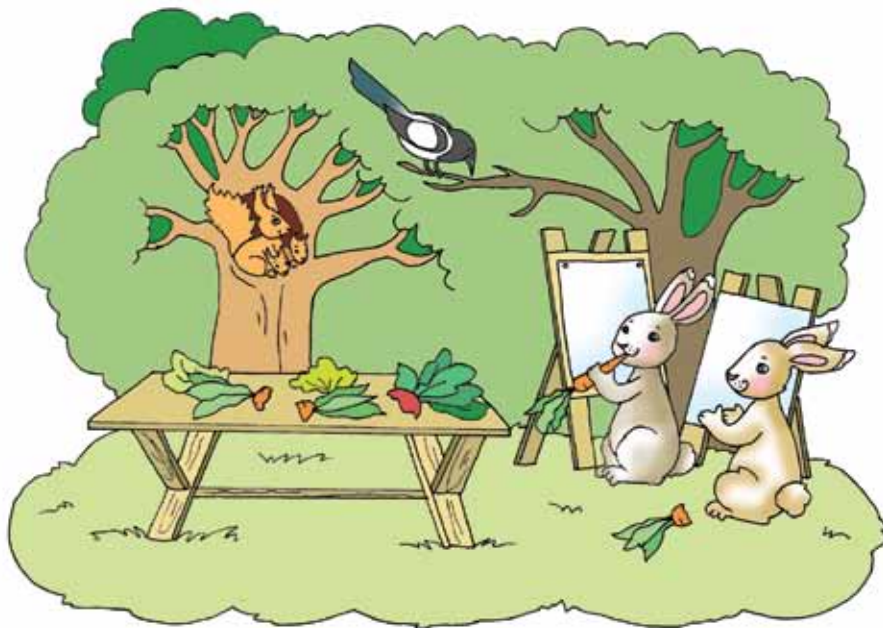
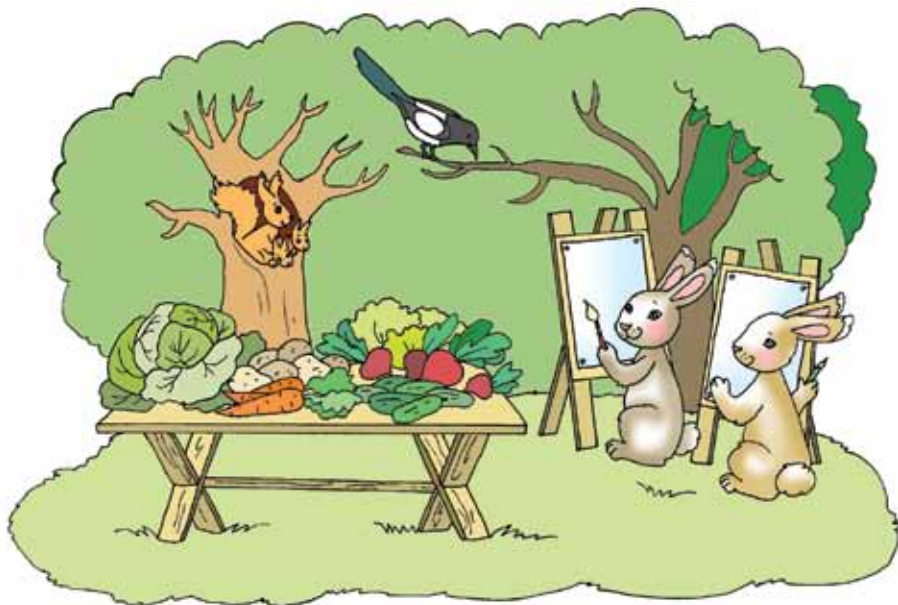

97. Художники

Слухаємо–розуміємо вірш Валентина Кириленка «Художники», засвоюємо нові слова, вживаємо їх у мовленні.

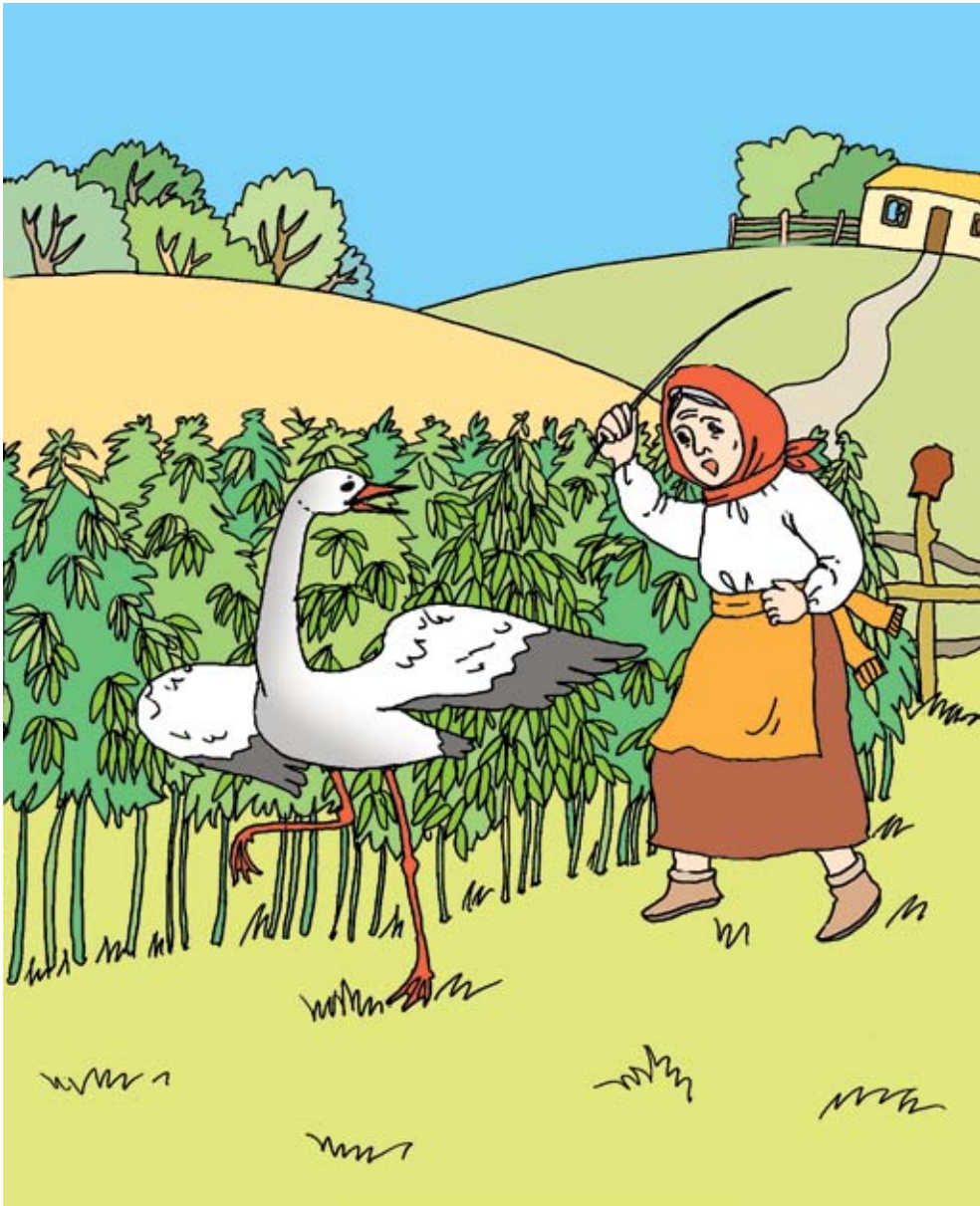

Знайди і назви відмінності на малюнках.

98. Уна́дився жураве́ль до ба́биних конопель

Слухаємо–розуміємо пісню, засвоюємо нові слова, заучуємо напам'ять, розігруємо.

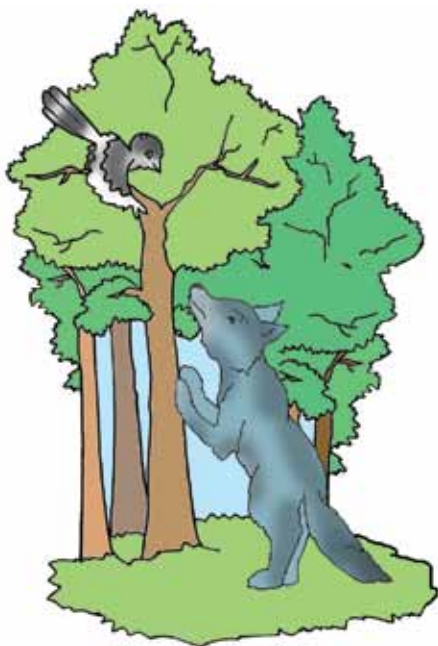

99. Ввічливі звірята

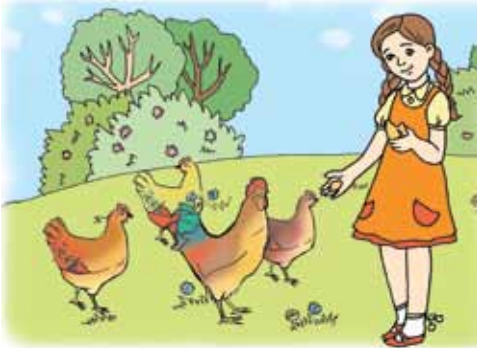
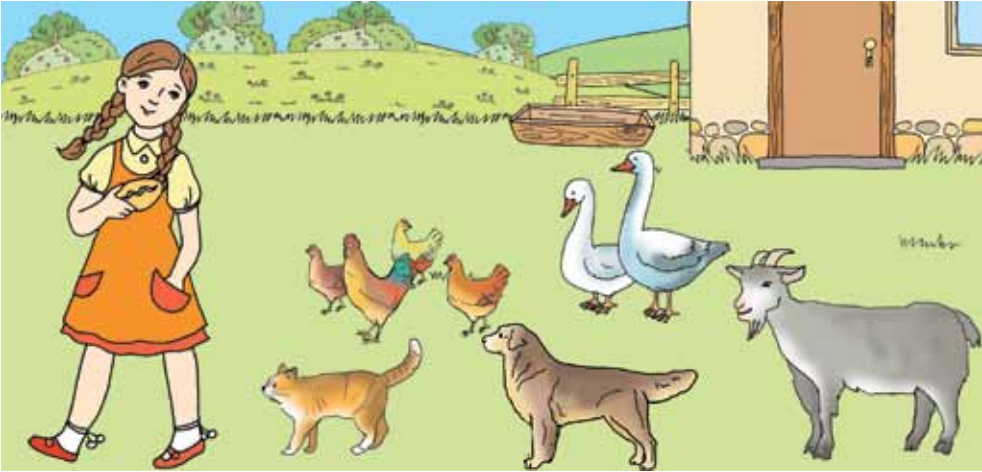

Слухаємо–розуміємо текст, засвоюємо нові слова, заучуємо напам'ять, розігруємо.

100. Чом зібрався гуртók?

 Слухаємо–розуміємо текст, засвоюємо нові слова й уживаємо їх у мовленні, розповідаємо за малюнками.

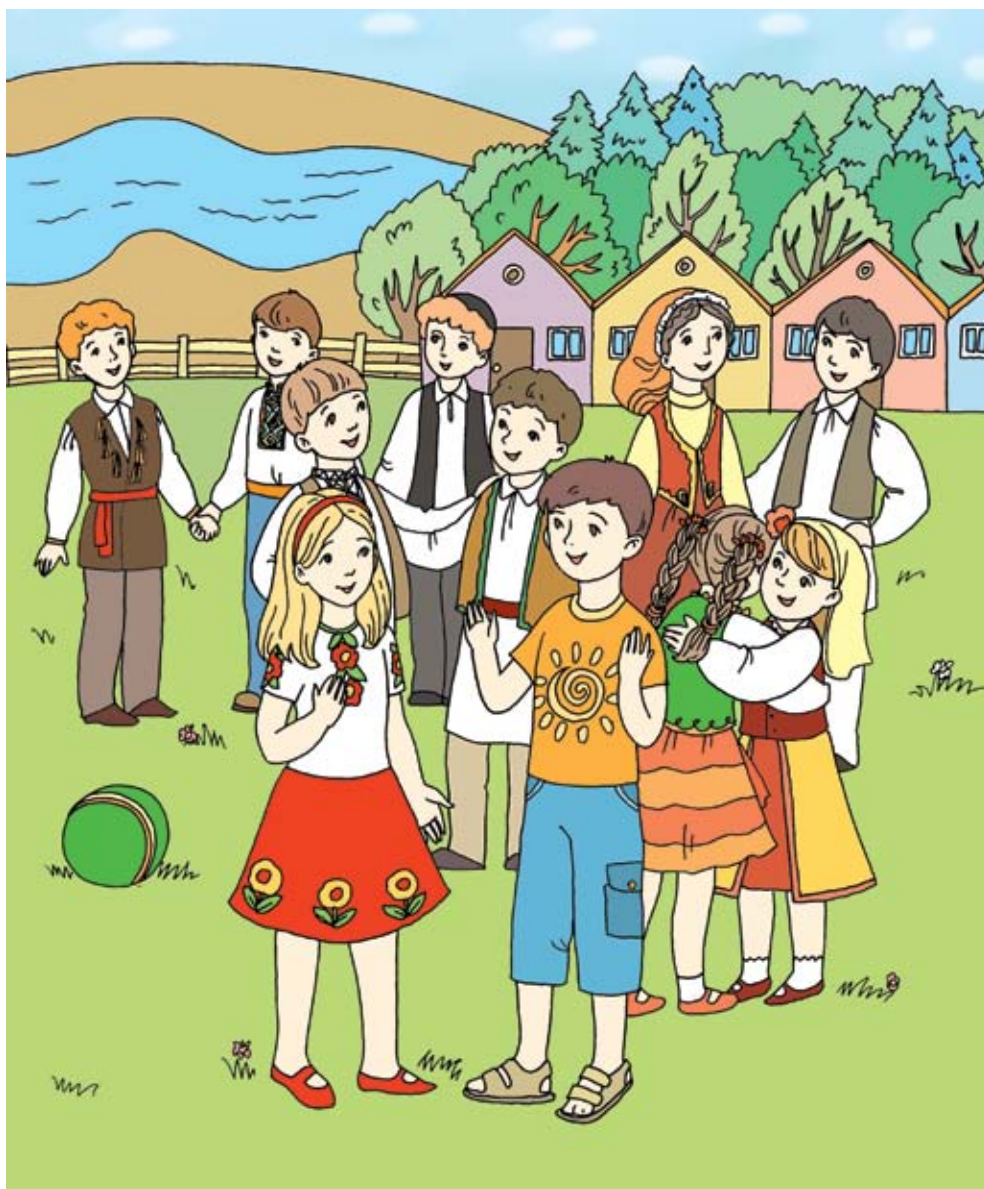

Назви за порядком усіх, кого Оля пригостила пиріжком.

101, 102. У літньому таборі

Слухаємо–розуміємо текст, засвоюємо нові слова й уживаємо їх у мовленні, розігруємо діалоги.

Уяви, що ти познайомився(-лась) з хлопчиком (дівчинкою). Про що ти запитаєш? Що розкажеш про себе?

Розіграйте діалог.

Пригадай, як треба вітатися.

Пригадай, як запросити друзів до гри.

Поцікався, що тримає у руках дівчинка.

В альбомі – фото родини. Розкажи про неї.

Дайте імена дітям. Розіграйте діалоги за змістом малюнків.

До побáчення, шкóло!

Павло Тичина

Ві́ростемо, ві́ростем,
Сил своїх прибáвимо,
Пра́цею і пі́снею
Рідний край просла́вимо.

ЧАСТИНА II

Тексти для аудіювання, проговорювання, заучування напам'ять

Короткий методичний коментар

Ця частина підручника слугує текстовим супроводом до ілюстративного матеріалу його першої частини і має виразне особистісно орієнтоване й комунікативне спрямування. Запитання до ілюстрацій, зокрема предметних малюнків (*Хто це? Що це? Який? Що робить?*), учитель має ставити лише після того, як сам назве їх, дасть зразок вимови і вживання слова у тій чи іншій граматичній формі. Учні проговорюють зразки за вчителем (2–3 рази), що сприяє запам'ятовуванню. Предметні малюнки служать для збагачення словникового запасу учнів, тому знання слів і словосполучень слід перевіряти на підсумковому етапі уроку і на початку наступного. Учні мають вчитися не тільки називати і вимовляти слова за вчителем, а й вживати їх під час роботи в парах, у відповідях на запитання, спочатку за наведеними зразками, а зі збагаченням словникового запасу – самостійно.

На кожному уроці учні заучують з вуст учителя напам'ять короткі вірші (позначені зірочкою), чистомовки чи скоромовки, що сприяє збагаченню словникового запасу. При цьому не обов'язково домагатися, щоб виучуване запам'ятали всі учні. Достатньо, щоб запам'ятала більшість, а решта – проговорили.

Тексти для слухання–розуміння потребуватимуть перекладу. Методика така: спочатку вчитель читає текст (учні слухають, як звучить українська мова), потім – розповідає зміст тексту молдовською мовою і читає чи розповідає повторно українською, а окремі слова, за потреби, перекладає. Під час слухання учителя учні розглядають ілюстрації до тексту, співвідносячи почуте із малюнком. Після цього на початковому етапі навчання учитель має ставити 1–3 запитання за змістом тексту, які не потребують розгорнутої відповіді, щоб виявити розуміння загального змісту сприйнятого на слух.

1 *Слухаємо і вимовляємо:* [й], [йі] – край, країна, Україна, українська.

УКРАЇНА – НАША БАТЬКІВЩИНА

Українці назвали землю, на якій вони живуть з давніх-давен, Україною, а мову, якою розмовляють – українською.

Ми народилися і живемо в Україні. Для нас Україна – Батьківщина. В Україні крім українців живе багато різних народів.

Це і росіяни, й угорці, й румуни, і євреї, і поляки, й болгарі, й кримські татари. Усі вони живуть дружно, разом працюють, а діти – разом навчаються в школі.

Олесь Лупій

У всьому світі – кожен зна –
Є Батьківщина лиш одна.
І в нас вона одна-єдина –
Це наша славна Україна.

Ганна Черінь

*Є з усіх одна країна,
Найрідніша нам усім,
То прекрасна Україна,
Нашого народу дім.

Володимир Кленц

І Полісся, і Донбас,
Крим і Буковина –
Все це наш величний край,
Люба Україна.

Словничок: • ми живемо в Україні – noi trăim în Ucraina; • Батьківщина – patrie; • багато різних народів – multe alte naționalități; • кожен зна – fiecare știe; • одна-єдина – unică; • славна Україна – Ucraina proslăvită; • діти – copii; • наш величний край – țara noastră măreață; • люба Україна – Ucraina dragă; • з усіх – din toți; • одна країна – o țară; • найрідніша нам усім – cea mai natală pentru noi; • прекрасна Україна – Ucraina frumoasă; • нашого народу дім – casa poporului nostru; • край – plai.

2, 3

Слухаємо і вимовляємо звукосполучення [йі], [ськ] – українська мова, українську мову.

МИ ВИВЧАЄМО УКРАЇНСЬКУ МОВУ

Українці й поляки, угорці й румуни, євреї й болгарі – усі вони разом живуть і працюють в Україні. Їхні діти у школі вчать рідну й українську мови. Чому українську? Бо українська мова є мовою держави, у якій живуть діти.

Ми румуни. Ми будемо вчитися розмовляти українською мовою, щоб потім навчатися і працювати разом з українцями й угорцями, поляками й росіянами і розуміти одне одного.

Олесь Лупій

*Українська мова –
Знає цілий світ –
Як трава шовкова,
Як калини цвіт.

Варвара Гринько

Мова барвіста,
Мова багата,
Рідна і тепла,
Як батьківська хата.

Словничок: • є мовою держави – este limba de stat; • знає цілий світ – știe toată lumea; • трава шовкова – iarba de mătăasă; • калини цвіт – floare de călin; • барвіста – multicoloră; • багата – bogată; • рідна і тепла – apropiată și caldă; • як батьківська хата – ca casa părintească.

4, 5*Слухаємо і вимовляємо: [д'] – дім, діти, дівчинка.***[х]** – ха, хо, ху, хе, хі; ох, ух, ех; хлопчик, хлопчики, хто?**ХТО Я?**

Чи замислювались ви над цим питанням? Найперше ви – діти. Кожен з вас – хлопчик чи дівчинка є румуном чи румункою, українцем чи україркою, росіянином чи росіяркою або кимось іншої національності. І кожен з вас має ім'я. В українській мові імена звучать по-іншому, ніж у румунській. Так, Петріке – Петрусь, Васеліке – Василько ... (вчитель називає імена учнів класу).

Ганна Чубач

А живу́ я в Україні,
В рідній, милій стороні.
Ніжне сонце в небі синім
Усміхається мені.

Словничок: • чи замислювались – a-ți observat oare; • найперше – în primul rând; • кожен з вас – fiecare dintre voi; • або кимось іншої національності – ori de alta naționalitate; • по-іншому – altfel, în alt mod; • діти українські – copiii ucraineni; • хлопці і дівчата – băieți și fete; • рідний край наш – plaiul nostru natal; • краса і багата – frumoasă și bogată; • ніжне сонце – soarele gingaș; • в небі синім – în cerul albastru; • усміхається мені – îmi zâmbeste.

6, 7*Слухаємо і вимовляємо: [йо] – Йосип, йод, район; [йа], [н – н']; я – менé, ти – тебе́, ми – нас, ви – вас; менé звать ..., тебе́ звать.*

НА – НА – НА – дівчинка одна.

НЕ – НЕ – НЕ – запитай менé.

НІ – НІ – НІ – весело мені.

У дворі, на дитячому майданчику, у школі діти знайомляться один з одним. Для цього треба назвати себе і запитати: “А як звать тебе?” Познайомися і матимеш друга чи подругу. Разом ви – друзі.

*Давайте познайомимось,
Погляньте, скільки нас:
Сашко, Катруся, Танечка,
Світланка і Тарас.

*Багато друзів в мене є.
І ми одна сім'я.
Ми разом граємось в дворі
І ти, і він, і я.

Словничок: • у дворі – în curte; • на дитячому майданчику – pe terenul de joc pentru copii; • для цього треба – pentru aceasta e necesar; • назвати себе – a se recomanda; a se numi; • познайомися – vei face cunoștință; • матимеш (друга чи подругу) – vei avea prieten sau prietenă; • запитай менé – întreabă-mă pe mine; • весело мені – mi-i vesel; • як тебе́ звать – cum te cheamă; • давайте познайомимось – haideți să facem cunoștință; • погляньте, скільки нас – uitați-vă, cați suntem.

8, 9**РОДИНА**

У мене є тато, мама, дідусь і бабуся. А ще я маю молодшого (старшого) братика (сестричку). Я їх люблю.

*ВЕСЕЛО

Тра – ля – ля! Тру – лю – лю! Дуже весело мені
Я усіх і все люблю. В ці ласкаві літні дні.
Мама – тут, і тато – тут,
На прогулянку ідуть.
Тато братика несе. От і все!

Любов Голота

Все життя крокують з нами
Різні наші імена:
Для бабусі я – онук,
А для тата я – синок,
Для сестрички – братик.
Як того не знати?!

* * *

Сім'я наша невеличка –
Тато, мама, я й сестричка.

Словничок: • у мене є, я маю – eu am; • молодший – mai mic; • старший – mai mare; • я усіх і все люблю – eu iubesc pe toți și totul; • ласкаві літні дні – zile mângâietoare de vară; • тут – aici; • на прогулянку ідуть – merg la plimbare; • несе брата – duce frățiorul; • от і все – atât; • крокують з нами – sunt alături de noi; • невеличка сім'я – o familie nu prea mare.

10, 11

Слухаємо і вимовляємо: [н':] – ння, нне, нні, нню: вітання, вітання, прощання, прощання, ранне, ранню, ранні; [д] – [д']: ди – ді, да – дя, де, до – дьо: добрий ранок (день, вечір).

ЯК МИ ВІТАЄМОСЬ

“Добрий день!” Ці слова ми вимовляємо кожного дня. Ви прокинулись вранці і кажете:

– Доброго ранку!

А вдень ви промовляєте:

– Доброго дня!

Увечері, коли ми прощаємось, ми бажаємо:

– Доброї ночі, на добраніч!

* * *

*“Добрий ранок”, “Добрий день”,
“До побачення!”, “Бувай!”
Слів хороших є багато –
Ти про них не забувай.

Леонід Куліш-Зіньків

ДОБРИЙ РАНОК

Стала ранком

Я на ганок і сказала:

– Добрий ранок!

Сонцю, полю

І травичці,

Добрим людям,

Тихій річці...

Добрий ранок,

Світе мій,

Мирний, чистий, голубий.

Словничок: • вибігаю я на гáнок – eu ies pe ganc; • кажу́ всім – spun la toți; • прокинутися вранці – a se scula dedezdimineața; • ми промовляємо слова – noi pronunțăm cuvinte; • ми прощаємося – noi ne luăm rămas bun; • ми бажаємо – noi dorim; • сонцю (Д.в.), полю і травичці – soarelui, câmpului și ierbii; • тихій річці – râului liniștit; • світе мій – lumea mea; pământul meu; • мирний, чистий, голубий – pașnic, pur(curat), albastru(siniliu).

12 *Слухаємо і вимовляємо:* [с – с'] – са – ся, си – сі, су – сю, се – се, со – сьо; оса́ – уся́, син – сік, сума́ – сюрпри́з; сь, дідусь – дідусі́, бабу́ся – бабу́сі.

РОДИНА ВІДПОЧИВАЄ

Удо́ма вся ро́дина. Я вчу уро́ки. Мені допомагає та́то. Ма́ма розмовляє з молодшою сестри́чкою. Ста́рший брат грає з дідусе́м у ша́хи. Бабу́ся читає ка́зку ста́ршій сестри́чці.

Олег Попов

*Я скажу́ вам залюбки́:
ТА́ТО й МА́МА – це БАТЬКІ́,
Я із бра́тиком – їх ДІ́ТИ.
Всі ми вмі́єм дру́жно жи́ти.
Ну, а ра́зом ми – СИ́М'Я́:
Та́то, ма́ма, бра́тик, я.

Словничок: • мені́ допомагає – îmi ajută; • бабу́ся читає ка́зку – bunica citește o poveste; • майстру́ють – meșteresc; • грає у ша́хи – joacă șah.

13

КУ́РОЧКА РЯ́БА

(Українська наро́дна ка́зка)

Жили́ собі́ дід та ба́ба, та бу́ла в них ку́рочка ря́ба. Одно́го ра́зу знесла́ ку́рочка я́чко.

Дід бив, бив – не розбив, ба́ба бі́ла, бі́ла – не розби́ла. Бі́гла ми́шка, хвóстиком зачепи́ла, я́чко покотило́ся та й розби́лося. Дід пла́че, ба́ба пла́че, а ку́рочка кудкуда́че:

– Не плач, діду, не плач, ба́бо, знесу́ я вам я́чко не просте́ – золоте́.

Словничок: • ку́рочка ря́ба – găinușa roșumbosă; • знесла́ я́чко – a făcut un ou; • бив, бив, не розбив – a bătut, a bătut și nu a fărmat; • бі́гла ми́шка – șoricelul fugea; • хвóстиком зачепи́ла – a aninat cu codița; • я́чко покотило́ся і розби́лося – oul s-a rostogolit și sa fărmat; • дід пла́че, ба́ба пла́че – moșul plânge, baba plânge.

14, 15

Шалва Амонашвілі

МОЄ

Артем: Чий це автомобіль?

Даринка: Мій, не чіпай!

Артем: А цей коник?

Даринка: Мій, не займай!

Артем: Тоді корабличком гратимуся.
Даринка: Мій, поклади!
Артем: Дай погратися.
Даринка: Не можна, не дам, усé моє!
Артем: Тебé “Моє” треба звати, а не Даринка.
Даринка: Чому?!

Марія Познанська

Є лялька у мене, подібна до мене,
Ну просто як менша сестричка моя:
В обох нас косічки, в обох круглі личка,
І навіть всміхається лялька, як я.

*КОЛИСКОВА

– А – а – а! А – а – а!	Не буди дитяти.
Котику сіренький,	Дитя буде спати,
Котику біленький,	Котик воркотати:
Не ходи по хаті,	– А – а – а! А – а – а!

Словничок: • чий це автомобіль – *al cui e automobilul?*; • не чіпай, не займай (не бери) – *nu atinge, nu lua*; • тоді корабличком гратимуся – *cândva se vor juca cu corabia*; • поклади – *puce*; • подібна до мене – *seamăna cu mine*; • в обох косічки – *amândouă cu cosițe*; • круглі личка – *cu obrăjori rotunjori*; • навіть всміхається – *chiar zîmbește*; • котик – *motănaș*; • не ходи – *nu umbra*; • не буди – *nu trezi*; • буде спати – *va dormi*; • воркотати – *a toarse*.

16

ЛІЧІЛКА

Бігли коні під мостами
З золотими копитами.
Дзень! Брязь!
Вийшов князь!

КІТ І МІШИ

(Текст Інни Кўльської)

Правила гри.

Вчитель розділяє клас на дві половини. Одна половина утворює коло. Друга – це миші. За допомогою лічилки діти обирають kota.

Діти, які утворили коло, імітують ходьбу kota, проговорюючи:

– Ходить котик по кімнаті,

В нього лапочки на ваті.

Позіха байдуже:

“Щось я сонний дуже!”

Котик (хлопчик або дівчинка) у центрі кола присів, удає, що хоче спати, потягується.

Діти продовжують ступати тихо, напівголосно декламуючи:

– А під ліжком нірка, нірка.

З неї мишка зірка, зірка:

“Тей подружки, всі сюди!

Все, як слід. Є обід!

Спить та спить ледар-кіт!” (котик спить).

Діти-мишки навшпиньки заходять у коло, радіють, підстрибують, обіймаються.

Далі діти, ті, які водять коло, бадьоро промовляють:

– Кіт не спить, а слуха,
Наставляє вуха.
Скочив котик саме в пору!
Швидше, мишки, в нору, в нору!

На ці слова діти, які ходять по колу, зупиняються, миші тікають. Котик доганяє. Яку мишку піймав, та стає котиком.

Всі оплесками вітають спритних мишок, що втікли від котика.

Словничок: • ходить котик по кімнаті – *umblă motănașul prin odaie*; • лапочки на ваті – *lăbuțele moi(puhave)*; • позіхав байдуже – *casă indiferent*; • щось я сонний дуже – *seva sunt cam somnoroș*; • під ліжком нірка – *sub pat o gaură*; • мишка зірка (дивиться) – *șoarecele privește (se uită)*; • все, як слід – *așa (total), cum trebuie*; • є обід – *e prânzul*; • (не) спить ледар-кіт – *(nu) doarme leneșul motan*; • слуха, наставляє вуха – *ascultă, ciulește urechile*; • скочив котик саме в пору – *sare motanul chiar la timp*; • швидше – *mai repede*.

17, 18 *Слухаємо і вимовляємо:* прощу; будь ласка; дайте, будь ласка; візьміть, будь ласка; дякую; спасібі; дозвольте взяти, вибачте мені (нам), даруйте (мені).

ЧАРІВНІ СЛОВА

Доброго ранку, добрий день, доброго вечора, добраніч – це слова вітання.

Дякую, спасібі, даруй мені, вибач, прощу – це теж слова ввічливості. Їх ще називають “чарівними словами”.

Той, хто вживає ці слова, – вихована людина.

Любов Пшенична

Розтопить серце всякого
Сердечне слово “Дякую!”

*“Будь ласка”, “Спасібі” і “Будьте здорові” –
Слова необхідні й потрібні у мові.
Приємно їх чути і в школі, і вдома
Від мами, від вчителя й просто знайомих.

Словничок: • той, хто вживає – *cel care a întrebuințează*; • вихована людина – *om educat*; • будь ласка, прощу – *roftim*; • дякую, спасібі – *mulțumesc*; • будьте здорові – *fiți sănătoși*; • потрібні – *folositori*; • необхідні – *sunt necesare*; • приємно чути – *e plăcut să auzi*; • від знайомих – *de la cunoscuți*; • розтопить серце всякого – *îi înflorește inima fiecărui*; • сердечне слово – *cuvântul fermecat*.

19, 20

Слухаємо і вимовляємо: [л], [л’]: ла – ля, ли – лі, лу – лю, ле – ле; лак – ляк, літи – літо, лук – люк; учень, школа, школяр, школярка, школярі; учитель, учителька; [д], [д’]: ди – ді, да – дя, де – ді; добрий день, діти, діточки, дівчинка, заходити – виходити.

Ранок стеле світлу путь,
Школярі до школи йдуть.

НАША ШКОЛА

Ось наша школа. Вона велика, нова. Перед школою – квіти, за нею сад. Я люблю свою школу. У школі – вчителі. Вони нас навчають читати, писати, розмовляти українською мовою.

Марійка Підгірянкa

*Чистенькі віконця
Сміються до сонця,
Діточки довкола.
Наша люба школа.

Словничок: • ранок стеле світлу путь – dimineața ne în dreaptă la drum bun; • школярі до школи йдуть – copiii se duc la școală; • ось наша школа – iată școala noastră; • вона нова, велика – ea e nouă, mare; • перед школою – în fața școlii; • за – după ea; • квіти – flori; • сад – livadă; • я люблю свою школу – eu iubesc școala mea; • чистенькі віконця – ferestrele curate; • сміються до сонця – râd la soare; • діточки довкола – copiii din jur.

21, 22

Слухаємо і вимовляємо: [л]; клас, стіл, стілець.

КЛАС

Це наш клас. Він світлий, чистий. У класі великі вікна. На вікнах квіти. У класі є дошка, парти, шафа з книжками, стіл учителя, стілець. У класі вчаться діти.

Платон Воронько

*Ось і школа, ось і клас,
Він давно чекає нас.
І прийшли ми всі сюди,
Щоб учитись і рости.

Словничок: • наш клас – clasa noastră; • діти вчаться – copiii învață; • великі вікна – geamuri mari; • ось і школа – iată și școala; • давно чекає – demult ne așteaptă; • прийшли сюди – am venit aici; • щоб учитись і рости – să ne învățăm și să creștem.

23, 24

Слухаємо і вимовляємо: [йа], [йі]; стояти – стоїть; учень стоїть, учениця стоїть, учні стоять; [т] – ть, тя, ті, те, тю, сидить, сидять, запитують – відповідають, [йе]; є – нема, запитує, відповідає, має, моє, твоє; учителька запитує; учениця відповідає.

ЧИСТОМОВКА

ЇТЬ – ЇТЬ – ЇТЬ – дівчинка стоїть.
АЄ – АЄ – АЄ – вчителька читає.
ЮТЬ – ЮТЬ – ЮТЬ – учні слухають.

НА УРОЦІ

На уроці у класі є вчитель і учні. Вчитель стоїть біля дошки, а учні сидять за партами. Учитель запитує, учні відповідають. Учитель читає, розповідає, учні слухають.

* * *

З клáсу до клáсу ходіли діти,
З клáсу до клáсу носіли квіти.

Марія Якубова

*ШКІЛЬНА ДОШКА

Хоч дошка чорна, та вона
Багато слів хороших зна:
Весна́, робо́та, шко́ла, клас...
Яка розу́мна дошка в нас!

Словничок: • з клáсу до клáсу – din clasă în clasă; • ходіли – au îmblat;
• носіли – au purtat; • хоч дошка чорна – măcar că tablă e neagră; • та багато слів хороших зна – dar știe multe cuvinte frumoase; • весна́ – primăvara; • робо́та – lucru;
• яка розу́мна дошка в нас – cât de cuminte e tabla noastră.

25

НА ПЕРЕРВІ

Після уро́ку – перерва. Гали́нка полива́є квіти. Ра́ду витира́є дошку. Марі́йка і Діа́на чита́ють. Ігор і Васи́ліке розмовля́ють.

Анатолій Костецький

Награ́лись, нагуля́лися, –
І всі́лися на ла́вочці,
Щоб тро́хи відпочи́ти,
А ще – погово́рити:
Про дру́зів
І про рідний клас,
Про те, як лю́бо жи́ти...

Словничок: • полива́є квіти – udă florile; • награ́лись, нагуля́лися – s-au săturat de joacă, de distracție; • і всі́лися на ла́вочці – și s-au așezat pe laviță; • щоб тро́хи відпочи́ти – ca să ne odihnim puțin; • перерва – recreație; • погово́рити про дру́зів – să vorbim despre prieteni; • про рідний клас – despre clasa noastră; • про те, як лю́бо жи́ти – despre aceea cât de frumoasă-i viața.

26

Слухаємо і вимовляємо: [г] – га, го, гу, гі; гáрно, госпо́діння, гúси.

Грицько Бойко

Гúси, гúси, гусеня́та,
Гусеня́т багáто в Гна́та.
– Гей, гíля! – Гнатко́ гукá, –
Відганя́є гусакá.

ГÚСИ, ГÚСИ, ДОДОМУ!

Прави́ла гри.

Територія ігрового майданчика поділена крейдою на дві частини. На одній стоїть госпо́діння (дівчинка) і кличе “гусей”. На другій (в кінці майданчика) дівчатка і хлопчики – “гуси”. Ще далі, збоку, стоїть хлопчик-“вовк”. Госпо́діння кличе гусей:

– Гúси, гúси, до́дому!

- Чого?
- Вовк за горюю!
- Що робить?
- Гусей скубе.
- Яких?
- Сірих, білих, пелехатих! Тікайте, гусоньки, до хати!

Після цього діти біжать до господині. За ними – вовк. Вовк не має права заходити за лінію. Але якщо до цього він упіймав когось, той стає “вовком”, і гра продовжується.

Словничок: • гусенята – găscuțe; • багато / мало – mult / puțin; • гуси, гусі, додому – găște, găște, hai acasă; • чого? – de ce?; • вовк за горюю – lupu-i dură deal; • що робить? – ce face?; • гусей скубе – scarmână găștele; • яких? – de care?; • сірих, білих, пелехатих – surge, albe, flocoase; • тікайте, гусоньки, до хати – fugiți, găscuțelor, acasă.

27, 28

Слухаємо і вимовляємо: [л'] – альбóm, олівець, лінійка.

Наталя Забіла

*Андрійко наш уже школярік:
Іде з портфєликом в руці,
А в ньому зошити й букварік,
Пенал, і рúчка, й олівці.

Надія Кир'ян

Валерій Бойченко

Пєрший раз малій Микóла
Став збиратися до школи.
Олівець поклав у сýмку,
Книжки, рúчку, зошит, гúмку...
Сів Микóлка, дúма дúмку:
“Чи усє поклав у сýмку?”

Портфєль – мій друг і помічник.
Я до портфєля дúже звик.
І він без мене ні на крок:
Зі мною йде він на урок.
Портфєль для мене залюбки
І рúчку нóсить, і книжкі.

Словничок: • іде з портфєликом в руці – merge cu geanta-n mână; • в ньому – în el; • букварік – abecedar; • пєрший раз – întâia oară; • став збиратися – a început a se pregăti; • поклав у сýмку – ș-a pus în gîozdan; • дúма дúмку – se gîndește; • помічник – adjunct; ajutor; supleant; • дúже звик – foarte s-a acomodat; foarte s-a obișnuit; • він без мене ні на крок – el fără mine nici un pas; • залюбки – cu plăcere.

29, 30

Слухаємо і вимовляємо: [и] – ри, ки, ги, хи, чи, ши; три книжки, чотири рúчки.

* * *

* * *

*Раз, два, три, чотири,
Мене грамоти учили:
І читати, і писати,
І на коніку скакати.

Ми рахуєм олівці:
Одін, два, три.
А ось ще чотири, п'ять –
Будем ними малювати.

Словничок: • мене учили грамоти – m-au învățat carte; • на коніку скакати – sărind pe cal; • ми рахуєм олівці – noi numărăm creioanele; • будем ними малювати – vom desena cu ele.

Тамара Коломієць

КОЛЬОРОВІ ОЛІВЦІ

Є дверцята у пеналі
 Дивовіжні, небувалі:
 Як відчиняться вони,
 То з самої глибини
 Вибігають молодці –
 Кольорові олівці,
 Починають пустувати,
 На папері малювати:
 Синій – жабку,
 Жовтий – курку,
 А зелений – кицьку Мурку...

Іван Складаний

*СОНЯШНИК ЗА ТІНОМ

Намалюю маму,
 Намалюю тата.
 Оце наш садочок,
 А це – наша хата.
 Біля хати – квіти:
 Мальви та жоржини,
 Ніби сонце сходить –
 Соняшник за тіном.

* * *

Любить Пєтя малювати,
 Котик любить позувати.
 Як стрибне він на стілець,
 Пєтя візьме олівець.

Словничок: • є дверцята у пеналі – are ușițe penalul; • дивовіжні, небувалі – minunate și nemaivăzute; • як відчиняться вони – când se vor deschide ele; • з самої глибини – de la fundul lui; • вибігають молодці – ies zgłobii; • кольорові олівці – creioane colorate; • починають пустувати – prind a se zbugui; • мальви та жоржини – nalbe și gheorghine; • сходить (сонце) – răsare soarele; • соняшник за тіном – floarea-soarelui- după gardul de nuiele; • любить – iubește; • позувати – a poza.

Іванна Блажкевич

*Осінь, осінь... Лист жовтіє,
 З неба часто дощик сіє,
 Червонясте, золотісте
 Опадає з клєнів лістя.

Марія Чепурна

ХОДИТЬ ОСІНЬ ГАЄМ

Ходить осінь гаєм
 Та звірят питає:
 – Що ви поробляєте,
 Як про зиму дбаєте?

Загойдалась гілка,
 Обізвбалась білка:
 – Я збираю шишки,
 І грибі, й горішки.

Словничок: • лист жовтіє – aici: frunzele îngălbenesc; • з неба часто дощик сіє – adesea plouă; • червонясте, золотісте – roșietice, aurii; • оппадає з клєнів лістя – cad din arțar frunzele; • ходить осінь гаєм – umdlă (cutreieră) toamna prin câng (dumbravă, zăvoi); • звірят (Р.В) – animalele (fiarele); • як про зиму дбаєте? – cum aveți grijă de iarnă?; • загойдалась гілка – se leagănă ramura; • обізвбалась – s-a găspuns.

Грицько Боїко

МАЛЯ-НЕМОВЛЯ

Це маля-немовля:
 Ні слівця не вимовля.
 Немовляток я люблю,
 Колисаю: – Люлі-лю!

* * *

*Булó дуже жарко, –
 Всі гуляли в парку:
 Дідусі – з бабусями,
 Бабусі – з дідусями,
 Мами – з немовлятами,
 Нянечки – з малятами.

Словничок: • булó дуже жарко – era foarte cald; • всі гуляли в парку – toți se plimbau în parc; • мами – з немовлятами – mamele cu sorii mici; • нянечки – з малятами – dădacele cu copilașii; • відпочиває – se odihnește.

36, 37

На руці моїй п'ять пальців,
 П'ять хапальців,
 П'ять держальців,
 Щоб стругати і пиляти,
 Щоб хапати, і щоб давати,
 І щоб всі порахувати:
 Раз, два, три, чотири, п'ять.

Тамара Коломієць

МІЙ ПОРТРЕТ

Водить маляр олівцем,	П'ять, шість – рот, ніс.
Промовляючи тихцем:	Сім, вісім – вуха, звісно.
– Раз, два – голова.	Дев'ять, десять – чуб, кашкет...
Три, чотири – очі-діри.	От і вийшов мій портрет!

ПРИГОДИ ПІНОККІО

(За Карло Коллоді)

Джеппетто увійшов у кімнату, взяв поліно і почав вирізати з нього Дерев'яного Хлопчика.

Насамперед вирізав йому волосся, потім чоло і нарешті очі. Раптом очі самі розплющилися. Джеппетто ласкаво спитав:

– Дерев'яні очка, чому це ви так дивитесь на мене?

Але Дерев'яний Хлопчик мовчав, адже в нього ще не було рота. Джеппетто вирізав щічки, потім ніс.

Раптом ніс почав рости і вийшов такий довгий, що Джеппетто злякався і почав зрізати з носа кінчик. Та де там! Ніс крутився та так і залишився – довгий-предовгий, цікавий, гострий ніс.

Далі Джеппетто взявся за рот. Та тільки він вирізав губи, рот відразу розтулівся:

– Хи – хи – хи! Ха – ха – ха!

– Годі сміятися, – сказав Джеппетто.

Рот одразу ж перестав сміятися, протé звідти висунувся довжелізний язик.

Услід за ротом Джеппетто зробив Дерев'яному Хлопчику підборіддя, шию, плечі, тулуб і руки. Дійшла черга вирізьбити ноги. Як тільки Джеппетто зробив їх, він поставив Дерев'яного Хлопчика на підлогу, щоб Піноккіо вчився ходити.

Словничок: • хапальці – care iau; • держальці – care țin; • стругати – a gelui; • пиляти – a taia cu ferestreul; • хапати – a lua; • давати – a da; • маляр – zugrav; • промовляючи тихцем – vorbind în șoaptă; • звісно – desigur (bineînțeles); • увійшов у комірку – a intrat în cămăruță; • узяв поліно – a luat trunchiul; • почав вирізати – a început să taie; • насамперед – la început; • потім – după aceea; • раптом очі розплющилися – deodată s-au deschis ochii; • ласкаво спитав – frumos a întrebat; • чому ви так дивитесь на мене? – de ce voi așa vă uitați la mine?; • лялька мовчала – răpușa tăcea; • вістругав – a tăiat; • Джеппетто вістругав – Djepetto a tăiat; • почав зрізати кінчик – a început să taie vârful; • ніс крутився – nasul s-a învârtit; • довгий-предовгий – foarte lung; • та тільки він вирізьбив – abia a dovedit să taie; • відразу розтулився – deodată s-a deschis; • висунувся вузький язик – a scoate limba subțire; • поставити на підлогу – a pune pe pedea.

38, 39

Андрій М'ястківський

Кіця прокидається –
Ліпками вмивається.
Квітка прокидається –
Росами вмивається.
Сонце прокидається –
Хмаркою вмивається.
Ну а ми з сестричкою
Вмиваємось водичкою.

СКОРОМОВКА

Міла міло не любила,
Мама Мілу міла мілом.

Інна Кульська

Наша доня чепурна,
Любить митися вона.
Наша доня міла
Не боїться міла.
От і чисті в донечки
Лічко і долонечки!

Вадим Крищенко

*ЧЕПУРУХА

Наша доня – чепуруха,
Міє шию, міє вуха.
Міє руки, міє ніжки,
Як лягає спати в ліжко.

* * *

*Водичко, водичко,
Умий моє личко,
Щоб оченята ясніли,
Щоб щічки рожевіли,
Щоб біліли зубки,
Щоб всміхались губки.

В мене коса до пояса,
В мене личко, як яблучко,
В мене очки, як терночки,
В мене брови, як шнурочки.

Словничок: • вмивається – se spală; • рóсами – cu rouă; • хмáркою – cuouraș; • водичкою – cu apă; • чепурна дóня – fiica împrorocată; • любить митися – iubește să se spele; • мила дóня – fiica scumpă; • не боїться мила – nu se teme de sarun; • от і чисті в дóнечки личко і долóнечки – iată fiica are curate fața și mânuțele; • чепурúха – femeie elegantă, cochetă; • щоб оченята ясніли – ca privirea să se lumineze; ca în ochi să aveți scânteii; • щоб щічки рожевіли – ca în obraji să fie bujori; • біліли – albeau; înălbeau; • всміхались – zâmbeau; • як терночки – ca porumba; • як шнурóчки – ca șiretele.

40, 41 *Слухаємо і вимовляємо:* [х], [т':], [ц':], ння, ([н':а], ття [т':а]) – ху́стка, у ху́[сц'і], капелю́х, плáття; одяга́є[ц':а] – роздяга́є[ц':а]; [ж], [дж] – жук, жилéт, джéмпер, джінси, джем.

ЧИСТОМÓВКА

Жóвтий жук купів жилéт,
Джéмпер, джінси та жакéт.

Наталья Забіла

*У нашої Оксáночки
Такé хорóше вбрáнничко:
Шовкóва спідничка,
Білі черевічки,
На голівці кучеря́вій
Аж чоти́ри стрі́чки.

Тетяна Лисенко

*На прогу́лянку хлоп'я́тко
Одягну́ло по порядку:
Ма́ечку і тру́сики,
Сорóчку і штанці́,
Шкарпéтки, свéтра, ша́почку
Та кúрточку вкінці́.

Віра Кропивка

ВИШІВАНКА

Вишиваночка-сорóчка
Є для дóні і синóчка.
Ї́ї ма́ма вишивáла,
Ді́ткам ра́дості бажáла.

Оксана Хлян

Ля́лька Катру́ся дúже гарне́нька:
В не́ї є ба́нтик, панчі́шки, сукéнка...

А ще рукавички їй виплету білі,
Щоб гріли її у мороз-заметілі.

Борис Вовк

ЛІНІВА ОЛЕНКА

Прийшла вранці Оленка до школи.

– Чого це ти не причесана? – питає вчителька.

– Бабуня не встигла причесати, – каже Оленка.

– А черевіки чого брудні?

– Дідусь не почи́стив.

– А гудзика чого немає?

– То вже я вінна, – сказала Оленка. – Забула нагадати мамі, щоб пришила.

Словничок: • жук – bondar; • дівчинка малá – fetiță mică; • гáрне пла́ття одягла – am îmbrăcat o rochiță frumoasă; • б́уду танцюва́ть на свѣті – voi dansa la sărbătoare; • шовко́ва спи́дничка – fustiță din șolc; • білі череви́чки – pantofi albe; • на го́лівці кучеря́вій – pe părul creț; • стрі́чки – lente; • ці́лий тижде́нь – săptămâna întreagă; • чо́го ти не причесана? – de ce nu te-ai pieptănat?; • не всти́гла причеса́ти – n-am arucat să mă pieptăn; • бру́дні – murdari; • не почи́стив – n-au curățit; • гудзи́ка чо́го немає? – de ce nu-i nasturele; • то вже я вінна – deacum eu sânt vinovată; • забу́ла нагада́ти, щоб пришила – am uitat să-i amintesc să coase nasturele.

42, 43

Слухаємо і вимовляємо: [т'] – чу́ють, іду́ть, веду́ть; [ч] – ча, чо, чу, че; ча́сто, череви́чки, чо́боти, чо́рний, ча́пля.

ЧИСТОМОВКА

В ча́плі чо́рні череви́чки.

Ча́пля ча́па до води́чки.

* * *

А у ме́не череви́ки
Са́мі чу́ють, де музи́ки,
Са́мі в ко́ло іду́ть,
Мої́ ніжки веду́ть.

Грицько Бойко

*Морозе́ць, морозе́ць,
не щипа́й нам щі́чки,
те́плі ва́лянки у нас,
щу́бки й рукави́чки.

Словничок: • са́мі в ко́ло іду́ть, мої́ ніжки веду́ть – singuri se duc în cerc; • в ча́плі чо́рні череви́чки – bătlanul are răpucei negri; • ча́па до води́чки – merge spre apă; • не щипа́й – nu rișca.

Софія Майданська

СВЯТИЙ МИКОЛАЙ

Він ходить від хати до хати,
Питається мами і тата:
– Чи є у вас чéмна дитина,

Дівчátко малé чи хлопчíна?
Для ко́жного ма́є в торбíнці
Найкращі у світі гостíнці.

Степан Жупанин

*Святий, добрий Микола́й,
В на́шу хату завіта́й,
Подару́нки вночі дітям
Розклада́й:

Ю́рі – в чо́біто́к,
На́ді – в фа́ртушо́к.
А малóму Іва́нкові –
В піджачо́к.

Словничок: • чéмна дитина – copil educat; • в торбíнці – în traistă; • найкращі у світі гостíнці – cele mai bune gustări din lume; • завіта́й – întră; • фа́ртушо́к – șorțuleț; • піджачо́к – jachet.

45, 46

Наталя Забіла

*За вікно́м летя́ть сніжинки
І сідáють на вікні́.
Ми танцю́єм круг ялі́нки
І співа́ємо пісні́.

Максим Рильський

Ой, струнка́ ялі́нка в нас.
Скільки с́яє тут прикрас!́
Ми зіб́ралися юрбо́ю
Ра́зом з піснею ново́ю.
Рік новий зустрíти час.

Анатолій Камінчук

Грицько Бойко

Ялі́нку ми прибра́ли,
Прикраси́ почи́пляли.
Горя́ть на ній яскра́ві
І райду́жні вогні́.
А Ді́д Морóз гостíнці
Прині́с нам у торбíнці.
Він бу́де з на́ми ра́зом
Наспівува́ть пісні́.
Усі́ ми в ко́ло ста́ли
І дру́жно заспíвали:
– Віта́єм з Новíм ро́ком
І шлем усі́м приві́т.

НОВОРІЧНЕ СВЯТО

На новорі́чне свя́то
Зійшло́сь люде́й багáто:
В танóчку під ялі́нкою –
Снігу́рочка з Кали́нкою,
Діду́сь Морóз і ко́ники,
Ведме́дики і сло́ники,
Маля́тко й Лис Микíта,
І вóвчик Сíра Світа,
І Га́вчик, і Мальві́на,
П'єро́ і Буратíно...
Вони́ в танку́ кружля́ють
І щастя́ всі́м бажа́ють.

Словничок: • за вікно́м – afară; • летя́ть сніжинки – zboară fulgii de zăpadă; • сідáють на вікні́ – se așează pe fereastră; • танцю́єм – dansăm; • круг ялі́нки – în jurul bradului; • співа́ємо пісні́ – cântăm cântece; • струнка́ ялі́нка в нас – avem un brad drept; • скільки с́яє прикрас!́ – câte podoabe lucesc; • ми зіб́ралися юрбо́ю – noi ne-am adunat la un loc; • рік новий зустрíти час – e timpul să întâlnim Anul Nou; • ялі́нку прибра́ли – am împodobit bradul; • прикраси́ почи́пляли – am prins podoabele; • горя́ть яскра́ві вогні́ – ard luminile strălucitoare; • гостíнці прині́с у

торбінці – aici: ne-a adus un sac de cadouri; • разом з нами буде наспівувать пісні – împreună cu noi o se cânte cântec; • в коло стáли – s-au aranjat în jurul bradului; • дру́жно заспівáли – am cântat împreună; • віта́єм з Новім ро́ком – vă felicităm cu prilejul Anului Nou; • шлем усім приві́т – transmițem tuturor salutări.

47

НОВИЙ РІК В УКРАЇНІ

14 січня за старім стилем колись в Україні зустрічали Новий рік, або свято Василя.

Увечері щедрівникі з Козою, Маланкою, Василем обходили усі хаті, щедрували, бажали господарям щедрого врожаю, здоров'я, багатства.

А вранці хлопчики (не дівчатка!) ходили від хати до хати й засівали житом-пшеницею, вітали господарів з Новим роком, а ті з радістю обдаровували засівальників ласощами.

Леонід Куліш-Зіньків

Проспівáю я коля́дку
На весь го́лос, на всю хáтку:
– Ко́ляд, ко́ляд, коля́ді,
Коля́дую я оди́н.
Ко́ляд, ко́ляд, коля́дочка,
Прокида́йтесь, маля́точка.
Прокида́йтесь, го́ді спáти!
Бу́дем всі коля́дува́ти.

* * *

Сію, сію, засівáю,
З Новім ро́ком вас віта́ю!
Хай у цей Новий рік
Вроди́ть краще́, ніж то́рік!

Словничок: • 14 січня – 14 ianuarie; • за старім стилем – după stilul vechi; • щедрівникі – urători; • щедрували – au urat; • бажали господарям – le doreau stăpânelor; • щедрого врожаю – roade bogate; • здоров'я – sănătate; • багатство – bogăție; • засівали житом-пшеницею – semeneau cu grâu; • з радістю обдаровували засівальників – cu bucurie le dăruiau semenătorilor; • вродить краще, ніж торік – să rodească mai bine, ca anul trecut.

48, 49

Наталя Забіла

З не́ба па́дають сніжи́нки
На дере́ва, на буди́нки,
На ма́йдани, на садкі́,
На яли́нки, на дубкі́.

Анатолій Костецький

*Гарні друзі є в зимі –
Сани, ліжі, ковзані.

Оксана Сенатович

ВЕСЕЛИЙ СНІГ

*Падав сніг, падав сніг –
Для усіх, усіх, усіх:
І дорослих, і малих,
І веселих, і сумних.

Євген Гуцало

БАБА СНІГОВА

Ходить Баба Снігова.
Біла в Баби голова.
Брови в Баби – гіллячкі,
Очі в Баби – вуглячкі.
Ніс у Баби – це морквіна.
Вуха – листя капустини.
Губи в Баби – це вугілля.
У кожусі Баба білім.
В Баби віник у руках
І рум'янці на щокáх.
Баба віником махає,
Баба зиму замітає.
Замітає Баба сніг,
Що з небес летить до ніг.

Грицько Бойко

НА САНЧАТАХ

Я лечу́, лечу́, лечу́,
Накатаюсь досхо́чу.
Все уні́з, уні́з, уні́з
Мі́мо со́сен і бері́з.
Я веду́, веду́, веду́
Саночкі на поводу́,
Бо з горі́ санкі летя́ть,
А на гору́ – не хотя́ть...

Словничок: • падають сніжинки – cad fulgii; • на майдани – pe piață; • на садки – în livezi; • на ялинки – pe brazi; • на дубки – pe stejari; • падав сніг – a căzut zăpadă; • для усіх – pentru toți; • і дорослих, і малих – și pentru mături, și pentru mici; • накатаюсь досхо́чу – mă voi da îndeajuns; • я лечу́ уні́з мі́мо со́сен і бері́з – eu zbor în jos pe lângă pini și mesteceni; • веду́ саночкі на поводу́ – duc sania de ață; • з горі́/на гору́ – din deal/ în deal.

Слухаємо і вимовляємо: [х] – [г]: хліб – пирі́г; [т'] : тістечка;
[шч]: дощ, борщ, лящ, щавель

* * *

Борщик у гóрщику,
Щавель у бóрщику,
А до борщú
Ще й по лящú.

ІДІ, ІДІ, ДÓЩИКУ

Іді, іді, дóщику,
Зварю тобі бóрщику
В новенькому гóрщику.
Мені кашка, тобі борщ,
Щоб ішов рясніший дощ.

ПРИМÓВКА

Пиріжéчки, пиріжкі,
Кóжен має два ріжки.
Надкушú одін ріжók –
Ой, смачненький пиріжók.

Володимир Ладигець

*ХИТРИЙ ЗУБ

Ой, боліть у мене зуб,
Бо не хоче їсти суп.
Хоче меду,
Хоче грушку,
Хоче теплуу
Пампушку.
А якщо дастé сметáни,
Вмить боліти перестáне.

Словничок: • бóрщик у гóрщику – borș în oală; • щавель у бóрщику – măcriș în borș; • до борщú по лящú – la borș câte o peatică (un rește); • іді, дóщику – ridică ploaie; • зварю тобі бóрщику – am să-ți fierb borș; • в новенькому гóрщику – în ulcioaraș nou; • мені кашка, тобі борщ – mie cașă, ție borș; • щоб ішов рясніший дощ – ca să ploaie mai tare; • мирілка – roezie de împăcare; • мир-міром – pace cu pace; • пироги́ з сіром – plăcintă cu brânză; • варéники в мáсли – colțunași în unt; • ріжók, ріжки – cornițe, capetele; • надкушú – voi mușca; • боліть – mă doare; • не хоче їсти – nu vrea să mănânce; • грушка – pață; • теплуу пампушку – prăjitură caldă; • а якщо дастé сметáни – și dașă mi-ți da smântână; • вмить боліти перестáне – pe moment durerea trece.

Слухаємо і вимовляємо: [ж] – жа, жо, жу, жи, жі.

Жу – жу – жу – кнїжку бережу́.
Жи – жи – жи – вірши́к розкажі́.

* * *

Нóжичку, нóжичку,
Віріж нам лóжечку.
Ріж, ніж, хутчіш,
Бо збіжіть наш куліш.

* * *

В ма́ми є вели́кий го́рщик,
Ма́ма в ньóму варіть бо́рщик.
І такий смачний цей бо́рщик,
Що ми ла́дні з'їсти го́рщик.

Тамара Коломієць

ВЕСЕЛИЙ ДУШ

Під гарячий буйний душ
Тарілки спішають чимдуж.
Розмальовані миски
Вишаровують боки.
А чашки глибокі
Кинулись у скоки...
Ложечки сміються
Й трішки задаються...

Григорій Глушньов

*Усі, усі тарілочкі
Повимивала Ірочка
Сміються білолиці:
– Як не любіть водиці?
Як не любити Ірочки,
Що вимила тарілочки.

Словничок: • ріж хутчіш – taie mai iute; • збіжіть куліш – aici: fuge mama-liga; • великий горщик – ulcior mare; • ма́ма в ньóму варіть – mama în el fierbe; • смачний борщик – borş gustos; • ла́дні з'їсти – suntem gata să mâncăm și ulciorul; • під гарячий буйний душ – sub un duş fierbinte, puternic; • спішають чимдуж – foarte repede; • розмальовані – colorate; • вишаровують боки (вимивають) – spală; • глибокі – adânci; • кинулись у скоки – a dansa; • й трішки задаються – și puțin sunt fudui; • повимивала – l-e a spălat; • сміються білолиці – aici: zâmbesc curate; • як не любіть водиці – cum să nu iubim apa.

54, 55

ЛИСИЦЯ І ЖУРАВЕЛЬ

(Українська народна казка)

Жили собі Лисичка і Журавель. Одно́го ра́зу зустрілися вони́ в лісі та й подружилися. От Лисичка і клі́че Журавля́ до се́бе в го́сті:

– Прихо́дь, Журавлику, чим ха́та бага́та, тим і приго́щю.

Прийшо́в Журавель, а Лисичка наваріла ка́шки з молочко́м, розма́зала її по тарілці та й поста́вила пе́ред го́стом.

– Їж, кумо́ньку, не погорду́й! Сама́ варіла.

Журавель стук-стук дзьобом – нічо́го не взяв. А Лисичка тим ча́сом лі́же і лі́же ка́шку, аж по́ки сама́ все не з'їла.

А коли ка́шки не ста́ло, вона́ й ка́же:

– Виба́ч, кумцю́, бі́льше не ма́ю чим пригос́тити.

– Дя́кую, – відпові́дає Журавель. – Прихо́дь, Лисичко, тепе́р ти до ме́не в го́сті.

– Дóбре, кúмонько, прийду́, чому́ не прийти́, – мóвить Лисі́чка.

На дру́гий де́нь прихóдить Лисі́чка, а Жураве́ль наварі́в м'я́сця, бу́рячків, квасо́льки, карто́пельки. Порі́зав усé це на дрі́бні шма́точки, склав у висóкий глéчик.

– Їж, кумасю́! Не погорду́й, лю́ба мо́я, – припро́шує Жураве́ль.

Лисі́чка до глéчика – голо́ва не влáзить. Вона́ то попрóбує ла́пкою, то поню́хає – нічо́го не вихóдить. А Жураве́ль їсть собі́ шма́ток за шма́тком, по́ки всьо́го не ви́їв. А по́тім і ка́же:

– Вибача́й, кúмонько, а бiльше пригoщати нічим.

Розсéрдилася Лисі́чка, на́віть не подя́кувала за обі́д. Відто́ді й перестáла Лисі́чка з Журавле́м дру́жбу водити.

Словничок: • зустрiлися – s-au întâlnit; • подружiлися – s-au împrietenit; • клі́че до се́бе в го́сті – cheamă în ospete; • прихóдь – vino; • чим хáта багáта, тим і пригoщó – ce am, cu aceea și te servesc; • кáшка з молoчкóм – cașă cu lapte; • розмáзала по тарiлці – a uns pe farfurie; • поста́вила пéред го́стом – a pus înaintea oaspetelui; • не погорду́й – nu fi fudul; • нічо́го не взяв – nimic n-a luat; • тим ча́сом – în acel timp; • ли́же кáшку – lingă cașă; • коли́ кáшки не ста́ло – când sa terminat cașa; • бiльше не маю́ чим пригoстити – mai mult n-am cu ce te servi; • наварі́в мя́сця, бу́рячків, квасо́льки, карто́пельки – a fiert cărnită, sfecluță, fasolele, cartofi; • порі́зав на дрі́бні шма́точки – a tăiat în bucățele mici; • висóкий глéчик – ulcioară înalt; • то попрóбує ла́пкою, то поню́хає – ba atinge cu lăbuța, ba miroase; • голо́ва не влáзить – capul nu încapе; • нічо́го не вихóдить – nimic nu iese; • їсть шма́ток за шма́тком – mănâncă bucată după bucată; • розсéрдилася – s-a enervat; • не подя́кувала за обі́д – n-a mulțumit pentru masă; • перестáла дру́жбу водити – mai mult nu prietenea.

56, 57

Леся Українка

Ой, ви́шеньки-черéшеньки,
Червóнії, спілі,
Чо́го ж бо ви так ви́соко
Ви́росли на гі́ллі?

Катерина Перелісна

– Я́блунько, я́блунько зеленéнька,
Кинь мені́ я́блучко солоде́ньке.
Хóчу то́го я́блучка скуштува́ти,
Та не мо́жу гі́лочки я діста́ти.

Ліна Біленька

Ба́тько до́нечці і си́ну
Дав чо́тири апельси́ни
І пора́див:
– Не сварі́ться,
Ними че́сно поділі́ться.
То ж по скiльки до́ньці й си́ну
Перепáло апельси́нів?

Словничок: • спілі – coapte; • чого – de ce; • на гіллі – pe crengi; • кинь мені – aruncă-mi mie; • хочу скуштувати – vreau să gust; • не можу гілочку дістати – nu pot ajunge crenguța; • порадив – a sfătuit; • не сваріться – nu vă certați; • чесно поділіться – cinstit vă împărțiți; • по скільки перепало – câte câte au căzut.

58

Господіні-сорόки
Варіли соки:
З ожіни, малини,

Ще й з винограду,
Із яблук та груш
Із фруктового саду.

Словничок: • сорόки варіли соки – coțofanele fierbeau suc; • з ожіни – din mure; • з малини – din zmeură; • з фруктового саду – din livada fructiferă.

59

У КАВ'ЯРНІ

Наша сім'я була у кав'ярні. Біля дверей нас зустрів офіціант і провів до столика. Ми йому замовили солодоці, соки і коктейль, а для тата і мами – чай та каву.

Потім ми їли тістечка та ласували морозивом. Моя сестричка Ірінка піла сік, а я пив коктейль. Нам сподобалось у кав'ярні.

Словничок: • офіціант – ospătar; • зустрів і провів – a întâlnit și a condus; • ми замовили – am comandat; • солодоці – dulciuri; • ласували – am gustat.

60, 61

Ольга Страшенко

*У ЗООПАРКУ

Он слоні і тїгри,
Мавпи і пінгвіни.
В зоопарку Йвася
Запитала Ніна:
– Як ведмедик шубку
На собі тримає,

Адже він на грудях
Гудзиків не має? –
Йвась подумав трохи
І говорить тихо:
– Так йому зашила
Мама-ведмедиха.

Словничок: • в зоопарку – în grădina zoologică; • на собі тримає – ține pe sine; • подумав трохи – s-a gândit puțin; • так йому зашила – așa i-a cusut; • мама-ведмедиха – mama-ursoaică.

62, 63

Вимовляємо: два – двоє, три – троє, чотири – четверо, п'ять – п'ятеро, шість – шестеро, сім – семеро.

РУКАВИЧКА

(Українська народна казка)

Ішов дід лісом, а за ним бігла собачка, та й загубив дід рукавичку. От біжить мишка, улїзла в рукавичку та й каже:

– Тут я буду жити!

Коли це жабка плигає та й питає:

– А хто, хто в цій рукавичці?

- Мишка-шкряботушка. А ти хто?
- Жабка-скрекотушка. Пустіть мені!
- Іди!

От уже їх і двоє. Коли біжить зайчик, прибіг до рукавички та й питає:

- А хто, хто в цій рукавичці?
- Мишка-шкряботушка, жабка-скрекотушка. А ти хто?
- А я зайчик-побігачик. Пустіть і мені!
- Іди!

От їх уже і троє. Коли це біжить лисичка та до рукавички:

– А хто, хто в цій рукавичці?
– Мишка-шкряботушка, жабка-скрекотушка та зайчик-побігачик. А ти хто?

- А я лисичка-сестричка. Пустіть і мені!
- Та йди!

Ото вже їх і четверо сидить. Аж іде вовчик та й собі до рукавички, питається:

– А хто, хто в цій рукавичці?
– Мишка-шкряботушка, жабка-скрекотушка, зайчик-побігачик та лисичка-сестричка. А ти хто?

- Та я вовчик-братик. Пустіть і мені!
- Та вже йди!

Уліз і той, – уже їх п'ятеро. Де не взявся, – біжить кабан:

– Хро-хро-хро! А хто, хто в цій рукавичці?
– Мишка-шкряботушка, жабка-скрекотушка, зайчик-побігачик, лисичка-сестричка та вовчик-братик. А ти хто?

– Хро-хро-хро! А я кабан-іклан. Пустіть і мені!
– Оце лихо! Хто не пройде, та все в рукавичку! Куди ж ти тут улізеши?

- Та вже влізу, – пустіть!
- Та що вже з тобою робити, – йди!

Уліз і той. Уже їх шестеро, уже так їм тісно, що й нікуди.

Коли це тріщать куці, вилазить ведмідь та й собі до рукавички.

Питається:

– А хто, хто в цій рукавичці?
– Мишка-шкряботушка, жабка-скрекотушка, зайчик-побігачик, лисичка-сестричка, вовчик-братик та кабан-іклан. А ти хто?

- Гу-гу-гу! Як вас багато! А я ведмідь-набрід. Пустіть і мені!
- Куди ми тебе пустимо, коли й так тісно?
- Та якось будемо.
- Та вже йди, тільки скраєчку!

Уліз і ведмідь – семеро стало. Та так вже тісно, що рукавичка ось-ось розірветься.

Коли це дід оглядівся, – нема рукавички. Він тоді назад – шукати її, а собачка попереду побігла. Бігла, бігла, бачить – лежить рукавичка і ворухиться. Собачка тоді: “Гав-гав-гав!”

Звірі як злякаються, як вірвуться з рукавички – усі й порозбігалися лісом.

Прийшов дід та й забрав рукавичку.

Словничок: • ішов дід лісом – a mers moșul prin pădure; • за ним бігла собачка – câinele fugea după el; • загубив дід рукавичку – a pierdut moșul mânășă; • біжить мишка – fuge șoricelul; • тут я буду жити – aici voi trăi; • жабка плигає – broasca sare; • а хто, хто в цій рукавичці? – dar cine -i, cine - i în mânășă aceasta; • пусті і менé, пустіть і менé – dă-mi voie și mie, dați-mi voie și mie; • уліз(ла) в рукавичку – s-a băgat în mânășă; • а ти хто? – dar tu cine ești?; • та вже йди – vină și tu; • де не взявся – nu se știe de unde; • хто не пройде, та все в рукавичку – cine nu trece, toți în mânășă; • куди ж ти тут улізеш – unde te vâri; • скраєчку – pe margine; • ось-ось розірвється – iată, iată se rupe; • лежить рукавичка і ворúшиться – stă mânășă și se mișcă; • вони як злякаються, як вірвуться – ei toți s-au speriat, au încercut să fugă; • усі й порозбігáлися лісом – toți s-au împrăștiat prin pădure; • забрав рукавичку – a luat mânășă.

64, 65

МАР'ЯНЧИНІ УЛЮБЛЕНЦІ

На нашому подвір'ї недавно з'явилася квочка з курчатами. Курчата вкриті м'яким жовтим пушкóм. У них тонéнькі ніжки і дзвінкí голосóчки. Мар'яна з любов'ю дивиться, як вони клюють зернята чи п'ють водичку.

* * *

*Ішов індік з індічкою,
Ішов понад водичкою,
А за ними індічата,
Починаймо все спочатку.
Ішов індік...

Грицько Бойко

*Качечка кряче,
Каченят не бачить.
Кличе качечка
Курчат:
– Чи
Не бачили качат?
– Ні, качечко,
Ми качат не бачили
Й в вічі,
А качура без качат
Зустрічали двічі!

ГУСАК

Бабці кланявся гусак –
Так і так... так і так...
Гелготáли гуси:
– Вельми ввічливий гусак
В нашої бабусі!

Словничок: • на нашому подвір'ї – în ograda noastră; • курчата вкриті м'яким жовтим пушкóм – pușori cu pufușor moale și galben; • тонéнькі ніжки –

piciorușe subțirele; • дзвінкі голосочки – glasuri sunătoare; • дивиться з любов'ю – aici: se uită cu dragoste; • клюють зернятка – ciupesc semânțe; • понад – pe lângă; • за ними – după ele; • починаймо все спочатку – începem de la început; • кланявся – s-a închinat; • гелготали – au găgăit; • вельми ввічливий – foarte educat.

66, 67

Кóжен по-сво́ему ма́му покли́че.
Зна́еш ти, зна́еш ти, як?
“Му-му!” – теля́та,
“Хрю!” – порося́та,
Ну, а лоша́та ось так: “Го-го!”
Кóжен по-сво́ему ма́му покли́че.
Зна́еш ти, зна́еш ти, як?
“Гав!” – цуценя́та,
“Ме!” – козеня́та,
А кошеня́та ось так: “Няв!”

Лариса Колос

“Няв-няв-няв”, – муркоче кіця.
“Гав-гав-гав”, – завів Сірко.
А яка домашня птиця
Промовляє “Ко-ко-ко”?
Хто на лузі “му-у” гукáє?
Хто “тьох-тьох” співа́ в садку́?
Хто так сонце зустріча́є:
“Ку-ку-рік? Ку-ку-рі-ку”?

Олена Павленчук

Любить наш півник усім на світанку
Гречно бажати: “Доброго ранку” –
Курочці, гусочці, свинці і качці,
Котику Мурчику та ще й собачці.

ЯК ТВАРИНИ СТАЛИ СВІЙСЬКИМИ

(Казка)

Одного разу тварини прийшли до людини й попросили:
– Дай нам роботу!
– А що ви вмієте робити? – спитала людина.
Кінь відповів:
– Я вмію працювати в полі.
Корова сказала:
– Я даю молоко.
Вівця відповіла:
– Я даю вівну.
Собака сказав:
– Я вмію охороняти дім.
Курка засокотала:
– Ко-ко-ко! Я несу яєчка.

- Дóбре, я дам вам робóту, – сказáла людіна.
- А хто вránці будіти бóде? – спитáли тваріни.
- Тут півень озвáвся:
- Я рáно-вránці бóду будіти всіх.

* * *

*Корівко, корівко,
 Дай мені сіру,
 Дай мені мáсла,
 Я ж тебе, корівко,
 Ціле літо пáсла.

Словничок: • кіця муркóче – pisica meaucăiește; • якá домашня птіця промовляе – care pasăre domestică zice; • хто гукáе – cine strigă; • хто сóнце зустрічае – cine întâlnește soarele; • півник любить – cocoșul iubește; • на світáнку – la răsăritul soarelui; • грéчно бажáти – a dori din toată inima; • охороня́ти дім – a păzi casa; • засокотáла – s-a şușoțit; • ціле літо – toată vara

68

ДВА ПІВНИКИ

(Українська народна пісня)

Два півники, два півники	Танцюй, танцюй, козуленько,
Горóх молотіли.	Ніжками туп, туп.
Дві кúрочки-чубáрочки	Татúсецько з матúсею
До млина́ носіли.	Принесúть вам круп, круп.
Цап мéле, цап мéле,	А вовчóк-сірячóк
Козá насипáе,	З лісу виглядае
А малéньке козеня́тко	Та на біле козеня́тко
На скрипочці грае.	Скóса поглядае.

Словничок: • горóх молотіли – ei au treierat mazărea; • до млина́ носіли – duceau la moară; • цап мéле – țapul macină; • козá насипáе – carpa toarnă; • на скрипочці грае – cântă la vioară; • принесúть круп(-и) – vor aduce crupe; • скóса поглядае – a se uita pe sub gene.

69

Олег Орач

Півник з півником дружи́ли,
 У одні́м дворі́ жили́.
 Яко́сь півники в горóді,
 Там, де сóняхи цвілі́,
 Чимали́й стручóк горóху
 Несподівано знайшли́.
 – *Нум, поді́лимо горóх –
 Так, щóб порівно, на двох!
 Мені́ – гороші́на,
 Тобі́ – гороші́на,
 Тобі́ – гороші́на,
 Мені́ – гороші́на,

Тобі – на,
Мені – на,
Мені – одна,
Тобі – одна...

Лишається зайва одна горошина.
Ніяк не поділять її між собою,
І діло доходить між ними до бою.
А тут нагодився мудрець-горобець:
– Стривайте, – гукіє. –
Ви цю горошину одну посадіть,
А врідить горіх – урожай поділіть.
Послухались півники горобця –
Тепер їхній дружбі немає кінця:
Щоліта вони висівають горіх
І знають, як треба ділити на двох.

Словничок: • в горіді – în grădină; • там, де соняхи цвілі – acolo, unde înflorea floarea-soarelui; • чималій стручок горіху – o păstaie de mazăre destul de mare; • несподівано – pe neașteptate; • поділимо – vom împărți; • так, щоб порівно – așa, ca să fie egal; • до бою – până la luptă; • тут нагодився – aici s-a aflat (s-a ivit, s-a întâmplat); • мудрець-горобець – țăigoiul înțelept; • стривайте – opriți-vă; • врідить – va rodi; • урожай поділіть – roada împărțiți; • немає кінця (дружбі) – prietenia nu are margini (sfârșit); • щоліта – în fiecare vară; • висівають – seamănă.

70

Степан Пушик

– Веселики-журавлі,
Що несете на крилі?
– Несемо всім вам тепло,
Щоб усє цвіло й росло.

ШПАК

Був теплий весняний ранок. На голій кленовій гілці голосно заспівав шпак. Він прилетів із далєкого краю, знайшов свою шпаківню, сів біля неї й радісно сповістив:
– Я прилетів! Настала весна!

*СОРОКА-ВОРОНА

(Забавлянка)

Сорока-ворона	Цьому дам,
На припічку сиділа,	А ось цьому не дам.
Діткам кашку варіла,	Бо він дров не рубав,
Цьому дам,	Воду не носив,
Цьому дам,	Кашку не варив.
Цьому дам,	Фр-р-р! Лети собі геть!

Словничок: • веселики-журавлі – cocori veseli; • на крилі – aici: pe aripi; • сповістив – a anunțat; • на припічку сиділа – stătea pe cuptor; • цьому дам – acestaia îi dau; • дров не рубав – lemne n-a tăiat; • воду не носив – apă n-a adus; • лети собі геть – zboară unde vrei.

ВЕСНА ПРИЙШЛА

Пригріло сонечко. Потекли струмки. У лісі розцвіли білі підсніжники. На вербі з'явилися пухнасті котики.

Катерина Перелісна

- Що з весною настає?
- Сніг у полі розтає.
- А чому то так буває?
- Сонце його пригриває.

Тамара Коломієць

*ВЕСНЯНКА

Ішла весна-красна	Ягням – травіцю,
У синій хустинці.	Гусям – водицю,
Несла весна-красна	Каченят – ряску,
У скриньці гостинці.	А малям – казку.

ЯК ЗАКЛИКАЛИ ВЕСНУ

Колись вірили, що весну приносили на крилах пташки. Тому в березні жінки випікали обрядове печиво у формі пташок. Діти несли його за село і закликали весну:

Весно, весно красна!
 Прийди, весно, з радістю,
 З великою милістю!
 Пташок викликаю з теплого краю:
 Летіть, соловейки, на нашу земельку,
 Спішіть, ластівоньки, пасти корівоньки!

* * *

*Вийди, вийди, сонечко,
 На дідове полечко,
 На бабине зіллячко,
 На наше подвір'ячко.
 На весняні квітоньки,
 На маленькі дітоньки.

Словничок: • весна прийшла – a venit primăvara; • пригріло сонечко – în-călzește soarele; • розцвіли підсніжники – au înflorit giocceii; • з'явилися пухнасті котики – apăreau mățișorii pufoși; • розтає – se topește; • колись вірили – cândva credeau; • приносили на крилах пташки – aduceau pe aripi păsările; • жінки випікали – femeiele au copt; • обрядове печиво – prăjitură tradițională; • носили за село – l-au purtat dincolo de sat; • закликали весну – au chemat primăvara; • прийде з радістю та милістю – vine cu bucurie și cu milă; • з теплого краю – din țările calde; • летіть, соловейки – zburăți, pițigoii; • на дідове полечко – pe câmpul moșului; • на бабине зіллячко – pe verdeța babei; • на наше подвір'ячко – în ogrăjoara noastră; • весняні квітоньки – floricelele de primăvară.

*НАЙКРАЩИЙ ПОДАРУНОК

На мамине свято,	Та мій, мій найбільше
На мамине свято	Сподобався мамі.
Хороших дарунків	Погляньте який:
Для мами багато.	На вікні на осонні
Найкращий від тата –	Альпійські фіалки
Шовкова кофтіна.	Цвітуть у вазоні.
Од старшого брата –	На мамине свято,
Барвіста хустина.	На мамине свято
Од діда – картина	Я в гості веснұ
Велика у рамі,	Запросів у кімнату.

Любов Голота

– Хто розкаже мені казку,
Хто щедріший всіх на ласку?
Ти, мамусю, наймиліша,
В цілім світі – найрідніша!

Словничок: • шовкова – de mătase; • велика картина у рамі – tablou mare în ramă; • на осонні – la soare; • альпійські фіалки цвітуть у вазоні – viorele alpine înfloresc în vazoane; • запросів у кімнату – am invitat în cameră; • хто розкаже мені казку – cine îmi va povestesti povestea; • хто щедріший всіх на ласку – cine e mai deschis la suflet; • в цілім світі – în toată lumea; • наймиліша, найрідніша – ce-a mai bună, ce-a mai dragă.

ТАРАС ШЕВЧЕНКО

Тарас Шевченко – великий український поет. Він дуже любив свій народ і присвячував йому свої вірші. Ім'я Тараса Шевченка знають у всьому світі.

Тарас Шевченко

І мене в сім'ї великій,
В сім'ї вільній, новій
Не забудьте пом'янути
Незлим тихим словом.

Тарас Шевченко

*Встала весна, чорну землю
Сонну розбудила,
Уквітчала її рястом,
Барвінком укрила.

* * *

У нашій хаті на стіні
Висить портрет у рамі, –
Він дуже рідний і мені,
І татові, і мамі.

Словничок: • любив свій народ – iubea poporul său; • присвячував вірші – i-a consacrat poezii; • знають у всьому світі – știu în toată lumea; • землю сонну розбудила – a trezit pământul somnoros; • уквітчала рястом – au împodobit cu belșug;

- барвінком укріла – i-a asoperit cu cununiță; • на стіні висить портрét – pe perete atârnă portretul.

74

НАШЕ СЕЛО

Наше село велике. У ньому є одно- та двоповерхові будинки, магазини, школа, лікарня. За селом гори, ліс, річка. Моє село дуже гарне.

Я живу на вулиці Емініску в селі (місті) ... , в будинку номер .... Наш дім великий, двоповерховий. Біля будинку багато квітів, виноград. За хатою є сад. У ньому ростуть яблуні, груші, вишні, абрикоси.

Наш будинок недалеко від школи. На заняття я іду пішки або їду автобусом.

(Учитель має назвати місто чи село, в якому розташована школа)

Іван Гнатюк

Я люблю свою хату,
І подвір'я, й садок,
Де і сонця багато,
І в жару холодок.

Ліна Біленька

*Я малюю. Ось хатинка,
Над хатинкою хмаринка,
Хризантеми біля хати
Ще й барвіночок хрещатий.
А за хатою – садочок,
Там травичка й холодочок.

Словничок: • наше село – satul nostru; • у ньому є – în el sunt; • одно-, двоповерхові будинки – case cu un etaj, (două etaje); • магазини – magazine; • лікарня – spital; • за селом – dincolo de sat; • я люблю своє село – eu iubesc satul meu; • на вулиці – străzanteme; • недалеко від школи – nu departe de școală; • багато сонця – mult soare; • і в жару холодок – și în căldură îi răcoare; • хризантеми – crizanteme; • барвіночок хрещатий – brebenoc cruciform.

75, 76

Роман Завадович

*У городі вже весна –
Гей, що робить там вона?
Грядочку копає,
Моркву засіває,
І горох, і бурячки –
Будуть їсти діточкі.

Навесні я город
Невеличкий скопала.
На грядкі – огіркі
І капусту саджала,

Бурякі і картоплю,
Помідори й квасоллю...
Посадила усé
І насіяла вволю.

Галина Чорнобицька

ГОСПОДІНЯ

Я господіня!	Присіли рядочком
Горóдець я маю.	Під листя зелéне.
Тут віросла діня,	А це солодéнькі
Каву́н поспівае.	Стручéчки горо́ху,
Малі огіро́чки	Підхо́дьте швидéнько,
Сховáлись від мéне:	Усі́м дам потро́ху.

Вадим Крищенко

Вра́нці ба́тько і синóк
Ви́копали ясенóк.
Біля хáти поса́дили, –
Набира́йся, любий, с́или.

* * *

Поса́дила я́кось О́ля
При́горщу квасо́лі,
А врожа́й зібра́ла –
І диву́ється вона́:
Дві при́горщі ста́ло.
– Де взяла́ся ще одна́?

Словничок: • саджала – am sădit; • насіяла вволю – am semănat foarte mult; • у садочку – în livadă; • викопали ясенок – au scos un frașinel; • біля хати посадили – au sădit lângă casă; • набирайся сили – crești mare; • пригорща – o mână de; • врожай збрала – a cules roada; • дивуватися – a se mira; • де взялася ще одна? – de unde a apărut încă una.

77, 78

*ХОДИТЬ ГАРБУ́З ПО ГОРО́ДУ

(Українська народна пісня)

Хо́дить гарбу́з по горо́ду,
Пита́ється свого́ роду:
– Ой, чи живі́, чи здоро́ві
Всі ро́дичі гарбузо́ві?

Обізва́лись огіро́чки,
Гарбузо́ві сині́ й до́чки:
– Ще живі́, ще здоро́ві
Всі ро́дичі гарбузо́ві!

Обізва́лась жо́вта діня́,
Гарбузо́ва госпо́діння:
– Іще живі́, ще здоро́ві
Усі́ ро́дичі гарбузо́ві!

Обізва́лась моркови́ця,
Гарбузо́вая сестри́ця:
– Іще живі́, ще здоро́ві
Усі́ ро́дичі гарбузо́ві!

Оби́зв́ався старі́й бі́б:
– Я підде́ржав увес́ь рід.
– Іще́ живі́, ще́ здоро́ві
Всі́ ро́дичі́ гарбузо́ві!

Словничок: • ходи́ть гарбу́з по горо́ду – umblă dovleacul prin grădină; • пита́ється сво́го ро́ду – întreabă de neamul său; • чи живі́, чи здоро́ві – oare-s vii, oare-s sănătoși; • всі́ ро́дичі́ гарбузо́ві – tot neamul dovleacului; • оби́зв́алась (оби́зв́ався) – s-a găspuns; • гарбузо́ва госпо́діня – gospodina dovleacului; • іще́ – încă; • підде́ржав увес́ь рід – a susținut tot neamul.

79, 80

РІПКА

(Українська народна казка)

Був собі́ дід. Яко́сь весно́ю взяв він мо́тику, скопа́в у горо́ді грядку́ та й посади́в рі́пку.

Росла́ рі́пка, росла́. Наста́в час її́ рва́ти.

Пішо́в дід на горо́д – гуп-гуп! Узя́в рі́пку за чуб: тя́гне рука́ми, упира́ється нога́ми, прому́чився увес́ь день, а рі́пка сиди́ть у землі́, як пенё́.

Кли́че дід ба́бу Мару́шку: “Ходи́, бабу́сю, не лежи́, мені́ рі́пку ви́рвати помо́жи!”

Пішли́ вони́ на горо́д – гуп-гуп! Узя́в дід рі́пку за чуб, ба́ба ді́да – за плече́. Тя́гнуть – аж пі́т тече́. Прому́чили́сь увес́ь день, а рі́пка сиди́ть у землі́, як пенё́.

Кли́че ба́ба вну́чку Мінку: “Ходи́, вну́чко, не лежи́, нам рі́пку ви́рвати помо́жи!”

Пішли́ вони́ на горо́д – гуп-гуп! Узя́в дід рі́пку за чуб, ба́ба ді́да – за сорочку́, вну́чка ба́бу – за торочку́. Тя́гнуть рука́ми, упира́ються нога́ми. Прому́чили́сь увес́ь день, а рі́пка сиди́ть у землі́, як пенё́.

Кли́че вну́чка соба́чку Хвінку: “Ходи́, Хвіно́чко, не лежи́, нам рі́пку ви́рвати помо́жи!”

Пішли́ вони́ на горо́д – гуп-гуп! Узя́в дід рі́пку за чуб, ба́ба ді́да – за сорочку́, вну́чка ба́бу – за торочку́, соба́чка вну́чку – за спи́дничку. Тя́гнуть рука́ми, упира́ються нога́ми. Прому́чили́сь увес́ь день, а рі́пка сиди́ть у землі́, як пенё́.

Кли́че соба́чка кі́цю Варва́рку: “Ходи́, Варва́рочко, на лежи́, нам рі́пку ви́рвати помо́жи!”

Пішли́ вони́ на горо́д – гуп-гуп! Узя́в дід рі́пку за чуб, ба́ба ді́да – за сорочку́, вну́чка ба́бу – за торочку́, соба́чка вну́чку – за спи́дничку, кі́цька соба́чку – за хвостик. Тя́гнуть рука́ми, упира́ються нога́ми. Прому́чили́сь увес́ь день, а рі́пка сиди́ть у землі́, як пенё́.

Кли́че кі́ця ми́шку Сірома́нку: “Ходи́, Сіро́чко, не лежи́, нам рі́пку ви́тягну́ти помо́жи!”

Пішли́ вони́ на горо́д – гуп-гуп! Узя́в дід рі́пку за чуб, ба́ба ді́да – за сорочку́, вну́чка ба́бу – за торочку́, соба́чка вну́чку – за спи́дничку, кі́цька соба́чку – за хвостик, ми́шка кі́цьку – за ла́пку.

Як потя́гли – то й покоти́лися.

Словничок: • був собі дід – era odată un moșneag; • весною – primăvara; • взяв мотику – a luat sapa; • скопав грядку – a săpat un strat; • посадив ріпку – a sădit o ridichie; • ріпка росла – ridichea a crescut; • настав час її рвати – a venit timpul s-o scoatem; • промучилися увесь день – s-au chinuit toată ziua; • ріпка сидить у землі, як пень – ridichea stă în pământ ca o cioată; • кліче – cheamă; • ходи, не лежи – aici: mergi, nu sta culcată; • нам ріпку вирвати поможи – ajută să scoatem ridichea; • тягнуть, аж піт течє – au tras până când au asudat; • потягли – au scos-o; • покотилися – s-a rostogolit.

81, 82 *Слухаємо і вимовляємо:* [дз] – дзвін, дзвінок, дзвінко, дзвенить.

Микола Петренко

Великодній дзвін лунá,
Великодній дзвін з небєс
Возвіщá:
– Христос воскрес!

У Великодні дні з усіма, когò зустрічають, вітаються словами “Христос воскрес!” У відповідь чують “Воістину воскрес!” Так люди повідомляють один одному про воскресіння Христа.

Катерина Перелісна

*ПИСАНКА

Гарна писанка у мене –
Мабуть, кращої нема!
Мама тільки помагала,
Малювала ж я сама.

Словничок: • дзвін лунáє – se aude sunetul; • возвіщáє, повідомляє – anunță; • Христос воскрес – Hristos a înviat; • воістину воскрес – adevărat c-a înviat.

83, 84

МІСТО

Місто – це широкі вулиці, високі багатоповерхові будинки, школи, лікарні, університети, багато магазинів. По вулицях у містах їздять машини, а на перехрєстях є світлофори та пішохідні доріжки. А ще у містах є театри, музеї, пам’ятники, великі площі з фонтанами, парки, вокзали.

Словничок: • широкі вулиці – străzi late; • їздять – circulă; • на перехрєстях є світлофори та пішохідні доріжки – la răscruci sunt senafoare și treceri pentru pietoni; • пам’ятники – monumente; • площа з фонтанами – piață cu fântână arteziană; • вокзали – găți.

ЗАГАДКІ

А я зебра не проста: Я лежучу, а не гуляю.
 Без копит і без хвоста,   Хочеш перейти дорогу?
 Лиш біленькі смужки маю.   Я прийду на допомогу.

(Пішохідний перехід)

Підморгне зеленим оком –   Підморгне червоним оком –
 Ми йдемо.   Стоїмо.

(Світлофор)

* * *

Три світла у світлофора є,
 І кожен з них наказ дає.
 Червоне світло каже: – Стій!
 Зелене каже: – Їдь мерщій!
 А жовте: – Ще не можна!
 І слухається кожний.

Словничок: • не проста – nu simplă; • без копит і без хвоста – fără copite și fără coadă; • біленькі смужки – linii albe; • підморгне – face din ochi; • світло – lumină; • наказ дає – да comandă; • їдь мерщій – mergi mai repede; • слухається кожний – fiescaghe ascultă.

Ігор Січовик

Їде зайчик у трамваї
 І довкола поглядає.
 Тут підходить їжачок
 І говорить:
 – Ваш квиток! –
 Червоніє зайчик густо
 І дає листок... капусту.
 Пожував їжак листок.
 – Це – говорить, – не квиток.
 Доведеться вам зійти –
 І додому пішки йти!

За В.Струтинським

«СІДАЙТЕ, БУДЬ ЛАСКА»

“Гур-гур-гур” – весело гуркотів автобус. Сергійко сидів і пильно розглядав малюнки в новенькій книжці.

Аж ось і зупинка. Двері розчинилися й до салону увійшла тітонька.

– Сідайте, будь ласка, – підхопився Сергійко.

– Велике спасибі, – сказала тітонька й сіла на звільнене місце.

Тим часом автобус поїхав далі. На наступній зупинці зайшла старенька бабуся. Тітонька підвелася й поступилася місцем бабусі. А

Сергі́йкові ста́ло так при́ємно, ні́би це він посту́пився міс́цем бабу́сі.

Віра Паранова

ПРА́ВИЛА ПОВЕДІ́НКИ У ТРА́НСПОРТІ

Не шумі́ти, не штовха́тися,
Че́мно й ла́гідно трима́тися.

Ста́ршим лю́дям, як годі́ться,
Тре́ба міс́цем посту́питься.

Бе́з біле́та, зна́є ко́жен,
Ї́хати в тра́нспорті не мо́жна.

Ско́ро ви́хід, не штовха́йся,
Поти́хеньку посува́йся.

Словничок: • квито́к – bilet; • червони́е гу́сто – a se roși puternic; • пожува́в – a mâncat; • доведеться вам зійти́ – trebuie să ieșiți; • пішки йти – a merge pe jos; • гуркоті́в авто́бус – autobusul bârnâie; • пильно́ розгляда́в – atent se uita; • двє́рі розчині́лися – ușa s-a deschis; • підхо́пився – s-a ținut; • тим ча́сом – în acel timp; • на насту́пній зупи́нці – la originea următoarei; • підвел́ася – s-a sculat; • посту́пи́лася міс́цем – i-a dat locul; • ста́ло при́ємно – a avut plăcere.

87, 88

ЗАПРО́ШЕННЯ В ГО́СТІ

Яко́сь Тара́сик запро́сив у го́сті сво́го дру́га Мі́тру́це. Той за́питав:

– А де ти живє́ш?

– На ву́лиці Іва́на Франка́, буди́нок но́мер де́сять, кварта́ра ві́сім.

Це семи́поверховий буди́нок, ми живемо́ на тре́тьому по́версі.

– До́бре. Чека́й на мене́ в субо́ту о п'ятна́дцятій годи́ні. Обов'язко́во при́йду́.

– Чека́тиму. До зу́стрічі.

У ГО́СТЯХ

Наста́ла субо́та. О 15 годи́ні Тара́сик зу́стріча́в го́стя. Він ви́йшов у передпо́кій, допо́міг Мі́тру́це зня́ти ку́ртку і пові́сив її на ві́шалку.

У передпо́кій ви́йшла і ма́ма.

– Ма́мо, це Мі́тру́це. Я то́бі говорі́в про ньо́го. А це – мо́я ма́ма Окса́на Дми́трівна.

– До́брый день, Окса́но Дми́трівно, – привіта́вся Мі́тру́це.

– До́брый день! Захо́дьте, хло́пці, у віта́льню.

Хло́пці зайшли́. Мі́тру́це ува́жно приди́вля́вся. “Як за́тишно, – поду́мав він. – Зручній дива́н, м'які крі́сла, телеві́зор, на підло́зі – пухна́стий кі́лим...”

Ось він побачи́в по́ліці з кни́жками.

– Ого́, скільки кни́жок! – не втри́мався Мі́тру́це, – спра́вжня бібліоте́ка.

– Так, це та́то і ма́ма збира́ють. Тут є і мо́ї. Я люблю́ фанта́стику. А ти які кни́жки люби́ш?

– Про мандри́вки.

– Ходи́мо до мене́ в кі́мнату, – сказа́в Тара́сик. – Погра́ємось на комп'ю́тері.

Словничок: • семи́поверховий буди́нок – bloc cu șapte etaje; • передпо́кій – intrare; • пові́сив на ві́шалку – a pus pe cuier; • віта́льня – hol; • люблю́ фанта́стику – iubesc fantastica; • про мандри́вки – despre călătorii.

УКРАЇНА

Україна – наша рідна земля. Вона славіться мальовничою природою, гάρними містами і селами. Та найбільше багатство України – це її люди. Вони працювати, щирі, добрі. В Україні живуть не тільки українці, а й румуни, угорці, поляки, росіяни. І всі вони дружать між собою. Для них усіх Україна – це Батьківщина.

Микола Сингаївський

Я все люблю в своїм краю:	Синьо-жовтий пра́пор ма́єм:
Найбільше – ма́тінку свою,	Сине – не́бо, жовте – жи́то;
Ласка́ву, раді́сну, єди́ну...	Пра́пор свій обері́гаєм,
Люблю, як со́нце, Ба́тьківщи́ну.	Він – святи́ня, зна́ють ді́ти.

Словничок: • славіться – se vestește; • мальовни́ча приро́да – natura pictorească; • найбільше багатство – ce-a mai mare bogăție; • працюва́ти – muncitori; • щирі – cinstiți; • добрі – buni; • дружа́ть між собою – prietenesc între ei; • найбільше люблю – mai mult iubesc; • ласка́ву, раді́сну, єди́ну – mângâietoare, veselă, unică; • обері́гаєм – a păram; • святи́ня – cel mai sfânt.

КІЇВ – СТОЛІЦЯ УКРАЇНИ

Столицею нашої Батьківщини є Київ. Це місто має дівну історію. Про це свідчать Софіївський собор, Печерська Лавра, недавно відбудований Михайлівський собор. У Києві багато пам'ятників, музеїв, театрів, університетів. У центрі столиці – головна вулиця Києва Хрещатик та майдан Незалежності. У Києві багато транспорту, є метро. Через місто тече річка Дніпро. У столиці багато квітів, парків. Здається, що все місто – парк. Київ – дуже гарне і велике місто.

Ганна Чубач

Місто Київ – це столиця,
Дівня і квітуча.
А стоїть столиця – Київ
На Дніпрових кру́чах.

Ганна Чубач

Наш Хрещатик сла́вний
Уро́чисто вбра́ний:
Зацві́ли кашта́ни,
Гомоня́ть фонтана́ни.

Словничок: • має дівну історію – are o istorie străveche; • про це свідчать – despre aceasta ne vorbește; • недавно відбудований – nu demult restaurat; • у центрі – în centrul; • майдан – piață; • через місто тече річка – prin oraș curge râul; • здається – se pare; • дівня і квітуча – străveche și înfloritoare; • Дніпрові кру́чі – strămtorile Niprului; • уро́чисто вбра́ний – îmbrăcat de sârbătoare; • гомоня́ть фонтана́ни – aici: bubuie havuzele.

МІСТА УКРАЇНИ

У на́шій краї́ні є багато міст. Вони великі і мале́нькі, дівні і молоді. До великих і старовинних міст нале́жать: Київ – столиця

нашої Батьківщини, Львів, Харків, Одеса. До менших – Івано-Франківськ, Чернівці, Ужгород. До маленьких – Глибóка, Васильків, Сторожинець, Тячів, Кáнів, Умань, Яготін.

Сергій Шаповалов

*СЛОН

Вийшов слон на перон,
Слон сідає у вагон.
Слон у цирку – артист.
Він об'їздив сотні міст:

Львів, Житóмир, Яготін,
Кáнів, Умань, Чигирін.
А тепер їде слон
На гастрóлі за кордон.

Словничок: • є багáто міст – sunt multe orașe; • дрéвні і молоді – străvechi și tinere; • слон – elefant; • сідає у вагон – se așează în vagon; • об'їздив сотні міст – a înconjurat sute de orașe; • їде на гастрóлі – merge în turneu; • за кордон – după hotare.

93, 94

У ГÓСТЯХ

У неділю тáто, мáма, Тарáсик та Оксáнка сіли у великий автобус і поїхали в гóсті до дідуся і бабусі. Вони жили у селі, мáли великий будинок і сад. Дідусь і бабуся ráдо зустріли гостей. Обнімáли, цілувáли, пригощáли обідом.

Після обіду Оксáнка й Тарáсик побігли на луг. Там грáлися сільські хлопчики й дівчáтка. Оксáнка й Тарáсик грáли з ними, співáли пісень.

ПОДОЛЯНОЧКА

(Українська дитяча гра)

Десть тут булá подоляночка,
Десть тут булá молодесенька.
Тут вона впáла,
До землі припáла.
Лічко не вмивáла, бо воді не мáла.
Ой встань, встань, подоляночко,
Обмий лічко, як ту скляночку.
Та візьмися в бóки,
Поскачи три скóки.
Підскочи до рáю,
Візьми дівчá скрáю.

Словничок: • ráдо – vesel; • обнімáли – îmbrățișau; • цілувáли – sărutau; • пригощáли – serveau; • після обіду – după masă; • побігли на луг – au fugit în câmp; • десть там – undeva acolo; • до землі припáла – s-a aplecat spre pământ; • обмий лічко, як ту скляночку – spală obrajii așa ca pe acel păhărel; • візьми скрáю – ia de la margine.

КОЛОБОК

(Українська народна казка)

Жили-були дід та баба. Одного разу попросив дід бабу спекти йому колобка.

Пішла баба у комору, просіяла борошна, замісила тісто та й спекла колобка. Поклала його на вікно. А колобок скотився і побіг стежкою. Біжить, біжить, аж йому назустріч йде зайчик. Зайчик каже:

– Колобок, колобок, я тебе з'їм.
– Не їж мене, зайчику, я тобі пісеньку заспіваю, – сказав колобок.

– Ану заспівай!
– Я по засіку метений,
Я із борошна спечений, –
Я від баби втік,
Я від діда втік,
То й від тебе втечу!

Та й побіг... Аж іде вовк.

– Колобок, колобок, я тебе з'їм!
– Не їж мене, вовчику, я тобі пісеньку заспіваю.

– Ану заспівай!
– Я по засіку метений,
Я із борошна спечений, –
Я від баби втік,
Я від діда втік,
Я від зайця втік,
То й від тебе втечу!

Та й побіг... Аж іде ведмідь.

– Колобок, колобок, я тебе з'їм!
– Не їж мене, ведмедику, я тобі пісеньку заспіваю.

– Ану заспівай!
– Я по засіку метений,
Я із борошна спечений, –
Я від баби втік,
Я від діда втік,
Я від зайця втік,
Я від вовка втік,
То й від тебе втечу!

Та й побіг...

Біжить та й біжить дорогою... Зустрічається з лисичкою:

– Колобок, колобок, я тебе з'їм!
– Не їж мене, лисичко-сестричко, я тобі пісеньку заспіваю.

– Ану заспівай!
– Я по засіку метений,
Я із борошна спечений, –
Я від баби втік,
Я від діда втік,
Я від зайця втік,

Я від вівка втік,
Я від ведмєдя втік,
То й від тебе втечу!

– Ну і гáрна ж пісня! – каже лисічка. – От тільки я недочуваю трóхи. Заспівай-бо ще раз та сідай до мене на язик, щоб я краще чула.

Колобóк скóчив їй на язик та й почав співа́ти:

– Я по за́сіку мєтений...

А лисічка – гам його́! Та й з'їла!

Словничок: • пішла у комо́ру – s-a dus în hambar; • просіяла борошна – a cernut făină; • замисіла тісто – a frământat aluat; • спекла колобка – a copt gogoaşa; • покляла на вікно – a pus pe fereastră; • скотівся – s-a duruit; • побіг сте́жкою – a fugit pe cărare; • по за́сіку мєтений – măturat de pe hambar; • із борошна спечений – din făină copt; • втечу – o să fug; • не їж менé – nu mă mânca; • я тобі пісеньку заспівую – eu o să-ți cânt un cântec; • ну і гáрна ж пісня! – uite ce cântec frumos!; • трóхи недочуваю – puțin nu aud; • щоб я краще чула – ca să aud mai bine.

97

Валентин Кириленко

ХУДО́ЖНИКИ

На столі бу́ло не пу́сто:
Мо́рква, ріпа і капу́ста,
І карто́пля, й бу́рякі,
І сала́т, і огі́ркі.
Захоті́лося зайча́там
Все о́те намалюва́ти.
Ну а по́ки малюва́ли,

Потихе́ньку все жува́ли:
І карто́плю, й бу́рякі,
І сала́т, і огі́ркі,
Мо́ркву, ріпу і капу́сту.
На столі дубо́вім пу́сто...
Схамену́лися зайча́та:
– Що ж тепе́р намалюва́ти?

Словничок: • художники – pictori; • на столі бу́ло не пу́сто – pe masă era totul; • потихе́ньку жува́ли – încetișor au mestecat; • схамену́лися зайча́та – iepurașii s-au dezmeticit.

98

ЖУРАВЕ́ЛЬ

Зана́дився жураве́ль, жураве́ль
До ба́биних конопе́ль, конопе́ль.

Приспів: Сякий, такий жураве́ль,
Сякий, такий довгоно́сий,
Сякий, такий довгоно́гий,
Сякий, такий виступа́є,
Конопе́льку вищипа́є,
Конопе́льку вищипа́є.

Оце́ тобі, жураве́ль, жураве́ль,
Не літай до конопе́ль, конопе́ль.

Приспів.

Щоб ти бiльше не лiтав, не лiтав,
Конопельку не щипав, не щипав.

Приспiв.

Словничок: • занадився журавель – a încesut se umble; • сякий, такий – obraznic; • довгоносий – cu nasul lung; • довгоногий – cu picioarele lungi; • виступає – umblă; • конопельку вищипає – smulge cânepă; • оце тобі – așa îți trebuie; • не лiтай – nu zburai.

99

Наталя Притулик

*ВВІЧЛИВІ ЗВІР'ЯТА

Зайчiсько морквiну принiс до снiданку,
Зайчiсi бажає вiн “Доброго ранку!”

Ведмiдик дзбан меду поставив на пень,
Пiд ним їжачка вiн зустрiв: “Добрий день!”

I вiвку приємно – вся лють його тiне,
Коли сiрий чiє: “Тебi я вiтаю!”

Лисичка накинiла хустку на плечi,
Пiдi побажаю я всiм “Добрий вiчiр!”

Словничок: • дзбан – ulciog; • їжачок – arici; • лють тiне – te faci mai bun; • накинiла на плечi – a pus pe umeri; • побажати – a dori.

100

Петро Бондарчук

ЧОМ ЗIБРАВСЯ ГУРТiОК?

Вiд порiга до ворiт
Йдуть за Олею услiд
Попелястий кiт-воркiт,
За котiм – собiака Жiрка,
Пiотiм – кiрка,
Дiлi – гiси чередiю...
– Що то бiде? – Бородiю
За стiжком трясi цапок. –
Чом зiбравсь такий гуртiок?
Та ж у Олi – пирiжок!
Ну, а Оля не скупi,
Всiм по крихтi нащипi:
Кiтику, щоб мурчiв,
Жiрци, щоб кiтика не чiпiв,
Пiвнику, щоб гiрно спiвiв,
Кiрочцi, щоб сокотiлi,
Гiсям, щоб гелготiлi...
Тут цапок iз-за стiжкi:

– І мені дай пиріжка,
Обіцяю від сьогодні
Не топтатъ грядки городні.

Словничок: • від порога до воріт – de la prag până la poartă; • йдуть услід – merg în urmă; • попелястий кіт – pisică cenușie; • гуси чередою – cârd de găște; • трясé бородою – scutură din barbă; • за стіжком – după stogul de fân; • чом зібравсь гуртók? – s-a strâns o grupă; • не скупá – nu-i zgârcită; • по крихті нащипá – gure câte-o bucățică; • щоб мурчáв – pisica să fie împăcată; • щоб не чіпáв – să nu atingă; • щоб сокотáла – găina să cotcodăcească; • обіцяю – făgăduiesc; • не топтатъ грядки городні – n-o să calc straturile din grădină.

101, 102

Лариса Колос

Всі ми діти, всі ми різні,
Як багáто нас!
Всі ми рідні у Вітчизни
Гáрні й без прикрáс.

Різнi мóви в нас і тáнци,
Стрáви і піснi,
Та усi до шкóли вránці
Йдемó день при дні.

Словничок: • гáрні й без прикрáс – suntem diferiți; • різні мóви, різні тáнци – limbi diferite, jocuri diferite; • стрáви, їжа – mâncări; • день при дні – în fiecare zi.

ЗМІСТ

ЧАСТИНА І

1. Ми живемо в Україні	4
2, 3. Ми вивчаємо українську мову	6
4, 5. Хто я?.....	8
6, 7. Знайомство	10
8, 9. Родина	12
10, 11. У Країні Ввічливості	14
12. Вдома	16
13. Курочка ряба.....	17
14, 15. Мої іграшки	18
16. Гра “Кіт і миші”	20
17, 18. У Країні Ввічливості. Чарівні слова.....	22
19, 20. Школа	24
21, 22. Клас	26
23, 24. Урок. Навчання.....	28
25. На перерві.....	30
26. “Гуси, гуси, додому!”	31
27, 28. Навчальні речі.....	32
29, 30. Лічба (1–10).....	34
31, 32. Кольори. Ми малюємо	36
33, 34. Осінь	38
35. Людина	40
36, 37. Дерев’яний хлопчик.....	42
38, 39. Гігієна	44
40, 41. Одяг	46
42, 43. Взуття	48
44. Свято Миколая	50
45, 46. Новий рік	52
47. Різдвяні свята в Україні	54
48, 49. Зимові розваги	56
50, 51. Продукти харчування, їжа.....	58
52, 53. Посуд	60
54, 55. Лисиця і журавель.....	62
56, 57. Фрукти	64
58. Що ми п’ємо?	66
59. У кав’ярні.....	67
60, 61. Де вони живуть?.....	68
62, 63. Рукавичка.....	70

64, 65. Свійська птиця	72
66, 67. Свійські тварини	74
68. Два півники.....	76
69. Півник з півником дружили.....	77
70. Наші пернаті друзі	78
71. Весна прийшла	80
72. Мамине свято	81
73. Тарас Шевченко – великий український поет.....	82
74. Наше село. Хата	84
75, 76. Весна в селі.....	86
77, 78. Ходить гарбуз по городу	88
79, 80. Ріпка	90
81, 82. Великдень	92
83, 84. Місто. Транспорт	94
85. На вулицях міста	96
86. У транспорті	97
87, 88. Будинок. Квартира. Меблі	98
89. Україна – наша Батьківщина. Державні символи.....	100
90. Київ – столиця України	102
91, 92. Мій рідний край	104
93, 94. У гостях у бабусі й дідуся.....	106
95, 96. Колобок	108
97. Художники	110
98. Унадився журавель до бабиних конопель.....	111
99. Ввічливі звірята.....	112
100. Чом зібрався гурток?	113
101, 102. У літньому таборі	114
До побачення, школо!	116

ЧАСТИНА II

Тексти для аудіювання, проговорювання, заучування напам'ять	117
---	-----

Навчальне видання

Ольга ХОРОШКОВСЬКА
Наталія ПАЛІЙ

УКРАЇНСЬКА МОВА

для загальноосвітніх навчальних закладів
з навчанням румунською мовою

УСНИЙ КУРС

1 клас

*Рекомендовано Міністерством освіти і науки,
молоді та спорту України*

Видано за рахунок державних коштів. Продаж заборонено

Редактор Любов Кирієнко
Художній редактор Ігор Шутурма
Коректор Ольга Тростянчин

Формат 70×100¹/₁₆. Ум. друк. арк. 13,0.
Обл.-вид. арк. 15,5. Тираж 1056 пр.
Зам. № 195-12.

Державне підприємство
«Всеукраїнське спеціалізоване видавництво «Світ»
79008 м. Львів, вул. Галицька, 21
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 2980 від 19.09.2007
www.svit.gov.ua
e-mail: office@svit.gov.ua
svit_vydav@ukr.net

Друк на ПРАТ «Львівська книжкова фабрика «Атлас»,
79005 м. Львів, вул. Зелена, 20
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК 1110 від 08.11.2002